

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna

SADRŽAJ:

Sadržaj

1. UVOD.....	6
1.1. Svrha, razlozi i proces izrade	6
1.2. Nacionalni zakonodavni okvir	8
1.3. REGIONALNI ZAKONODAVNI OKVIR	19
2. POVEZNICA NA PROGRAME ZI, KG I NPOO	22
3. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	28
4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI	30
5. OSNOVNA OBILJEŽJA PODRUČJA OBUHVATA	35
5.1. Administrativni ustroj	35
5.2. Demografski pokazatelji	38
5.3. Geografska obilježja	42
5.3.1. Reljefna obilježja	43
5.3.2. Hidrografska mreža	43
5.3.3. Klimatska obilježja	44
5.3.4. Tla i prirodna obilježja	45
5.3.5. Vegetacija i prirodna obilježja	46
5.4. Postojeći rizici i značajne nepogode	47
5.4.1. Povijest i učestalost poplava	49
5.4.2. Kartografska klasifikacija plavnih područja	50
5.4.3. Uzroci i doprinosni čimbenici	52
5.4.4.Posljedice poplava	53
5.4.5.Količina oborina u Općini Strizivojna kroz godine	57
6. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA POVEZANIH S TEMOM ZELENE URBANE OBNOVE	61
6.1. Analiza strateške dokumentacije vezane za zelenu urbanu obnovu	61
6.2. Analiza važećih strateških i prostorno planskih dokumenata	63
6.3. Analiza povijesnog razvoja Općine Strizivojna	65
6.3.1. Povijest nastanka Općine	65
6.3.2. Kulturna baština	65
6.4. Analiza baza podataka zelenih površina	67
6.5. Analiza staništa	68
6.6. Analiza pritiska na bioraznolikost	69

6.6.1. Industrija	70
6.6.2. Eksploatacija mineralnih sirovina	70
6.6.3. Energetika	70
6.6.4. Turizam	70
6.6.5 Promet	73
6.7. Opterećenje okoliša.....	74
6.7.1 Svjetlosno onečišćenje.....	75
6.7.2. Gospodarenje otpadom.....	76
6.8. Vodoopskrbni sustav i otpadne vode.....	79
6.8.1..... Sustav odvodnje	80
6.9. Analiza vodene infrastrukture	82
6.9.1. Stalne vode na području Općine Strizivojna.....	83
6.9.2. Podzemne vode	86
6.10. Analiza šumske infrastrukture	88
6.10.1..... Lovišta	90
6.11. Analiza poljoprivredne infrastrukture	92
6.12. Analiza zelenih površina u urbaniziranoj sredini.....	103
6.12.1..... Analiza zelenih površina javno – društvene infrastrukture	103
6.12.2. Analiza zelenih površina za infrastrukturu za kulturu.....	105
6.12.3..... Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za sport i rekreaciju	107
6.12.4. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za obrazovanje.....	109
6.12.5. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za zdravstvo i socijalnu skrb	110
6.12.6. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za javnu sigurnost ..	111
6.12.7. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za promet.....	113
6.12.8. Analiza zelenih površina vezanih za komunalnu djelatnost.....	116
6.12.9. Analiza zelenih koridora i toplinskih otoka	117
6.13. Analiza javnog mnijenja	119
6.13.1. Metodologija istraživanja.....	120
7. MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA.....	139
8. PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU	145
8.1. Urbani toplinski otoci	146

9. SWOT ANALIZA	151
10. STRATEŠKI OKVIR.....	156
10.1. Posebni ciljevi	157
10.1.1. Planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture i sustava kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna	157
10.1.2. Realizacija projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	158
10.1.3. Podizanje razine informiranosti i znanja stanovnika Općine Strizivojna o zelenoj infrastrukturi i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama	160
10.2. Razvojne mjere	161
11. HORIZONTALNA NAČELA.....	170
12. POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE.....	173
13. POPIS IZVORA/LITERATURE	158
13.1. Popis izvora/literature.....	158
13.2. Popis tablica, slika, karata, grafikona i dijagrama.....	160

1. UVOD

1. UVOD

1.1. Svrha, razlozi i proces izrade

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna temeljna je strateška podloga Općine od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koja se odnosi na ostvarenje ciljeva u smjeru razvoja zelene infrastrukture integraciju NBS rješenja (eng. Nature Based Solutions), unaprjeđenje kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, energetske učinkovitosti, prilagodbe klimatskim promjenama i jačanje otpornosti na rizike.

Svrha izrade Strategije je poticanje razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, kako bi se osigurali temelji razvoja održivog prostora s naglaskom na razvoj zelene infrastrukture i integraciju rješenja temeljenih na prirodi (NBS), integraciju modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, jačanje otpornosti na rizike i klimatske promjene te kao podrška općem održivom razvoju.

Urbana obnova sastavni je dio urbane politike jedinica lokalne samouprave te ovisi o modelima suradnje s različitim akterima, ali i sredstvima koje politika u nju ulaže, pa je i vrlo kompleksna. Pristup urbanoj preobrazbi obuhvaća temeljnu infrastrukturno-oblikovnu obnovu, rješavanje društveno-ekonomskih pitanja, brigu za zaštitu okoliša te stvaranje održivih urbanih procesa. Donosi se za razdoblje od 5 do 10 godina, a izrađuje se za cijelo područje jedinice lokalne samouprave odnosno Općine Strizivojna.

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna donosi se za razdoblje od 2025. godine do 2030. godine.

Zelena infrastruktura (u daljnjem tekstu: ZI) predstavlja prirodni kapital održivog razvoja određenog područja, a sastoji se od zelene i plave komponente. Svi oblici trajnog zelenila i prisutnosti vode u okolišu ili na zgradama mogu se smatrati potencijalnim elementima ZI. Potrebno je poticati njihovo međusobno povezivanje u strateški osmišljenu mrežu koja uključuje i kružno gospodarenje prostorom i zgradama.

Kružno gospodarenje prostorom i zgradama (u daljnjem tekstu: KG) obuhvaća poticanje ponovne upotrebe zgrada i prostora, produljenje vijeka trajanja postojećih građevina, smanjenje količine građevinskog otpada, povećanje energetske

učinkovitosti, korištenje obnovljivih izvora energije (OIE) te recikliranje i ponovnu upotrebu građevinskih proizvoda i materijala.

Izradom Strategije stvaraju se temelji za dugoročni i održivi razvoj Općine, uz mogućnost prilagodbe prostornih planova novim okolnostima i potrebama. Dokument također služi kao podloga za pripremu projekata i aktivnosti usklađenih s načelima "ne nanosi bitnu štetu" (DNSH), čime se otvara prostor za buduće prijave na EU fondove. Dokument se izrađuje i donosi na razdoblje do 2030. godine, a obuhvaća cijelo područje JLS-a. Odluku o donošenju Strategije donosi predstavničko tijelo JLS-a.

Ovaj dokument izrađen je u skladu sa sadržajem propisanim Smjernicama za izradu strategija zelene urbane obnove 2.0, koje su definirane u okviru Poziva *Izrada strategija zelene urbane obnove – NPOO.C6.1.R5.01*. Tijekom izrade Strategije, korištene su i druge relevantne smjernice i upute za izradu strateških i sektorskih dokumenata na lokalnoj razini, uključujući:

- Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja te značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 37/23),
- Upute za izradu provedbenih programa.
- Priručnik o strateškom planiranju.

Donošenje strateškog dokumenta pridonijeti će usklađenju razvoja i obnove Općine Strizivojna s načelom "ne čini značajnu štetu" ("do no significant harm", dalje u tekstu: DNSH), odnosno sva buduća ulaganja Općine neće nanositi bitnu štetu okolišnim ciljevima u skladu s Uredbom (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost te u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020., str. 13.).

Izrada Strategije zelene urbane obnove proizlazi iz suvremenih europskih i globalnih nastojanja prema stvaranju ugljično neutralnog društva, uz očuvanje prirodnih resursa i promicanje održivog razvoja. Cilj je stvoriti zdraviju, ugodniju i otporniju zajednicu, utemeljenu na načelima kružnog gospodarstva kao novom ekonomskom modelu.

Strategija polazi od ravnoteže između prirodnih i antropogenih čimbenika prostora, pri čemu se očuvanje okoliša ne promatra kao prepreka, već kao ključni pokretač održivog razvoja. Postojeći prirodni i izgrađeni elementi prostora prepoznaju se kao temelj za daljnji razvoj, uz usvajanje kružnog gospodarstva kao životnog stila sadašnjih i budućih generacija.

Održivi razvoj urbanih područja podrazumijeva racionalno korištenje prostora i dostupnih resursa, s naglaskom na obnovu napuštenih, zapuštenih i neiskorištenih zgrada te njihovog neposrednog okoliša. U tom kontekstu, paralelno s Programom razvoja zelene infrastrukture, izrađen je i Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine. Ovaj program predviđa provedbu mjera za ponovno korištenje napuštenih i zapuštenih objekata, produljenje životnog vijeka postojećih zgrada, primjenu kružnih principa pri planiranju novih zgrada, smanjenje građevinskog otpada te povećanje energetske učinkovitosti zgrada. U okviru tih mjera, prepoznaje se značajan potencijal za primjenu elemenata urbane zelene infrastrukture, koji mogu doprinijeti poboljšanju kvalitete prostora.

Strategija se izrađuje za cijelo područje Općine Strizivojna.

1.2. Nacionalni zakonodavni okvir

U zakonodavnom okviru Republike Hrvatske, konceptima zelene infrastrukture (ZI) i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (KG) pristupa se kroz više zakonskih i podzakonskih akata te strateških dokumenata (strategija, planova i programa) koji definiraju pojedinačne ciljeve i mjere.

Okvir planiranja razvoja i uređenja prostora u Republici Hrvatskoj temelji se na dvama komplementarnim sustavima: sustavu prostornog planiranja i sustavu strateškog planiranja. Međutim, između ta dva sustava nedostaje jasna poveznica, osobito u kontekstu sveobuhvatne obnove zgrada i usmjeravanja tih procesa prema strateškim razvojnim ciljevima. Poseban naglasak stavlja se na ostvarenje ciljeva razvoja zelene infrastrukture, unaprjeđenje kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, povećanje energetske učinkovitosti, prilagodbu klimatskim promjenama te jačanje otpornosti na rizike.

Integracija zelenih i održivih koncepata djeluje kao poticaj za urbanu obnovu, s ciljem maksimalnog iskorištavanja potencijala zemljišta i istovremenog stvaranja temelja za postizanje ciljeva održivog razvoja. To se posebno odnosi na integraciju rješenja utemeljenih na prirodi (NBS) i zelene infrastrukture, primjenu modela kružnog gospodarenja, povećanje otpornosti na prirodne i antropogene rizike, razvoj teritorijalnog sustava te implementaciju mjera energetske učinkovitosti.

Zakonodavni okvir izrade Strategije zelene urbane obnove vezan je uz sljedeće:

➔ **Zakon o gradnji** (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19, 145/2024)

Zakon koji uređuje projektiranje, građenje, uporabu i održavanje građevina te provedbu upravnih i drugih postupaka povezanih s građevinama, u svrhu osiguravanja zaštite i uređenja prostora u skladu s propisima o prostornom uređenju. Cilj Zakona je i ispunjavanje temeljnih zahtjeva za građevine te drugih uvjeta propisanih za njihovu sigurnost, održivost i funkcionalnost. Također, ovim Zakonom osigurava se provedba *Uredbe (EU) 2018/1999 o upravljanju energetsom unijom i djelovanju u području klime*.

U članku 47.c Zakona definirano je da *Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. – 2030.* donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog nadležnog ministarstva. U tom se Programu detaljno razrađuju ciljevi i mjere razvoja zelene infrastrukture u urbanim sredinama s ciljem uspostave održivih, sigurnih i otpornih gradova i naselja. Fokus je na povećanju energetske učinkovitosti zgrada i građevinskih područja, razvoju zelene infrastrukture unutar sektora graditeljstva, urbanoj preobrazbi te sanaciji zapuštenih urbanih prostora.

Članak 47.d predviđa izradu *Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama* za isto vremensko razdoblje (2021. – 2030.), kojim se definiraju ciljevi i mjere usmjerene na poticanje kružnih modela gospodarenja prostorom i zgradama. Među tim mjerama su: ponovno korištenje napuštenih i/ili zapuštenih prostora, produljenje vijeka trajanja postojećih zgrada, smanjenje građevinskog otpada te povećanje energetske učinkovitosti.

Osim navedenog, Zakon propisuje da građevine i njihovi sustavi za grijanje, hlađenje, osvjetljenje i ventilaciju moraju biti projektirani i izgrađeni tako da zahtijevaju minimalnu potrošnju energije, uzimajući u obzir potrebe korisnika i klimatske uvjete lokacije.

Građevine moraju biti energetske učinkovite ne samo u fazi korištenja, već i tijekom izgradnje i razgradnje. Nadalje, građevine trebaju biti projektirane, izgrađene i uklonjene na način koji omogućava održivu upotrebu prirodnih resursa, a posebno se naglašava:

1. ponovna uporaba ili mogućnost recikliranja građevine, njezinih materijala i dijelova nakon uklanjanja,
2. osiguranje dugotrajnosti građevine,
3. korištenje ekološki prihvatljivih sirovina i sekundarnih materijala u gradnji.
- 4.

➔ **Zakon o prostornom uređenju** (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)

Zakon uređuje cjelokupan sustav prostornog uređenja u Republici Hrvatskoj, uključujući:

- ciljeve, načela i subjekte prostornog uređenja,
- praćenje stanja u prostoru,
- uvjete za planiranje i upravljanje prostorom,
- postupak donošenja *Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske*,
- izradu i provedbu prostornih planova,
- uređenje građevinskog zemljišta,
- imovinsko-pravne odnose vezane uz uređenje zemljišta te
- nadzor nad provođenjem odredbi Zakona.

Temeljni cilj Zakona je osigurati održivo, učinkovito i kvalitetno upravljanje prostorom kao ograničenim i vrijednim nacionalnim resursom, čime se omogućuju pretpostavke za gospodarski i društveni razvoj, zaštitu okoliša i prirode, očuvanje kulturnih i prirodnih dobara, te vrsnoću gradnje.

Zakon propisuje niz načela, među kojima se posebno ističu:

- načelo integralnog pristupa u planiranju i upravljanju prostorom,

- načelo prostorne održivosti razvitka i vrsnoće, koje nalaže uključivanje koncepta održivog razvoja u sve razine prostornog planiranja i provedbe,
- načelo kružnog gospodarenja prostorom i građevinama, koje podrazumijeva očuvanje postojećih resursa, revitalizaciju prostora i ponovnu uporabu građevina radi povećanja njihove dugoročne vrijednosti,
- načelo transparentnosti i uključivanja javnosti, s ciljem omogućavanja slobodnog pristupa podacima i dokumentima važnima za prostorno uređenje.

Zakon uvodi i definira pojam **zelene infrastrukture (ZI)** kao: „*planski osmišljene zelene i vodne površine te druga prostorna rješenja temeljena na prirodi (NBS) koja se primjenjuju unutar gradova i općina, a kojima se pridonosi očuvanju, poboljšanju i obnavljanju prirode, prirodnih funkcija i procesa radi postizanja ekoloških, gospodarskih i društvenih koristi održivog razvoja.*“

Time se ZI pozicionira kao ključni alat za postizanje održivog razvoja kroz integraciju prirodnih sustava u prostorno planiranje, s naglaskom na očuvanje ekoloških funkcija prostora i poboljšanje kvalitete života u urbanim i ruralnim sredinama.

Ciljevi prostornog uređenja povezani sa ZI

Zakon jasno definira i strateške ciljeve koji se odnose na zelenu infrastrukturu, posebno:

- **Cilj 9.** – poticanje kvalitetnog i humanog razvoja gradskih i ruralnih naselja, razvoj zelene infrastrukture, te stvaranje sigurnog, zdravog i društveno funkcionalnog životnog i radnog okoliša,
- **Cilj 14.** – oblikovanje visokovrijednog izgrađenog prostora uz poštivanje prirodnih i urbanih krajobraza, kulturnog naslijeđa, te posebna pažnja uređenju ugostiteljsko-turističkih područja, osobito na obalnim i kopnenim prostorima, uz zaštitu užeg obalnog pojasa od prekomjerne izgradnje.

Ciljevi prostornog uređenja	Ravnomjeran prostorni razvoj usklađen s gospodarskim, društvenim i okolišnim polazištima
	Prostorna održivost u odnosu na racionalno korištenje i očuvanje kapaciteta prostora na kopnu, moru i u podmorju u svrhu učinkovite zaštite prostora

	Povezivanje teritorija države s europskim sustavima prostornog uređenja
	Njegovanje i razvijanje regionalnih prostornih osobitosti
	Međusobno usklađen i dopunjujući razmještaj različitih ljudskih djelatnosti i aktivnosti u prostoru radi funkcionalnog i skladnog razvoja zajednice uz zaštitu integralnih vrijednosti prostora
	Razumno korištenje i zaštita prirodnih dobara, očuvanje prirode, zaštita okoliša i prevencija od rizika onečišćenja
	Zaštita kulturnih dobara i vrijednosti
	Dobro organizirana raspodjela i uređenje građevinskog zemljišta
	Kvalitetan i human razvoj gradskih i ruralnih naselja, razvoj zelene infrastrukture te siguran, zdrav, društveno funkcionalan životni i radni okoliš
	Cjelovitost vrijednih obalnih ekosustava i kakvoća mora za kupanje i rekreaciju
	Odgovarajući prometni sustav, osobito javni prijevoz
	Opskrba, funkcionalna pristupačnost i uporaba usluga i građevina za potrebe različitih skupina stanovništva, osobito djece, starijih ljudi i osoba smanjenih sposobnosti i pokretljivosti
	Kvaliteta, kultura i ljepota prostornog i arhitektonskog oblikovanja
	Stvaranje visokovrijednog izgrađenog prostora s uvažavanjem specifičnosti pojedinih cjelina te razvijanjem zelene infrastrukture uz poštivanje prirodnog i urbanog krajobraza i kulturnog nasljeđa, a posebice uređenja ugostiteljsko - turističkih područja na obalnom i kopnenom području uz zaštitu užeg obalnog pojasa od građenja
	Prostorni uvjeti za razvoj gospodarstva
	Nacionalna sigurnost i obrana Države te zaštita prirodnih i drugih nesreća

➔ **Zakon o zaštiti prirode** (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23)

Zakon koji regulira sustav zaštite i cjelovitog očuvanja prirode i njenih sastavnih dijelova, kao i druga povezana pitanja. U okviru ovog zakona, zelena infrastruktura se spominje u kontekstu zaštite krajobraza te uspostave povezanih i višefunkcionalnih

mreža zelene odnosno krajobrazne infrastrukture na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Zaštita krajobraza provodi se integriranjem tih mreža u procese izrade dokumenata prostornog uređenja i planova gospodarenja prirodnim dobrima.

U smislu ovog Zakona, priroda obuhvaća ukupnu bioraznolikost, raznolikost krajobraza i georaznolikost. Zelena infrastruktura se definira kao višefunkcionalna mreža zaštićenih i drugih prirodnih, kao i ljudskim djelovanjem oblikovanih područja i krajobraza s visokom ekološkom i okolišnom vrijednošću, koja doprinosi unapređenju ekosustavskih usluga.

Prema članku 7. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23), zaštita krajobraza temelji se na razvrstavanju krajobraza prema njihovim prirodnim i/ili umjetnim obilježjima u određene tipove te na uspostavi povezanih i višefunkcionalnih mreža zelene i krajobrazne infrastrukture na svim razinama upravljanja – lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj.

Ciljevi i zadaće zaštite prirode	Očuvati i/ili obnoviti bioraznolikost očuvanjem prirodnih stanišnih tipova, divljih vrsta i njihovih staništa, uključujući i sve vrste ptica koje se prirodno pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske, kao i ptičjih jaja i gnijezda, uspostavom odgovarajućeg sustava zaštite, upravljanja i nadzora
	Očuvati krajobraznu raznolikost i georaznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem
	Utvrđiti i pratiti stanje prirode
	Osigurati sustav zaštite prirode radi njezina trajnog očuvanja
	Osigurati održivo korištenje prirodnih dobara bez bitnog oštećivanja dijelova prirode i uz što manje narušavanja ravnoteže njezinih sastavnica
	Pridonijeti očuvanju prirodnosti tla, očuvanju kakvoće, količine i dostupnosti vode, mora, očuvanju atmosfere i proizvodnji kisika te očuvanju klime
	Spriječiti ili ublažiti štetne zahvate ljudi i poremećaje u prirodi kao posljedice tehnološkog razvoja i obavljanja djelatnosti

➔ **Zakon o zaštiti okoliša** (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18)

Ovaj zakon uređuje temeljna načela zaštite okoliša unutar koncepta održivog razvoja. Zakon pokriva zaštitu sastavnica okoliša te zaštitu okoliša od negativnih utjecaja i opterećenja. Također definira subjekte zaštite okoliša, propisuje dokumente za održivi razvoj i zaštitu okoliša, te određuje instrumente za provođenje zaštite.

Zakon obuhvaća praćenje stanja okoliša, uspostavu informacijskog sustava zaštite okoliša, te osigurava pristup informacijama o okolišu za javnost. Predviđa sudjelovanje građana u pitanjima zaštite okoliša i pravo na pristup pravosuđu u slučajevima oštećenja okoliša.

Dodatno, propisuje odgovornosti za štetu u okolišu, definira financiranje i instrumente opće politike zaštite okoliša, te uređuje upravni i inspekcijski nadzor nad provođenjem zaštite okoliša.

Ciljevi zaštite okoliša	Zaštita života i zdravlja ljudi
	Zaštita biljnog i životinjskog svijeta, biološke i krajobrazne raznolikosti te očuvanje ekološke stabilnosti
	Zaštita i poboljšanje kakvoće pojedinih sastavnica okoliša
	Zaštita ozonskog omotača i ublažavanje klimatskih promjena
	Zaštita i obnavljanje kulturnih i estetskih vrijednosti krajobraza
	Sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari
	Sprječavanje i smanjenje onečišćenja okoliša
	Trajna uporaba prirodnih izvora
	Racionalno korištenje energije i poticanje uporabe obnovljivih izvora energije
	Uklanjanje posljedica onečišćenja okoliša
	Poboljšanje narušene prirodne ravnoteže i ponovno uspostavljanje njezinih regeneracijskih sposobnosti
	Ostvarenje održive proizvodnje i potrošnje
	Napuštanje i nadomještanje uporabe opasnih i štetnih tvari
	Održivo korištenje prirodnih dobara, bez većeg oštećivanja i ugrožavanja okoliša
	Unapređenje stanja okoliša i osiguravanje zdravog okoliša

➔ **Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 67/25)**

Navedenim zakonom se propisuju mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama te zaštite ozonskog sloja, uz obvezu da te mjere ne smiju ugroziti druge sastavnice okoliša, kvalitetu života sadašnjih i budućih generacija, niti biti u suprotnosti s propisima o zaštiti na radu i zdravlju ljudi. Zakonom se utvrđuju nadležnosti i odgovornosti za provođenje mjera ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbu na klimatske promjene i zaštitu ozonskog sloja. Također, uređuje se dokumentacija vezana uz klimatske promjene, praćenje i izvještavanje o emisijama stakleničkih plinova, te sustav trgovanja emisijama. Zakonski su obuhvaćene i zrakoplovna djelatnost, sektori izvan sustava trgovanja emisijama, Registar Unije, tvari koje oštećuju ozonski sloj, kao i fluorirani staklenički plinovi. Zakon predviđa financiranje aktivnosti vezanih uz ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama te zaštitu ozonskog sloja, uspostavu informacijskog sustava, kao i upravni i inspekcijski nadzor nad provedbom propisa.

➔ **Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17)**

Strategija se temelji na ustavnim vrijednostima koje Republiku Hrvatsku štite kao jedinstvenu cjelinu, uključujući more, morsku obalu i otoke, vode, zračni prostor, rudno bogatstvo, zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, kao i nekretnine i druge prirodne te kulturne vrijednosti koje su od posebnog interesa za državu. Strategija naglašava važnost prepoznavanja, očuvanja, promicanja i održivog korištenja tih vrijednosti, osobito onih koje oblikuju identitet hrvatskog prostora. Kroz koncepciju prostornog razvoja, dokument postavlja prioritete i smjernice za budući razvoj zemlje. Poseban naglasak stavlja se na principe kružnog gospodarenja u održivom prostornom razvoju, uključujući ponovno korištenje napuštenih prostora, revitalizaciju brownfield područja te smanjenje građevnog otpada. Također se ističe važnost povećanja energetske učinkovitosti u zgradarstvu. Strategija naglašava potrebu planiranja i očuvanja sustava urbane zelene infrastrukture kao mreže zelenih površina koje doprinose očuvanju, poboljšanju i obnovi prirode, prirodnih funkcija i procesa unutar gradova. Ovo je posebno istaknuto u prioritetu 4.5. – Otpornost na promjene, kroz usmjerenje 4.5.2. koje se odnosi na jačanje prirodnog kapitala planiranjem razvoja zelene infrastrukture,

iako bez precizno definiranim projektima kao što je slučaj kod drugih usmjerenja u Strategiji.

➔ **Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070.**

Ova strategija identificira ključne sektore najosjetljivije na klimatske promjene, uključujući vodne resurse, poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo i akvakulturu, bioraznolikost, energetiku, turizam te zdravstvo. Uz to, obrađene su i međusektorske teme prostornog planiranja i upravljanja rizicima od katastrofa. U okviru Strategije prepoznata je važnost zelene infrastrukture (ZI) kao ključnog alata za prilagodbu klimatskim promjenama. Konkretno mjere koje ističu ulogu ZI uključuju:

- ➔ P-05: Integriranje klimatskih rizika u razvoj sustava navodnjavanja,
- ➔ ŠU-05: Provedba koncepta zelene infrastrukture za jačanje otpornosti urbanih i ruralnih područja,
- ➔ HM-02: Podrška strukturnim mjerama zaštite od štetnog djelovanja voda, uključujući prirodne retencije i kontrolirano plavljenje nizinskih područja,
- ➔ HM-06: Jačanje otpornosti urbanih područja na antropogene pritiske povezane s klimatskim promjenama.

Strategija naglašava potrebu izrade stručnih podloga za prostorno planiranje koje uključuju analize usluga ekosustava i višestrukih koristi postojeće zelene infrastrukture, kao i planove za buduću mrežu ZI usmjerenu na prilagodbu klimatskim promjenama. Cilj Strategije je povećati svijest o utjecaju klimatskih promjena, prepoznati prijetnje te integrirati koncept prilagodbe u postojeće i nove politike, strateške dokumente i programe na svim razinama upravljanja. Time se želi osigurati da načelo prilagodbe postane ključan kriterij u planiranju i donošenju razvojnih odluka, čime se smanjuje ranjivost okoliša, gospodarstva i društva te sprječavaju potencijalni sukobi među sektorima u provedbi mjera prilagodbe.

➔ **Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/2021)**

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine (NN 13/2021) definira četiri velika razvojna smjera te 13 strateških ciljeva, od kojih je više izravno

povezano s planiranjem, razvojem i upravljanjem zelenom infrastrukturom u urbanim i ruralnim područjima. Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna u potpunosti je usklađena s tim ciljevima, osobito u dijelu koji se odnosi na ekološku tranziciju, otpornost naselja, održivu mobilnost i unapređenje kvalitete života.

Usklađenost se prikazuje kroz četiri temeljne komponente:

1. Razvojni smjer: „Održiva ekonomija i zelena tranzicija“:

- ⇒ Strateški cilj 2: Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost.
- ⇒ Strateški cilj 3: Održivo korištenje prirodnih resursa i kružno gospodarstvo.

Kako SZUO Strizivojna postiže usklađenost:

- Definiranjem mjera koje povećavaju otpornost naselja na klimatske promjene
- Razvojem zelene infrastrukture kao prirodnog rješenja za prilagodbu klimatskim rizicima.
- Uključivanjem mjera kružnog gospodarenja prostorom (npr. revitalizacija postojećih javnih površina, prenamjena zapuštenih prostora).
- Promicanjem bioraznolikosti i očuvanja prirodnih vrijednosti kroz uređenje parkova, medonosnih zona i edukativnih zelenih površina.

2. Razvojni smjer: „Digitalna tranzicija društva i gospodarstva“

- ⇒ Strateški cilj 6: Digitalna transformacija gospodarstva i javne uprave.

Kako SZUO Strizivojna postiže usklađenost:

- Razvojem digitalnog sustava evidencije i praćenja zelene infrastrukture (GIS baza podataka).
- Uvođenjem sustava za praćenje stanja zelenih površina i standarda održavanja.
- Podatkovnim pristupom u upravljanju komunalnim resursima, što je u skladu s digitalizacijom lokalne samouprave.

3. Razvojni smjer: „Razvoj ljudskih potencijala i kvalitetniji život“

- ⇒ Strateški cilj 10: Unapređenje sustava obrazovanja.
- ⇒ Strateški cilj 11: Jačanje otpornosti lokalnih zajednica i kvalitete života.

⇒ **Strateški cilj 12: Demografska revitalizacija i ravnomjerni regionalni razvoj.**

Kako SZUO Strizivojna postiže usklađenost:

- Ulaganjima u zelene površine školskog i vrtićkog dvorišta, uključujući vanjske učionice i edukativne sadržaje.
- Stvaranjem uređenih javnih prostora za rekreaciju, druženje i socijalnu integraciju (parkovi, rekreacijske zone, šetnice).
- Uključivanjem građana kroz volonterske akcije, edukacije i participativno planiranje zelenih rješenja.
- Jačanjem atraktivnosti i kvalitete života u ruralnom području, što doprinosi zadržavanju stanovništva.

4. Razvojni smjer: „Ravnomjieran regionalni razvoj“

⇒ **Strateški cilj 13: Jačanje konkurentnosti i razvoj svih regija Hrvatske.**

Kako SZUO Strizivojna postiže usklađenost:

- Fokusom na razvoj javne i društvene infrastrukture na ruralnom području.
- Ulaganjima u lokalne zelene projekte koji povećavaju atraktivnost općine za život i rad.
- Integriranjem zelene infrastrukture u prostorni razvoj u skladu s regionalnim prioritetima Osječko-baranjske županije.
- Pripremom projekata koji su zreli za financiranje iz EU fondova, čime se povećava sposobnost Općine za povlačenje sredstava.

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna u potpunosti je usklađena s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine. Kroz razvoj zelene infrastrukture, prilagodbu klimatskim promjenama, digitalizaciju procesa upravljanja prostorom te podizanje kvalitete života, SZUO doprinosi ostvarenju niza strateških ciljeva NRS 2030, osobito u segmentima zelene tranzicije, održivog prostornog razvoja, otpornosti lokalnih zajednica i ravnomjernog regionalnog razvoja.

1.3. REGIONALNI ZAKONODAVNI OKVIR

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna usklađena je sa svim relevantnim regionalnim dokumentima, uključujući Plan razvoja Osječko-baranjske županije do 2027. godine, Program ublažavanja klimatskim promjenama i prilagodbe klimatskim promjenama OBŽ te Prostorni plan Osječko-baranjske županije. Usklađenost je osigurana kroz definiranje mjera koje doprinose županijskim prioritetima u području održivog prostornog razvoja, prilagodbe klimatskim promjenama, unapređenja okolišne infrastrukture, jačanja otpornosti naselja te razvoja zelene i rekreacijske infrastrukture. Predložene mjere SZUO Strizivojna uključuju prirodom utemeljena rješenja (NBS), razvoj biciklističkih i pješačkih koridora, ozelenjivanje javnih površina, povećanje bioraznolikosti, te edukaciju i aktivaciju lokalne zajednice, što je u skladu s regionalnim razvojnim i okolišnim prioritetima.

➔ Plan razvoja Osječko-baranjske županije do 2027. godine

Plan razvoja Osječko-baranjske županije do 2027. godine postavlja viziju županije kao prostora koji je „zeleno, inovativno i konkurentno središte istočne Hrvatske“, pri čemu se naglašava važnost kvalitetnog, sigurnog i održivog životnog prostora.

Plan razvoja uključuje četiri opća prioritetna područja, a za Strategiju zelene urbane obnove Općine Strizivojna posebno su relevantna sljedeća dva prioritetna područja:

- ✓ Osnježivanje i unaprjeđenje društvenog sustava i kvalitete života građana
- ✓ Kvalitetan, siguran i očuvan životni prostor

➔ Program ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama OBŽ

Program ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Osječko-baranjske županije postavlja ciljeve koji su u skladu s nacionalnim strategijama i zakonodavnim okvirom, a uvažavaju i razvojne odrednice same županije. Posebna pažnja posvećena je održivom urbanom razvoju, prilagodbi klimatskim promjenama, energetske učinkovitosti, očuvanju zelenih površina i upravljanju rizicima. Program ističe potrebu za integracijom mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama u prostorno planiranje i lokalnu infrastrukturu, što direktno povezuje lokalne strategije s regionalnim ciljevima.

➔ **Prostorni plan Osječko-baranjske županije (PPOBŽ)**

Strategija zelene urbane obnove Strizivojna u potpunosti je usklađena s Prostornim planom Osječko-baranjske županije, jer se oslanja na odredbe o korištenju i namjeni prostora, zaštiti ekološki vrijednih područja te održivom urbanom razvoju. Prostorni plan predviđa očuvanje drvoreda, zelenih koridora i javnih zelenih površina, što se direktno reflektira u projektima zelene obnove i revitalizacije javnih prostora u Strizivojni.

Strategija također uzima u obzir mrežu vodoopskrbe i melioracije definiranu Prostornim planom, integrirajući sustave za prikupljanje i infiltraciju oborinskih voda u urbanu infrastrukturu. U skladu s područjima posebnih uvjeta i ograničenja u korištenju prostora, planira se očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti, uz razvoj novih rekreacijskih i zajedničkih prostora za stanovnike.

Sve intervencije Strizivojne su usmjerene na održivo upravljanje prostorom, smanjenje negativnih utjecaja urbanizacije i povećanje kvalitete života lokalne zajednice. Time Strategija zelene urbane obnove Strizivojna osigurava sinergiju između lokalnih razvojnih inicijativa i županijskih strateških ciljeva prostornog planiranja, čime doprinosi cjelovitom i održivom razvoju Općine.

2. POVEZNICA NA PROGRAME ZI, KG I NPOO

2. POVEZNICA NA PROGRAME ZI, KG I NPOO

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. do 2030. godine (u daljnjem tekstu: Program ZI) usmjeren je na stvaranje održivih, otpornijih, sigurnijih i ugodnijih gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Cilj je osigurati bolje uvjete za kvalitetu života i zdravlje ljudi te pridonijeti održivom društvenom, gospodarskom i prostornom razvoju. Urbana područja, posebice gradovi, prepoznati su kao glavni pokretači gospodarskog rasta, ali i kao ključni faktori s velikim utjecajem na održivi razvoj. Stoga je nužno unaprijediti održivost urbanih sredina, poboljšati okoliš i podići kvalitetu života u gradovima.

Program ZI predstavlja srednjoročni strateški dokument Republike Hrvatske, koji na temelju analize postojećeg stanja zelene infrastrukture u urbanim područjima definira razvojne potrebe i potencijale, prepoznaje izazove, te utvrđuje viziju razvoja. Također, Program postavlja ciljeve, prioritete i mjere za razvoj zelene infrastrukture u gradovima i naseljima, s ciljem uspostave održivih, sigurnih i otpornijih urbanih sredina. Fokus je na povećanju energetske učinkovitosti zgrada i građevinskih područja, razvoju zelene infrastrukture u građevinarstvu, kao i na urbanoj transformaciji i sanaciji.

Na temelju identificiranih razvojnih potreba i potencijala, te definirane vizije, Program ZI postavlja sljedeće posebne ciljeve za razvoj zelene infrastrukture u urbanim područjima:

➔ Posebni cilj 1. Kvalitetno planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture u urbanim područjima

Ključni preduvjet za uspješnu provedbu projekata i aktivnosti usmjerenih na razvoj zelene infrastrukture na lokalnoj i regionalnoj razini je njeno adekvatno planiranje unutar prostorno-planskih dokumenata te uspostava učinkovitog sustava upravljanja razvojem zelene infrastrukture.

➔ Posebni cilj 2: Unaprijeđena, proširena, povezana i lako dostupna zelena infrastruktura u urbanim područjima

S obzirom na značajne razvojne prednosti zelenih i vodenih površina u gradovima — koje uključuju poboljšanje kvalitete zraka i vode, smanjenje toplinskih otoka, povećanje energetske učinkovitosti i očuvanje ekosustava, kao i brojne druge pozitivne učinke na zdravlje stanovništva — ovaj cilj usmjeren je na razvoj nove te unapređenje postojeće zelene infrastrukture. Također, predviđa se poticanje smanjenja ili izbjegavanja upotrebe kemijskih pesticida na zelenim gradskim površinama.

➔ Posebni cilj 3. Visoka razina znanja i društvene svijesti o održivom razvoju urbanih područja kroz razvoj zelene infrastrukture

Tematika zelene infrastrukture često nije dovoljno prepoznata na lokalnoj razini, ni među upravnim strukturama ni među stanovništvom. Stoga je nužno podići svijest o njenim pozitivnim učincima i mogućnostima razvoja kroz edukaciju stručnjaka, planera i lokalne zajednice. Informiranjem i obrazovanjem o važnosti izgradnje zelene infrastrukture u urbanim sredinama, te o odgovornom odnosu prema okolišu, a također i uključivanjem pojma zelene infrastrukture u obrazovne programe, povećavaju se šanse za održivi razvoj, osobito u kontekstu održivog prostornog planiranja i korištenja prostora.

PROGRAM RAZVOJA ZELENE INFRASTRUKTURE U URBANIM PODRUČJIMA

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. do 2030. godine (u daljnjem tekstu: Program razvoja ZI) izrađen je s ciljem stvaranja održivih, otpornijih, sigurnijih i ugodnijih gradova i općina u Republici Hrvatskoj. Izrada ovog programa propisana je člankom 47.c Zakona o gradnji („Narodne novine“, br. 153/13, 20/17, 39/19, 125/19 i 145/24), a doprinosi provedbi Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 106/17), koja predstavlja ključni državni dokument za usmjeravanje prostornog razvoja. Također, program je u skladu sa strateškim ciljem Ekološke i energetske tranzicije prema klimatskoj neutralnosti, dijelu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. („Narodne novine“, br. 13/2021).

Program razvoja zelene infrastrukture donosi niz mjerljivih koristi za društvo, obuhvaćajući gospodarske, društvene i okolišne aspekte, koji zajedno čine temelje održivog razvoja. Najvažniji očekivani učinci provedbe programa uključuju:

- ➔ Poticanje ulaganja u zelene investicije;
- ➔ Otvaranje novih radnih mjesta i razvoj poduzeća za izgradnju, održavanje i proizvodnju materijala za zelenu infrastrukturu;
- ➔ Smanjenje efekta urbanih toplinskih otoka i temperatura u gradovima;
- ➔ Prilagodbu klimatskim promjenama i ublažavanje njihovih posljedica;
- ➔ Smanjenje emisije stakleničkih plinova te očuvanje i obnavljanje kvalitete zraka, vode i tla;
- ➔ Poboljšanje urbanih prostora kroz revitalizaciju napuštenih i zapuštenih zemljišta;
- ➔ Unapređenje kvalitete života i stanovanja u gradovima;
- ➔ Poboljšanje zdravlja stanovništva i smanjenje troškova liječenja;
- ➔ Podršku proizvodnji hrane u urbanim vrtovima, staklenicima i zimskim vrtovima;
- ➔ Povećanje tržišne vrijednosti nekretnina;
- ➔ Poboljšanje kvalitete prostora i zgrada društvenog standarda;
- ➔ Podizanje svijesti o važnosti zelene infrastrukture.

Kroz provedbu ovog programa, Vlada Republike Hrvatske potiče investicije koje pozitivno utječu na državni proračun, promovirajući održivi razvoj i unapređenje kvalitete života u urbanim sredinama.

PROGRAM RAZVOJA KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA

Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje od 2021. do 2030. godine (u daljnjem tekstu: Program razvoja KG) osmišljen je s ciljem stvaranja održivih, uključivih, sigurnih, otpornijih i ugodnih za život gradova i naselja. To se postiže definiranim posebnim ciljevima, prioritetima i provedbom mjera za razvoj kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Program je izrađen u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ br. 123/17, 151/22) te pripadajućim podzakonskim aktima, kao srednjoročni strateški akt nacionalnog značaja koji obuhvaća razdoblje od pet do deset godina. Program detaljnije definira provedbu strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine („Narodne novine“, br. 13/2021).

Program razvoja KG postavlja tri ključna cilja:

- ➔ Razviti sustav kružnog gospodarenja prostorom i zgradama kroz definiranu metodologiju kružne obnove različitih tipologija nekorištenih prostora i zgrada, poboljšati kvalitetu i dostupnost prostornih podataka, unaprijediti prostorno planiranje i sustav prostornog uređenja, poticati razvoj i inovacije u području kružnog gospodarenja te usavršiti zakonski okvir i potaknuti izradu strateških razvojnih dokumenata;
- ➔ Provesti kružnu obnovu nekorištenih prostora i zgrada putem pilot projekata, s ciljem širenja te obnove na cijelom području Republike Hrvatske;
- ➔ Razvijati visoku razinu znanja i društvene svijesti o održivom razvoju urbanih područja kroz promociju kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, uključujući informiranje javnosti i edukaciju o njegovoj važnosti.

Svi navedeni ciljevi usklađeni su s prioritetima Europske unije za razdoblje do 2030. godine, koji uključuju:

- ➔ Smanjenje emisija stakleničkih plinova za 40 % u odnosu na razinu iz 1990. godine,
- ➔ Povećanje udjela energije iz obnovljivih izvora na 27 %,
- ➔ Poboljšanje energetske učinkovitosti za 32,5 %.

Programi razvoja zelene infrastrukture (ZI) i kružnog gospodarenja (KG) pristupaju temama razvoja na integralan način, prepoznajući međusobnu povezanost i sinergijske učinke između zelene infrastrukture, kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te energetske učinkovitosti. Prilikom ponovne uporabe zapuštenih i napuštenih prostora i zgrada, kao i pri izgradnji novih objekata, osim uključivanja elemenata zelene infrastrukture, neophodno je primijeniti model kružnog gospodarenja. Sve to treba biti u skladu s važećim propisima o racionalnoj uporabi energije i toplinskoj zaštiti zgrada, uz poseban naglasak na održivo upravljanje vodama kao ključnom elementu održivosti prostora.

Strategija Zelene urbane obnove Općine Strizivojna usklađena je s navedenim programima i njihovim ciljevima, te predstavlja ključni temelj za održivi razvoj Općine. Strategija obuhvaća ciljeve povezane s Programom zelene infrastrukture i Programom kružnog gospodarenja prostorom, čime se osigurava razvoj održivog prostora s

posebnim naglaskom na jačanje zelene infrastrukture i primjenu rješenja temeljenih na prirodi. Također, strategija promiče integraciju modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, jačanje otpornosti na rizike i klimatske promjene te pruža podršku općem održivom razvoju. Na taj način doprinosi provedbi reformi i inicijativa povezanih s Mehanizmom oporavka i otpornosti.

3. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

3. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Srednjoročna vizija razvoja Općine Strizivojna, usmjerena na ulaganja u zelenu infrastrukturu i kružno gospodarenje prostorom i zgradama, temelji se na detaljnoj analizi trenutnog stanja, potreba i potencijala te je usklađena sa strateškim dokumentima Europske unije i Republike Hrvatske, uključujući Nacionalnu razvojnu strategiju do 2030. godine, Program razvoja zelene infrastrukture, Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te druge relevantne akte. Ova vizija služi kao jasan vodič za postavljanje ciljeva i donošenje razvojnih odluka, te prikazuje željeno stanje otvorenih prostora i objekata unutar Općine, s posebnim naglaskom na održivost, otpornost i kvalitetu života.

Vizija Općine Strizivojna glasi:

Vizija Općine Strizivojna je postati područje s niskom stopom nezaposlenosti, smanjenim odljevom stanovništva, temeljeno na razvoju poljoprivrede, ruralnog turizma, te malog i srednjeg poduzetništva, s poboljšanom kvalitetom života u smislu komunalne infrastrukture i društvenih sadržaja pridajući posebnu pažnju zaštiti kulturnih i prirodnih znamenitosti te održivom gospodarenju.

4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI

4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI

Razvojne potrebe i razvojni potencijali predstavljaju temelj za izradu svakog strateškog plana. S obzirom na stalne i brze promjene u lokalnom i globalnom okruženju, pri određivanju razvojnih potreba i potencijala nužno je uzeti u obzir ključne izazove i mogućnosti koji se odnose na specifično tematsko područje u predviđenom razdoblju. U tom kontekstu, razvojne potrebe Općine oblikovane su kao skup ekoloških, gospodarskih i društvenih čimbenika, temeljenih na prirodnim pogodnostima koje područje pruža. One predstavljaju konkretne zahtjeve i uvjete koje treba zadovoljiti kako bi se ostvario održiv i uravnotežen razvoj Općine Strizivojna.

Razvojne potrebe Općine Strizivojna:

1. Razviti zelenu infrastrukturu (parkovi, drvoredi, zelenilo uz ceste) - da se smanje toplinski otoci, poboljša kvaliteta zraka i stvori ugodniji javni prostor.
2. Prenamjena ili sanacija napuštenih i degradiranih objekata da se postojeći resursi iskoriste kružno (manje građenja iznova), smanji otpad od građevine i poveća energetska učinkovitost.
3. Energetska obnova javnih zgrada i objekata društvene infrastrukture (škola, vrtić, dom kulture) - bolje izolacije, grijanje/hlađenje na obnovljive izvore da se smanje troškovi i emisija CO₂.
4. Implementacija rješenja zasnovanih na prirodi (Nature-Based Solutions, NBS) npr. biobasini, zelenkasti nivoi vode, zelene krovove ili fasade, uređenje livada i poljane koje zadržavaju vodu, infiltracija, itd.
5. Upravljanje vodom i uređenje vodne infrastrukture s ciljem otpornosti na poplave i klimatske promjene (uređene korita, zelene površine koje apsorbiraju oborine) - da se smanji rizik od poplava i šteta.
6. Promicanje održive mobilnosti - izgradnja i proširenje pješačkih staza, biciklističkih pravaca, bolja povezanost između naselja i javnih sadržaja bez cca automobila.

7. Unapređenje javne rasvjete i infrastrukturnih elemenata prema principima energetske učinkovitosti prelazak na LED, solarna rasvjeta, smanjenje svjetlosnog zagađenja.
8. Povećanje pristupačnosti i inkluzivnosti javnih prostora da javni prostori, staze, sadržaji budu dostupni osobama s invaliditetom, starijima, djeci - po načelima ravnopravnosti.
9. Razvoj sustava kružnog gospodarenja otpadom i prostora (recikliranje, ponovna upotreba materijala, minimizacija otpada u građevinarstvu) - kako bi se smanjio negativan utjecaj na okoliš i potaknula lokalna ekonomija.
10. Jačanje lokalne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora npr. sunčane elektrane na javnim objektima, mogućnost građana/OPG-ova da sudjeluju - smanjenje ovisnosti o fosilnim izvorima.
11. Podizanje svijesti i uključivanje građana u planiranje i odluke organizirati radionice, sudjelovanje u izboru projekata, informirati javnost o prednostima zelene obnove i održivih rješenja.
12. Integracija klimatske otpornosti u prostorno planiranje kroz analizu rizika (klizišta, suše, poplave), prilagodbu infrastrukture, projektiranje zelenih koridora koji smanjuju rizik i jačaju adaptaciju.
13. Zadržavanje i unapređenje bioraznolikosti u zelenim područjima očuvanje prirodnih staništa, sadnja autohtonog drveća, uređenje javnih prostora koji podržavaju biljni i životinjski život.
14. Održivo gospodarenje tlom i zemljištem sprječavanje erozije, zaštita zemljišta, kontrola građenja na kvalitetnom tlu, poticanje vertikalne revitalizacije umjesto širenja prema van.
15. Pобољшanje kvalitete voda i zaštita vodnih resursa sanacija obalnih / vodotoka, zaštita izvorišta, smanjenje onečišćenja, održivo korištenje vodoopskrbne mreže, primjena zelenih površina za pročišćavanje oborinskih voda.

Razvojni potencijali Općine Strizivojna odnose se na resurse i mogućnosti kojima općina raspolaže, a koji proizlaze iz njezinih prirodnih, gospodarskih, društvenih i kulturnih karakteristika. Ti potencijali čine temelj za planiranje održivog razvoja, ali se moraju uskladiti s potrebama i vrijednostima lokalne zajednice.

U tom smislu, razvojni potencijali Općine Strizivojna trebaju biti usmjereni prema:

- **Razvoju zelene infrastrukture i očuvanju krajobraznih vrijednosti** - stvaranje mreže zelenih površina, drvoreda, parkova i koridora koji povezuju naselja i povećavaju otpornost na klimatske promjene.
- **Iskorištavanju obnovljivih izvora energije** - posebno sunčeve energije na javnim i privatnim objektima, radi povećanja energetske samodostatnosti i smanjenja emisija.
- **Kružnom gospodarenju prostorom i zgradama** - prenamjenom postojećih i napuštenih prostora te obnovom umjesto novogradnje, uz racionalno korištenje zemljišta i materijala.
- **Održivoj poljoprivredi i lokalnoj proizvodnji hrane** - jačanju OPG-ova, kratkih lanaca opskrbe i ekološke proizvodnje kao temelja zelene lokalne ekonomije.
- **Razvoju održivog i selektivnog turizma** - korištenju prirodnih, kulturnih i tradicijskih resursa (šume, polja, kulturna baština) uz očuvanje okoliša i autentičnosti prostora.
- **Unaprjeđenju prometne i pješačko-biciklističke infrastrukture** - povezivanju ključnih točaka općine kroz održive oblike mobilnosti koji smanjuju prometno opterećenje i emisije.
- **Upravljanju vodnim resursima i zaštiti okoliša** - održivom korištenju vodoopskrbnog sustava, uređenjem oborinskih voda, smanjenjem rizika od poplava i očuvanjem čistoće voda.
- **Digitalnoj transformaciji i pametnim rješenjima** - nastavku razvoja koncepta „pametne općine“ kroz digitalne platforme, energetski nadzor i upravljanje infrastrukturom.
- **Kulturnom i društvenom identitetu zajednice** - očuvanju tradicije, kulturnih manifestacija i lokalnog stvaralaštva kao temelja društvene kohezije i privlačnosti prostora.

- **Edukaciji i uključivanju građana u održivo planiranje** - poticanju svijesti o održivosti, zelenoj obnovi i važnosti sudjelovanja u donošenju odluka o razvoju prostora.
- **Razvoju otpornosti na klimatske promjene** - integraciji prilagodbenih mjera u prostorno planiranje i izgradnju, te korištenju prirodnih rješenja za ublažavanje rizika.
- **Jačanju partnerstava i suradnji s okolnim općinama i institucijama** - zajedničko planiranje projekata zelene infrastrukture, energetike i mobilnosti na širem području.

Korištenjem tih potencijala na odgovoran i strateški način, Općina Strizivojna može ostvariti ravnomjeran, održiv i inkluzivan razvoj u skladu s nacionalnim i europskim razvojnim politikama.

5. OSNOVNA OBILJEŽJA PODRUČJA OBUHVATA

5. OSNOVNA OBILJEŽJA PODRUČJA OBUHVATA

Osnovna obilježja područja obuhvata kao poglavlje daju osnovne informacije o području Općine Strizivojna, informacije o administrativnom ustroju, demografskim pokazateljima, geografskim i klimatskim obilježjima prostora. Podaci u ovom poglavlju prikupljeni su iz stručne literature, službenih dokumenata, zakonodavnih akata te drugih relevantnih izvora.

5.1. Administrativni ustroj

Općina Strizivojna je jedinica lokalne samouprave u sastavu Osječko-baranjske županije. U skladu sa Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20), općina ima pravnu osobnost, samostalno odlučuje o poslovima iz svojeg samoupravnog djelokruga te obavlja poslove prenesene zakonom s državne razine.

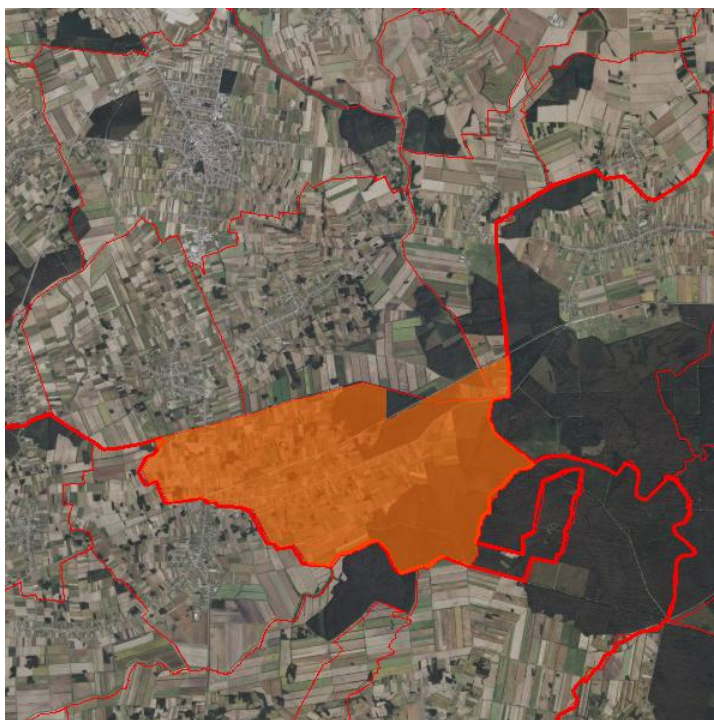
Općina Strizivojna smještena je u istočnom dijelu Republike Hrvatske, u Đakovštini, mikroregiji koja obuhvaća prostrano nizinsko područje između rijeka Bosne i Save, svojom sjevernom granicom graniči s prostorom Osječko-baranjske županije, odnosno gradom Đakovom, dok je na jugozapadu i jugoistoku okružena prostorom Brodsko-posavske županije, odnosno općinama Vrpolje, Velika Kopanica i Gundinci. Na istoku, odnosno sjeveroistoku Općina Strizivojna okružena je područjem Vukovarsko-srijemske županije, odnosno općinom Stari Mikanovci. Geografski, Strizivojna pripada prostoru Slavonije, dok administrativno čini južni rub Osječko-baranjske županije, u blizini granice s Brodsko-posavskom županijom. Središte općine je naselje Strizivojna, koje je ujedno i jedino naselje unutar administrativnih granica općine. Zbog jedinstvene strukture naseljenosti, teritorijalna organizacija je jednostavna i pregledna, što omogućuje učinkovito upravljanje javnim službama, infrastrukturom i prostornim planiranjem.

Administrativno područje Općine Strizivojna obuhvaća površinu od 36,1 km².

Granice Općine definirane su Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj (NN 86/06, 125/06, 16/07, 95/08, 46/10, 145/10, 37/13, 44/13,

45/13 i 110/15) i usklađene su s katastarskim granicama katastarske općine Strizivojna.

Položaj uz glavne prometne pravce – državnu cestu D7 (Slavonski Brod – Osijek) i željezničku prugu Zagreb – Vinkovci – Beograd – daje Strizivojni značajan prometni i gospodarski potencijal, a blizina većih urbanih središta (Đakovo, Slavonski Brod, Osijek) čini je dobro povezanom i pristupačnom.

Karta 1 Površina Općine Strizivojna (izvor: ARKOD)

U skladu sa svojim statutom, Općina Strizivojna ima ustrojena sljedeća tijela:

- Općinsko vijeće, kao predstavničko tijelo građana, ima 9 članova izabranih na neposrednim izborima. Vijeće donosi Statut, proračun i druge opće akte, te odlučuje o svim pitanjima iz samoupravnog djelokruga općine.
- Općinski načelnik, kao izvršno tijelo, zastupa i predstavlja općinu, organizira rad upravnog tijela, predlaže proračun i odgovoran je za zakonitost rada i korištenje proračunskih sredstava.
- Jedinstveni upravni odjel obavlja stručne, administrativne i tehničke poslove iz djelokruga lokalne samouprave, a ustrojen je tako da pokriva poslove opće uprave, prostornog planiranja, komunalnih djelatnosti, gospodarstva, financija, socijalne skrbi i općeg razvoja.

Grb je u obliku štita. U polju štita koje je srebrne (bije) boje prikazana je glava bika, u prirodnoj sivoj boji. U glavi štita (tj. gornjem dijelu štita) nalazi se crveno polje s dvije šesterokrake zvijezde zlatne (žute) boje. Rješenje i odobrenje za ovaj grb doneseno je Rješenjem Ministarstva Uprave Republike Hrvatske, datum 29. svibnja 1998.

Zastava je plave boje. U središtu zastave nalazi se grb Općine Strizivojna. Omjer širine i dužine zastave je 1 : 2.

Upravni odjel surađuje s tijelima Osječko-baranjske županije, županijskim ustanovama i državnim tijelima na provedbi zajedničkih programa, projekata i inspekcijskog nadzora, posebno u područjima prostornog planiranja, graditeljstva, zaštite okoliša i gospodarenja otpadom.

Cjelokupno područje Općine Strizivojna obuhvaćeno je Prostornim planom uređenja Općine Strizivojna (PPUO), čije su IV., V. i VI. izmjene i dopune izrađene i javno objavljene na službenim stranicama općine. PPUO definira osnovnu strukturu prostora, namjenu površina, područja stambene, gospodarske, komunalne i javne namjene, kao i područja zaštite prirode i kulturne baštine.

U okviru prostornog plana, Općina ima definirane:

- naselje Strizivojna kao središte,
- gospodarsku zonu uz državnu cestu D7,
- površine poljoprivredne i šumske namjene,
- površine za društvenu, sportsku i komunalnu infrastrukturu,
- te područja podložna poplavama i sanacijama.

Ovi prostorni elementi čine osnovu za planiranje zelene urbane obnove, osobito u pogledu identifikacije područja pogodnih za urbanu preobrazbu, sanaciju i formiranje zelenih koridora.

U razdoblju od 2015. do 2029. Općina Strizivojna donijela je nekoliko ključnih razvojnih dokumenata koji definiraju njezin institucionalni okvir i strateški smjer:

- Strateški razvojni program Općine Strizivojna 2015.–2020.,
- Strategiju razvoja pametne općine 2020.–2023. (s produljenjem važenja),
- Strategiju razvoja turizma 2018.–2021.,
- te Provedbeni program Općine Strizivojna 2025.–2029.

Svi ovi dokumenti predstavljaju temelj za integraciju načela zelene tranzicije i održivog prostornog razvoja u lokalne politike. Administrativni ustroj i rad upravnih tijela usmjereni su na provedbu tih dokumenata kroz konkretne projekte i programe, osobito u područjima energetske učinkovitosti, gospodarenja otpadom, digitalizacije javne uprave i podizanja kvalitete javnih prostora.

Administrativni ustroj Općine Strizivojna karakterizira jednostavnost, funkcionalnost i preglednost, zahvaljujući jedinstvenom naselju i centraliziranom upravljanju. Ovakva organizacija omogućuje brže donošenje odluka, bolju koordinaciju infrastrukturnih ulaganja i snažniju provedbu načela zelene urbane obnove u praksi.

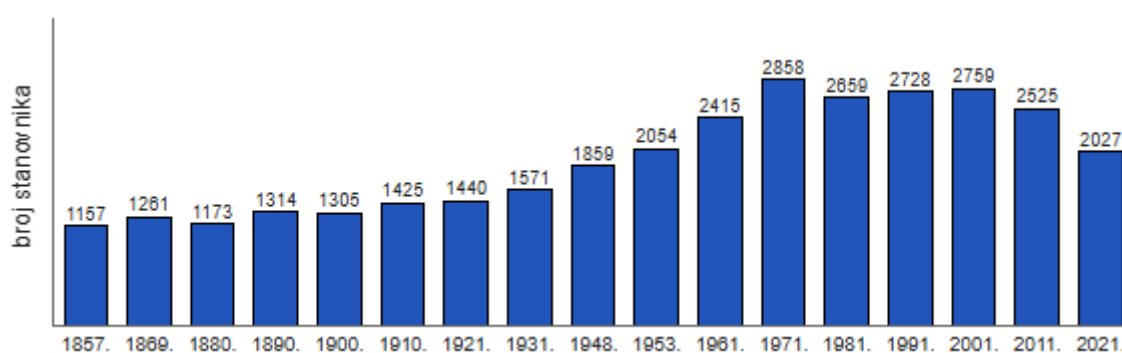
Istodobno, integriranost u regionalne i nacionalne mreže te partnerski odnosi s okolnim općinama čine Strizivojnu sposobnom za provedbu zajedničkih projekata održivog razvoja, koji nadilaze administrativne granice i pridonose očuvanju prostora, okoliša i društvenog identiteta zajednice.

5.2. Demografski pokazatelji

Demografski pokazatelji daju pregled osnovnih obilježja stanovništva Općine Strizivojna te ukazuju na glavne trendove, strukturu i izazove u razvoju ljudskog potencijala. Demografska slika predstavlja važan okvir za planiranje zelene urbane obnove, budući da dinamika stanovništva izravno utječe na potrebe za infrastrukturom, društvenim sadržajima i prostornim uređenjem.

Prema rezultatima Popisa stanovništva 2021. godine, Općina Strizivojna imala je 2.027 stanovnika, što u odnosu na 2011. godinu (kada je zabilježeno 2.525 stanovnika) predstavlja smanjenje od gotovo 23,89 %. U posljednja tri desetljeća bilježi se kontinuirani negativni prirodni prirast i blagi migracijski odljev stanovništva, osobito mlađe populacije prema urbanim centrima (Đakovo, Osijek, Zagreb) te inozemstvu.

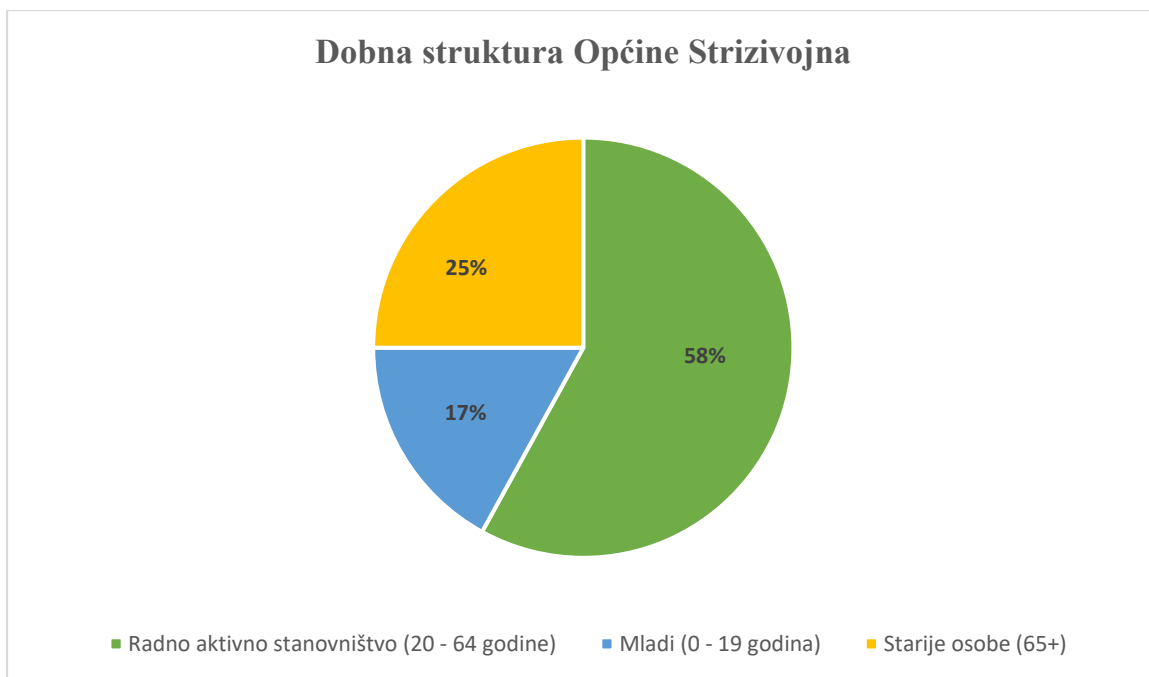
Ovakav trend tipičan je za mnoge ruralne sredine u Slavoniji i Baranji, ali u Strizivojni dodatno naglašava potrebu za demografskom revitalizacijom kroz poticanje stanogradnje, gospodarsku aktivaciju i poboljšanje kvalitete života. Iako broj stanovnika opada, Strizivojna se i dalje ističe kompaktnom naseljenošću i dobro razvijenom infrastrukturom, što omogućuje kvalitetno planiranje prostora i javnih usluga.

Grafikon 1 Kretanje broja stanovnika u Općini Strizivojna od 1857. do 2021. godine (Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku)

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u razdoblju od 2018. do 2023. godine bilježi se prosječno 10–12 rođenih i 20–25 umrlih godišnje, što rezultira negativnim prirodnim prirastom od oko –10 osoba godišnje.

Starenje populacije vidljivo je i kroz porast udjela starijih od 65 godina, koji danas čine približno 25 % stanovništva. Istodobno, udio djece i mladih (0–19 godina) iznosi oko 17 %, dok radno aktivno stanovništvo (20–64 godine) čini oko 58 % ukupnog broja stanovnika.

Grafikon 2 Dobna struktura stanovništva u Općini Strizivojna (Izvor: Popis stanovništva Republike Hrvatske iz 2021. godine)

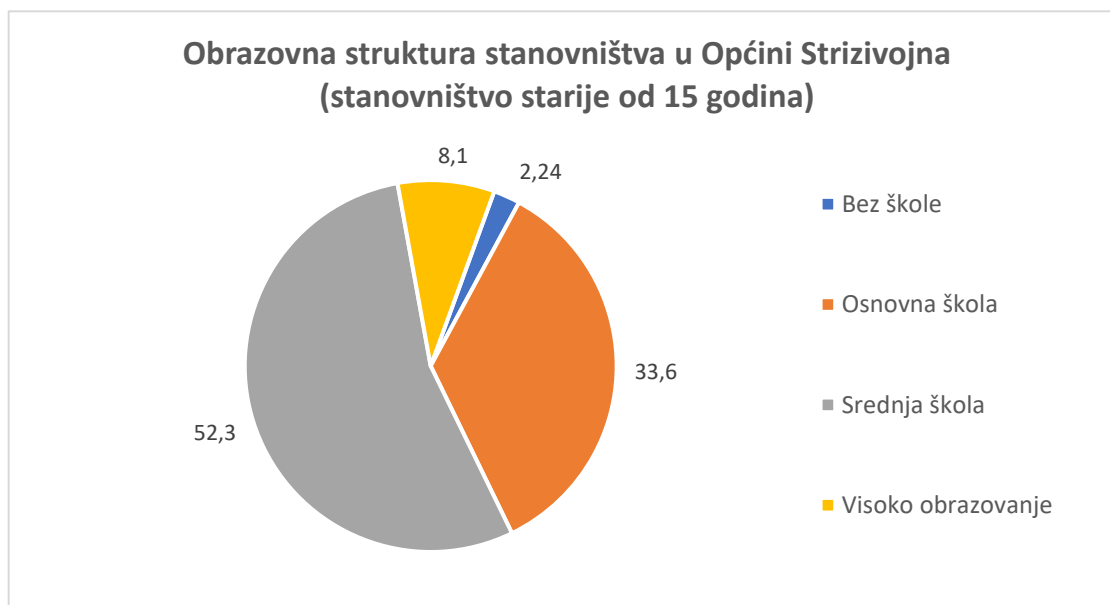
Ovi pokazatelji upućuju na potrebu prilagodbe razvojnih politika novim demografskim okolnostima, osobito u segmentima društvene infrastrukture, socijalnih usluga i planiranja javnih površina. Zbog demografskog starenja, važno je osigurati pristupačne i sigurne javne prostore, povećati zelene zone za rekreaciju i socijalizaciju starijih osoba te razvijati programe međugeneracijske solidarnosti.

Nakon 2013. godine, bilježi se pojačan odljev radno sposobnog stanovništva u inozemstvo (Njemačka, Austrija, Irska), uz paralelno smanjenje doseljavanja iz drugih područja. Migracijska bilanca time dodatno pridonosi smanjenju broja stanovnika.

Međutim, posljednjih godina primjetan je blagi povratak pojedinih obitelji koje se odlučuju za život u manjoj zajednici zbog pristupačne cijene nekretnina i kvalitetnog životnog okruženja. U tom kontekstu, ulaganja u zelenu infrastrukturu, uređene javne prostore i energetske učinkovite infrastrukture mogu biti važan čimbenik u privlačenju novih stanovnika i zadržavanju postojećih.

Struktura zaposlenih pokazuje da je najveći udio stanovništva zaposlen u sektorima prerađivačke industrije, građevinarstva, usluga i poljoprivrede. Broj registriranih obrta i OPG-ova raste, što ukazuje na poduzetničku aktivnost i lokalnu samoodrživost. Istodobno, udio visokoobrazovanih stanovnika raste, ali je i dalje niži od državnog prosjeka.

Ulaganja u obrazovnu infrastrukturu (dječji vrtić „Bajka“, osnovna škola, programske aktivnosti) te projekte poput Digitalne općine pokazuju nastojanja lokalne vlasti da unaprijedi obrazovni kapital i digitalne kompetencije stanovništva, što je važna pretpostavka za održiv razvoj i provedbu zelene tranzicije.

Grafikon 3 Obrazovna struktura stanovništva u Općini Strizivojna (Izvor: Popis stanovništva Republike Hrvatske iz 2021. godine)

Ovi podaci pokazuju da je dominantna obrazovna skupina ona s dovršenim srednjoškolskim obrazovanjem. Time se Strizivojna uklapa u obrazovni profil mnogih manjih općina u Hrvatskoj, gdje srednja škola čini obrazovni vrhunac za većinu radno aktivnog stanovništva.

Na području Općine evidentirano je oko 750 kućanstava i približno 820 stambenih jedinica, od kojih je većina u privatnom vlasništvu. Veći broj objekata izgrađen je tijekom 1960-ih i 1970-ih godina te danas zahtijeva energetska obnovu i sanaciju.

Stambena struktura karakterizirana je obiteljskim kućama s okućnicama i relativno malim brojem višestambenih zgrada, što daje povoljne uvjete za razvoj zelene infrastrukture (vrtovi, drvoređi, sustavi oborinske odvodnje, zelene ograde). U kontekstu zelene urbane obnove, upravo ovaj tip prostorne strukture predstavlja značajan potencijal za kružno gospodarenje prostorom i zgradama, kroz prenamjenu i rekonstrukciju postojećih objekata uz minimalnu potrebu za novim građenjem.

Glavni demografski izazovi s kojima se Općina Strizivojna suočava su:

- smanjenje ukupnog broja stanovnika,
- starenje populacije,
- odljev mladih i radno sposobnih osoba,
- te neravnomjeran omjer između radno aktivnog i ovisnog stanovništva.

Ovi procesi imaju neposredan utjecaj na planiranje javne infrastrukture i zelenih površina. U kontekstu zelene urbane obnove, potrebno je razvijati prilagodljive i multifunkcionalne prostore koji istodobno služe kao mjesta socijalne integracije, rekreacije, obrazovanja i ekološke funkcije.

Smanjenje broja stanovnika također otvara mogućnost revalorizacije postojećeg prostora, tj. prenamjene neiskorištenih površina u zelene ili društvene sadržaje, čime se osigurava racionalno i održivo upravljanje prostorom bez dodatne potrošnje zemljišta.

Demografski pokazatelji Općine Strizivojna ukazuju na trendove tipične za ruralne sredine istočne Hrvatske: depopulaciju, starenje i iseljavanje mladih. Ipak, očuvana društvena struktura, aktivne udruge, dobra prometna povezanost i razvijena komunalna infrastruktura predstavljaju značajnu osnovu za demografsku stabilizaciju i kvalitativni razvoj prostora.

Zelena urbana obnova u ovom kontekstu ima dvojaku ulogu: s jedne strane, doprinosi poboljšanju životnih uvjeta sadašnjeg stanovništva, a s druge strane, stvara privlačno i održivo okruženje koje može potaknuti povratak mladih obitelji i privući nove stanovnike.

5.3. Geografska obilježja

Općina Strizivojna smještena je u istočnom dijelu Republike Hrvatske, u Osječko-baranjskoj županiji, u sastavu Đakovštine. Nalazi se između gradova Đakova i naselja Vrpolje, uz važnu prometnicu koja povezuje središnju i istočnu Hrvatsku, što joj daje povoljan prometno-geografski položaj.

Područje Općine prostire se na površini od oko 37 km² te obuhvaća naselje Strizivojna i Sikirevačko Merolino, koje ujedno čini i cijelu administrativnu jedinicu Općine.

5.3.1. Reljefna obilježja

Reljef Općine Strizivojna pripada nizinskom dijelu Panonske nizine, odnosno Đakovačkoj lesnoj zaravni, koja se blago spušta prema jugoistoku. Teren je pretežito ravan do blago valovit, s prosječnom nadmorskom visinom između 85 i 95 metara. Takva morfologija prostora omogućuje jednostavno planiranje i provedbu infrastrukturnih projekata te povoljno utječe na razvoj poljoprivrede i naseljenosti.

Na području općine nema značajnijih prirodnih uzvišenja ni erozijskih pojava. Manje mikroravnine i depresije rezultat su starih aluvijalnih procesa i umjetnih melioracijskih zahvata provedenih radi poboljšanja drenažnih uvjeta.

Zbog ravničarskog karaktera reljefa, područje je djelomično izloženo zadržavanju površinskih voda nakon obilnijih oborina, što zahtijeva redovito održavanje kanalske mreže i sustava odvodnje. U sklopu zelene urbane obnove, ravničarski reljef pruža mogućnost za razvoj zelene infrastrukture, biciklističkih i pješačkih staza te formiranje krajobrazno uređenih pojaseva uz prometnice i vodotoke.

Ukupno gledano, reljef Strizivojne predstavlja stabilnu i prostorno funkcionalnu osnovu za buduće planiranje održivog razvoja, prostorne uređenosti i implementaciju mjera prilagodbe klimatskim promjenama.

5.3.2. Hidrografska mreža

Područje Općine Strizivojna pripada slivnom području rijeke Save, a obilježava ga razvijena mreža manjih vodotoka i melioracijskih kanala, koji imaju važnu ulogu u odvodnji oborinskih i podzemnih voda te u očuvanju poljoprivrednih površina.

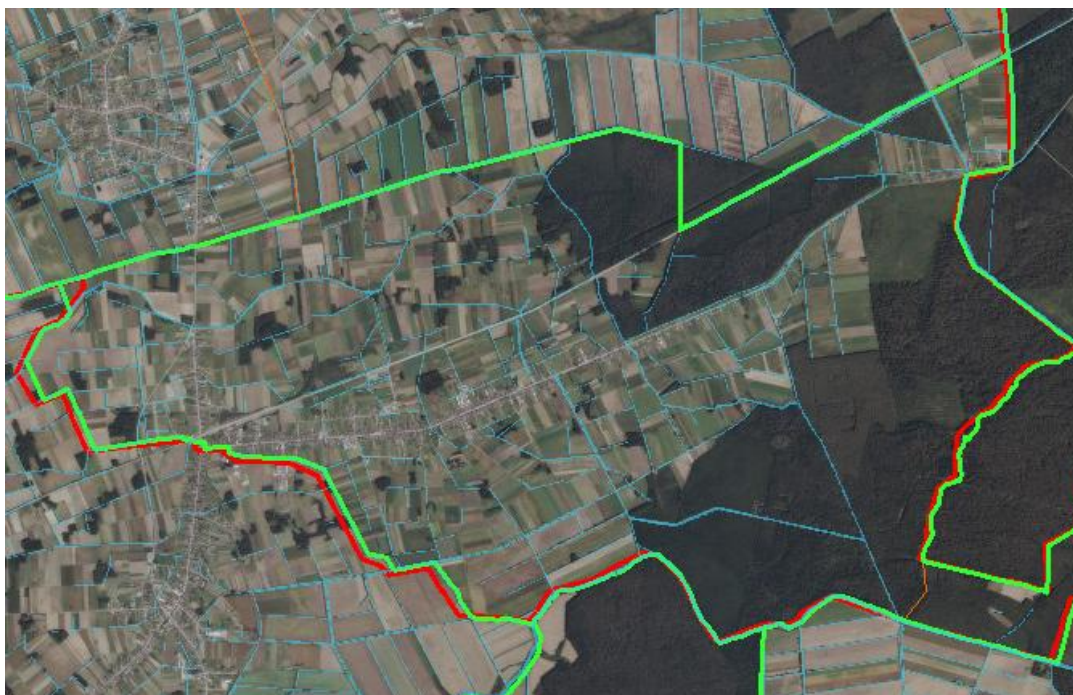
Najznačajniji vodni sustavi su kanalizirani tokovi i sustav odvodnih kanala Đakovštine, koji se vežu na veće recipijente u okolnim općinama. Ovi kanali osiguravaju kontrolirano otjecanje viška površinskih voda, osobito u razdobljima intenzivnih oborina, kada je nizinski reljef sklon zadržavanju vode.

Na području Strizivojne nema prirodnih jezera ni većih stalnih tekućica, no uloga umjetnih vodnih tijela i kanala postaje sve značajnija, osobito u kontekstu klimatskih promjena i održivog gospodarenja vodama.

Vodni resursi i sustavi odvodnje predstavljaju i krajobrazni potencijal koji se može uključiti u koncept zelene infrastrukture kroz:

- uređenje zeleno-plavih koridora uz kanale,
- stvaranje rekreacijskih zona uz vodne površine,
- sadnju autohtonog drveća i bilja za stabilizaciju obala i povećanje bioraznolikosti.

U budućem razvoju općine nužno je provoditi redovito održavanje i sanaciju kanalske mreže, uz istodobno ekološko uređenje vodotoka koje doprinosi smanjenju rizika od poplava i podiže krajobraznu vrijednost prostora.

Karta 2 Hidrografska mreža na području Općine Strizivojna (Izvor: ARKOD, 14.10.2025.)

5.3.3. Klimatska obilježja

Područje Općine Strizivojna nalazi se u umjereno-kontinentalnom klimatskom pojasu, karakterističnom za istočni dio Hrvatske, s izraženim godišnjim dobima – hladnim zimama, toplim ljetima i izraženim prijelaznim razdobljima proljeća i jeseni.

Prosječna godišnja temperatura zraka iznosi oko 11 °C, s najhladnijim mjesecom siječnjem (prosječno oko –1 °C) i najtoplijim srpnjem (prosječno oko 21–22 °C). Godišnja količina oborina kreće se u rasponu od 650 do 750 mm, s neznatno većim količinama u toplijem dijelu godine, što je povoljno za poljoprivrednu proizvodnju, osobito ratarstvo.

Zimski mjeseci povremeno donose snježne oborine i mraz, dok su ljeta obilježena povećanim brojem sunčanih sati i povremenim suhim razdobljima. U posljednjih nekoliko godina primjetne su promjene klimatskih obrazaca, uključujući povećanje učestalosti ekstremnih vremenskih pojava - kratkotrajne, ali intenzivne oborine, olujni vjetrovi i toplinski valovi.

Strizivojna, kao i šire područje Đakovštine, nalazi se u zoni umjerene ranjivosti na klimatske promjene. Ove pojave imaju utjecaj na poljoprivredu, sustav odvodnje i kvalitetu života stanovnika, zbog čega je potrebno u planiranju prostornog razvoja primjenjivati mjere prilagodbe klimatskim promjenama, poput:

- povećanja površina pod zelenilom i drvećem,
- korištenja propusnih površina za oborinsku vodu,
- poticanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije,
- razvoja zelene i plave infrastrukture.

Klimatske prilike Strizivojne, iako tradicionalno stabilne, sve se više mijenjaju u smjeru toplijih i sušnijih razdoblja, što zahtijeva dugoročno planiranje otpornog i održivog razvoja naselja.

5.3.4. Tla i prirodna obilježja

Područje Općine Strizivojna odlikuje se vrlo plodnim tlima, što predstavlja jednu od njezinih najznačajnijih prirodnih prednosti. Prevladavaju černozeška (crnica) tla, razvijena na lesnoj podlozi, koja su bogata humusom i iznimno pogodna za intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Osim černozeša, na pojedinim mikrolokacijama prisutna su i aluvijalna tla u nižim dijelovima te pseudoglejna tla na slabije dreniranim površinama.

Zbog visoke plodnosti i povoljnih klimatskih uvjeta, tlo Strizivojne koristi se pretežito za ratarsku i stočarsku proizvodnju, dok su šumske površine zastupljene u manjoj mjeri. Najčešće uzgajane kulture su pšenica, kukuruz, ječam, suncokret i soja, što potvrđuje poljoprivredni karakter cijelog područja.

Prirodna obilježja Strizivojne oblikovana su kombinacijom ravničarskog reljefa, plodnih tala i umjereno-kontinentalne klime, čime se stvara skladan i stabilan krajolik. Osim poljoprivrednih površina, značajan dio prostora čine livade, voćnjaci i travnjaci, koji doprinose očuvanju bioraznolikosti i stvaranju zelenih pojaseva između naseljenih i gospodarskih zona.

U manjoj mjeri prisutni su močvarni i vlažni ekosustavi, osobito uz kanale i nisko položene dijelove terena, koji predstavljaju važne mikrohabitate za ptice, vodozemce i insekte. Ovi prostori imaju ekološku i krajobraznu vrijednost te mogu biti uključeni u razvoj zelene infrastrukture i rekreacijskih zona u sklopu zelene urbane obnove.

Za očuvanje kvalitete tla i prirodnih vrijednosti preporučuje se:

- ➔ sprječavanje erozije i zbijanja tla,
- ➔ kontrolirano gospodarenje poljoprivrednim površinama,
- ➔ pošumljavanje degradiranih područja,
- ➔ i poticanje ekološke i održive poljoprivrede.

Ukupno gledano, prirodna obilježja Strizivojne čine čvrstu osnovu za razvoj održive lokalne zajednice, temeljene na racionalnom korištenju prirodnih resursa i očuvanju okoliša.

5.3.5. Vegetacija i prirodna obilježja

Općina Strizivojna karakterizira pretežno poljoprivredni krajolik, u kojem su prirodna obilježja oblikovana kombinacijom ravničarskog reljefa, plodnih tala i umjereno-kontinentalne klime. Vegetacija je stoga uglavnom kultivirana, dok su prirodni ekosustavi zastupljeni u manjoj mjeri.

- ➔ Poljoprivredna i kultivirana vegetacija

Najveći dio površina zauzimaju ratarske kulture (pšenica, kukuruz, ječam, suncokret, soja), dok se na manjem dijelu nalaze voćnjaci, vinogradi i travnjaci. Ova vegetacija

ne samo da osigurava poljoprivrednu proizvodnju, već i stvara prostorne i ekološke veze između naselja, šumskih i vlažnih područja.

➔ 2. Šumska i grmolika vegetacija

Šumske površine na području općine su ograničene, uglavnom uz vodotoke, kanale i rubove poljoprivrednih parcela. Dominiraju hrast, grab, jasen i autohtoni grmovi tipični za Panonsku nizinu. Ova vegetacija doprinosi bioraznolikosti, stabilizaciji tla i regulaciji mikroklima, te pruža potencijal za razvoj rekreacijskih i edukativnih zelenih površina.

➔ 3. Vlažni i močvarni ekosustavi

U nisko položenim dijelovima, uz kanale i odvodne tokove, prisutni su močvarni i vlažni ekosustavi, u kojima rastu trstika, rogoz i šaš. Ti ekosustavi su važni za ptice, vodozemce i insekte, te predstavljaju ključne elemente ekološke mreže.

➔ Ekološki i krajobrazni značaj

Vegetacija Strizivojne, iako djelomično antropizirana, stvara zeleno-plave koridore koji povezuju poljoprivredne površine, vodne tokove i naselja, te omogućuje:

- očuvanje bioraznolikosti i prirodnih staništa,
- zaštitu tla i smanjenje erozije,
- razvoj rekreacijskih zona i zelenih javnih površina,
- integraciju u koncept zelene urbane obnove kroz pošumljavanje, hortikulturno uređenje i sadnju drveća uz prometnice i kanale.

U planiranju budućeg razvoja općine, preporučuje se održavanje i obogaćivanje postojeće vegetacije, sadnja autohtonih vrsta drveća i grmlja te zaštita vlažnih ekosustava, kako bi se očuvala prirodna i krajobrazna vrijednost prostora.

5.4. Postojeći rizici i značajne nepogode

Područje Općine Strizivojna, zbog svog geografskog i klimatskog položaja, izloženo je određenim prirodnim i antropogenim rizicima koji mogu utjecati na sigurnost stanovnika, gospodarske aktivnosti i održivost okoliša. Glavni rizici i nepogode uključuju:

⇒ Poplave i zadržavanje oborinskih voda

Ravničarski reljef i nizinska topografija čine općinu osjetljivom na lokalne poplave i zadržavanje površinskih voda nakon obilnijih kiša. Iako je izgrađena mreža melioracijskih kanala djelomično efikasna, povremeno dolazi do prelijevanja kanala i lokalnih poplava, posebno u proljetnom i jesenskom razdoblju.

⇒ Suša i sušna razdoblja

Umjereno-kontinentalna klima povremeno uzrokuje produžena sušna razdoblja, što negativno utječe na poljoprivredu, kvalitetu tla i opskrbu vodom. Suša postaje sve izraženija zbog klimatskih promjena, što zahtijeva mjere očuvanja tla, štednje vode i održive poljoprivrede.

⇒ Ekstremne vremenske pojave

U posljednjih nekoliko godina zabilježene su kratkotrajne, ali intenzivne oborine, olujni vjetrovi i toplinski valovi. Takve pojave mogu uzrokovati oštećenja infrastrukture, stabala i poljoprivrednih usjeva, te predstavljaju rizik za stanovništvo i imovinu.

⇒ Gubitak bioraznolikosti i degradacija okoliša

Nepovoljni prostorni zahvati, neodrživa poljoprivreda i neadekvatno održavanje kanala i zelenih površina mogu dovesti do degradacije tla, smanjenja bioraznolikosti i gubitka prirodnih staništa. Ovi rizici imaju dugoročne posljedice na okoliš i kvalitetu života stanovnika.

⇒ Potencijalni antropogeni rizici

Iako Općina nema značajnu industrijsku aktivnost, prometne i infrastrukturne aktivnosti (npr. održavanje kanala i lokalnih prometnica) predstavljaju potencijalne antropogene rizike za okoliš, uključujući zagađenje tla i voda.

Preporuke za upravljanje rizicima:

- redovito održavanje i proširenje kanalske mreže i sustava odvodnje,
- integracija zeleno-plavih koridora za prirodnu regulaciju oborinskih voda,
- poticanje otpornog i održivog poljoprivrednog gospodarstva,

- sadnja i očuvanje autohtone vegetacije i šumskih pojaseva za zaštitu tla i bioraznolikosti,
- provođenje edukacije stanovništva i mjera civilne zaštite za prevenciju i reakciju na nepogode.

Sve navedene mjere predstavljaju temelj za smanjenje rizika i otporniji razvoj Općine, u skladu s konceptom zelene urbane obnove i održivog upravljanja prirodnim resursima.

5.4.1. Povijest i učestalost poplava

Općina Strizivojna, smještena u nizinskom području Panonske nizine, tijekom povijesti je bila izložena različitim prirodnim nepogodama, od kojih su najznačajnije:

❖ **Poplave**

- Povijest: Poplave su se povremeno javljale u nizinskim dijelovima općine, uglavnom kao posljedica intenzivnih oborina i prelijevanja melioracijskih kanala. Zabilježene su uglavnom u proljetnim mjesecima, tijekom sezonskog otapanja snijega i jakih kiša.
- Učestalost: Manje poplave bilježene su gotovo svake godine u lokalnom mjestu, dok su veće poplave s mogućim štetama za poljoprivredu i infrastrukturu događale rjeđe, otprilike jednom u desetak godina.

❖ **Suša i sušna razdoblja**

- Povijest: Dugotrajne suše zabilježene su u nekoliko navrata, posebno tijekom ljeta i početkom jeseni. U posljednjih 20 godina učestalost sušnih razdoblja postala je nešto veća zbog klimatskih promjena i povećanja temperature.
- Učestalost: Suše se pojavljuju prosječno svake 3–5 godine, s varijacijama u intenzitetu i trajanju.

❖ **Ekstremne vremenske pojave**

- Povijest: Povremeni oljni vjetrovi, grmljavinske nepogode i kratkotrajne jake oborine u posljednjem desetljeću sve su češći, uz zabilježene slučajeve oštećenja stabala, infrastrukturnih objekata i poljoprivrednih usjeva.

- Učestalost: Takve pojave bilježe se jednom ili dvaput godišnje, uglavnom tijekom ljetnih mjeseci.

❖ **Ostali prirodni rizici**

- Erozijska tla i lokalna degradacija okoliša zabilježeni su sporadično, uglavnom na manjim poljoprivrednim površinama koje su izložene intenzivnoj obradi tla i nedostatku vegetacijske zaštite.

Povijesni podaci pokazuju da su poplave i suše najznačajniji prirodni rizici, dok se ekstremne vremenske pojave i degradacija tla pojavljuju rjeđe, ali s rastućim trendom zbog klimatskih promjena. Poznavanje povijesti i učestalosti ovih nepogoda ključ je za planiranje preventivnih mjera, zelene infrastrukture i otpornog razvoja u okviru Strategije zelene urbane obnove.

5.4.2. Kartografska klasifikacija plavnih područja

Prostor Općine Strizivojna prema svojim geomorfološkim i hidrološkim obilježjima spada u nizinski, djelomično plavni prostor, što zahtijeva pažljivo planiranje upravljanja vodama i sustava odvodnje. Kartografska klasifikacija plavnih područja temelji se na kombinaciji hidroloških, reljefnih i melioracijskih pokazatelja, koji ukazuju na razinu izloženosti poplavnim rizicima.

Prema dostupnim podacima Hrvatskih voda i Državne geodetske uprave, područje Strizivojne nije u zoni velikih riječnih poplava, no obuhvaća nekoliko manjih lokalnih plavnih zona povezanih s kanalskom mrežom i nisko položenim dijelovima terena. Ova područja su kartografski prepoznata kao:

1. Područja niskog rizika od plavljenja

Obuhvaćaju veći dio naselja i okolnih poljoprivrednih površina s visokom razinom melioracijske zaštite. Rizik od plavljenja javlja se isključivo tijekom ekstremnih oborina kada sustav odvodnje privremeno gubi kapacitet.

2. Područja srednjeg rizika od plavljenja

Nalaze se u zoni odvodnih kanala i nižih poljoprivrednih parcela s povremenim zadržavanjem oborinskih voda. Ova područja zahtijevaju redovito čišćenje kanala, održavanje propusta i sadnju zaštitne vegetacije uz vodotoke radi stabilizacije tla.

3. Područja visokog rizika od plavljenja (lokalne depresije)

Uključuju mikroreljefne udoline i dijelove uz melioracijske kanale nižeg reda, gdje se tijekom jakih oborina javljaju privremene vodene površine. Ta područja imaju potencijal za razvoj zelene i plave infrastrukture, primjerice u obliku retencijskih površina, bioretencijskih vrtova ili zadržaća vode.

Na temelju topografskih podloga i podataka o visinskim zonama, područja plavnog rizika mogu se prikazati kroz tri osnovne kartografske klase:

- K1 – Sigurna područja (nadmorska visina > 90 m, minimalni rizik)
- K2 – Umjereno rizična područja (85–90 m, povremeno plavljenje)
- K3 – Rizična područja (≤ 85 m, česta zadržavanja voda)

Takva kartografska klasifikacija služi kao temelj za planiranje prostorne otpornosti, usmjeravanje novih građevinskih zona izvan rizičnih područja, te za projektiranje zelene infrastrukture koja pridonosi prirodnoj retenciji i infiltraciji oborinskih voda.

Oznaka zone	Opis područja	Nadmorska visina (m)	Razina rizika od plavljenja	Površinski udio (%)	Preporučene mjere i smjernice
K1 – Sigurna područja	Viši dijelovi naselja i okolnih površina s dobrom odvodnjom; stabilna tla, minimalna zadržavanja vode.	> 90 m	Niska	~60 %	Nema posebnih ograničenja; poticati održivo upravljanje oborinskim vodama, zelene površine i propusne materijale.
K2 – Umjereno rizična područja	Blago nagnute poljoprivredne i rubne zone naselja; moguće povremeno plavljenje tijekom obilnih oborina.	85–90 m	Srednja	~30 %	Redovito održavanje kanala, propusta i jaraka; izbjegavati nove građevinske zone; razvijati bioretencijske sustave.
K3 – Rizična područja	Nisko položene mikrod depresije i kanalske zone; učestala pojava	≤ 85 m	Visoka	~10 %	Ne preporučuje se gradnja; planirati retencijske površine, močvarne pojaseve i

Oznaka zone	Opis područja	Nadmorska visina (m)	Razina rizika od plavljenja	Površinski udio (%)	Preporučene mjere i smjernice
	stagnacije površinskih voda.				prirodne zadržake vode.

Tablica 1 Osnovne kartografske klase područja plavnog rizika

5.4.3. Uzroci i doprinosni čimbenici

Prirodni rizici i nepogode na području Općine Strizivojna rezultat su kombinacije prirodnih procesa i ljudskih aktivnosti koje utječu na prostornu strukturu, tlo, vodne tokove i mikroklimatske uvjete. Glavni uzroci i doprinosni čimbenici mogu se razvrstati u nekoliko skupina:

➔ Geografski i hidrološki čimbenici

- Položaj općine u ravničarskom području s niskim nadmorskim visinama pogoduje nakupljanju površinskih voda nakon obilnih oborina.
- Nedovoljna propusnost tla u pojedinim mikrodepresijama uzrokuje zadržavanje vode i pojavu lokalnih plavljenja.
- Postojanje umrežene mreže melioracijskih kanala ublažava, ali ne uklanja rizik, osobito u slučajevima kada je sustav nedovoljno održavan.

➔ Klimatski čimbenici

- Promjene klimatskih obrazaca, uključujući povećanje prosječne temperature i neravnomjernu raspodjelu oborina, dovode do češćih ekstremnih vremenskih pojava – suša, oluja i kratkotrajnih intenzivnih kiša.
- Dulja sušna razdoblja povećavaju ranjivost tla i vegetacije, dok nagle oborine uzrokuju površinsko otjecanje i eroziju.

➔ Antropogeni čimbenici

- Intenzivna poljoprivredna obrada tla, bez zaštitnih zelenih pojaseva, smanjuje prirodnu sposobnost upijanja i zadržavanja vode.
- Urbanizacija i širenje građevinskih područja uz postojeće kanale te asfaltirane površine smanjuju infiltraciju i povećavaju rizik od površinskih voda.

- Povremeno nedostatno održavanje sustava oborinske odvodnje doprinosi akumulaciji vode i lokalnim poplavama.

➔ **Strukturni i organizacijski čimbenici**

- Nedostatak integriranog upravljanja rizicima na lokalnoj razini otežava preventivno planiranje.
- Potreba za ažuriranjem prostornih i hidrotehničkih karata te sustavnijim praćenjem meteoroloških pokazatelja ključna je za pravovremeno reagiranje i planiranje mjera zaštite.

Najvažniji doprinosni čimbenici rizicima na području Općine Strizivojna povezani su s hidrološkim osobitostima terena, klimatskim promjenama i načinom korištenja zemljišta. Smanjenje rizika zahtijeva usklađeno djelovanje kroz održavanje i modernizaciju sustava odvodnje, očuvanje zelenih površina te integrirano planiranje prostora i voda.

5.4.4. Posljedice poplava

Iako Općina Strizivojna nije smještena u neposrednoj blizini velikih rijeka, povremene lokalne poplave uzrokovane intenzivnim oborinama i zasićenjem tla zabilježene su tijekom proteklih desetljeća. Ove poplave imale su uglavnom ograničeni, ali vidljiv utjecaj na poljoprivredno zemljište, lokalnu infrastrukturu i život stanovnika.

➔ **Gospodarske posljedice**

- Poljoprivreda je najčešće pogođena – plavljenje oranica, osobito u nižim dijelovima katastarskih područja, uzrokuje smanjenje prinosa i propadanje usjeva (kukuruz, pšenica, soja).
- Zbog prekomjernog zadržavanja vode dolazi i do zasićenja korijenskog sustava biljaka, što dugoročno smanjuje plodnost tla.
- Povremeno su lokalne prometnice i pristupni putovi do poljoprivrednih površina bili privremeno neprohodni.

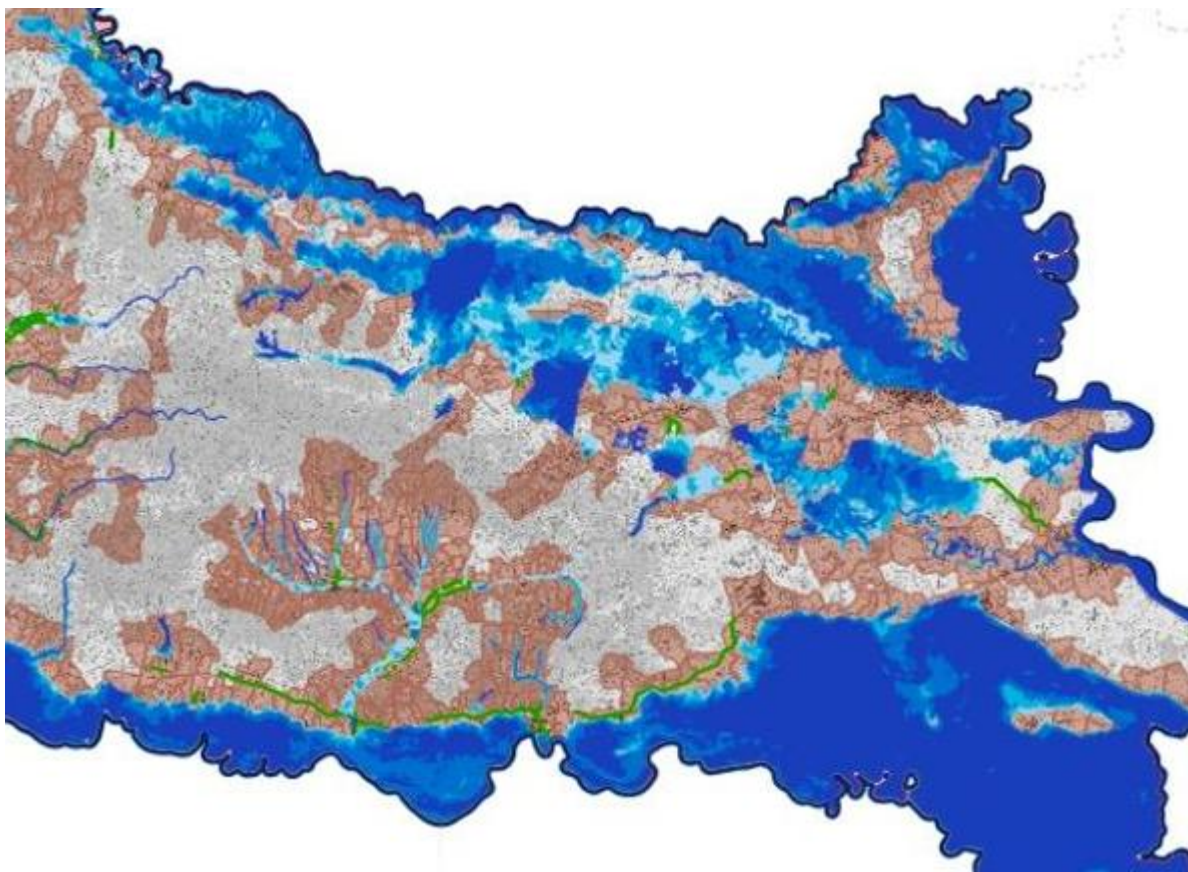
➔ **Prostorne i infrastrukturne posljedice**

- U pojedinim slučajevima zabilježeno je oštećenje poljskih putova i makadamskih cesta, osobito na rubnim dijelovima naselja.
- Zatvaranje ili preusmjeravanje odvodnih kanala i propusta dodatno je povećavalo površinsko zadržavanje vode, osobito u okolini naselja.
- Povremeno su se pojavila oštećenja manjih mostova i propusta, koja su zahtijevala sanaciju nakon jačih kiša.

⇒ **Društvene posljedice**

- Stanovništvo je povremeno bilo izloženo ograničenom pristupu poljoprivrednim parcelama i gospodarskim objektima.
- Povećana nesigurnost i troškovi sanacije nakon jačih oborina utjecali su na kućanstva i lokalne proračunske izdatke.
- Iako nije bilo ugroze po ljudske živote ni stambene objekte, povremene poplave potaknule su potrebu za sustavnijim praćenjem rizika i održavanjem kanalske mreže.

Poplave na području Općine Strizivojna imale su pretežno lokalni karakter i umjereni intenzitet, ali su naglasile važnost redovitog održavanja sustava oborinske odvodnje, unapređenja zelene i plave infrastrukture te prevencije kroz prostorno planiranje. U kontekstu klimatskih promjena, očekuje se da će se učestalost i intenzitet oborinskih epizoda povećati, stoga je proaktivno upravljanje rizicima od poplava nužan element zelene urbane obnove.

Karta 3 Prikaz rizičnih područja, poplave, mala vjerojatnost

Upravljanje rizicima od poplava u Općini Strizivojna zahtjeva integrirani pristup koji uključuje:

➔ **Prostorno planiranje i regulativa**

- Ograničavanje gradnje i novih infrastrukturnih projekata u područjima visokog rizika od poplavlivanja (zone K3).
- Usklađivanje prostorno-planskih dokumenata s kartografskom klasifikacijom plavnih područja.
- Promicanje propusnih površina, zelenih krovova i zelenih pojaseva unutar naselja radi smanjenja površinskog otjecanja vode.

➔ **Održavanje i modernizacija hidrotehničke infrastrukture**

- Redovito čišćenje i održavanje melioracijskih kanala, propusta i odvodnih jaraka.

- Modernizacija sustava odvodnje kako bi se osigurala otpornost na ekstremne oborine i sezonske poplave.
- Ugradnja retencijskih bazena i površina za privremeno zadržavanje oborinskih voda.

➔ **Zelena i plava infrastruktura**

- Sadnja autohtone vegetacije uz kanale i vodotoke radi stabilizacije obala i smanjenja erozije.
- Formiranje retencijskih pojaseva, bioretencijskih vrtova i vlažnih ekosustava u nisko položenim dijelovima.
- Očuvanje i revitalizacija prirodnih vodotoka i močvarnih zona kao elementa ekološke mreže.

➔ **Praćenje, edukacija i pripravnost**

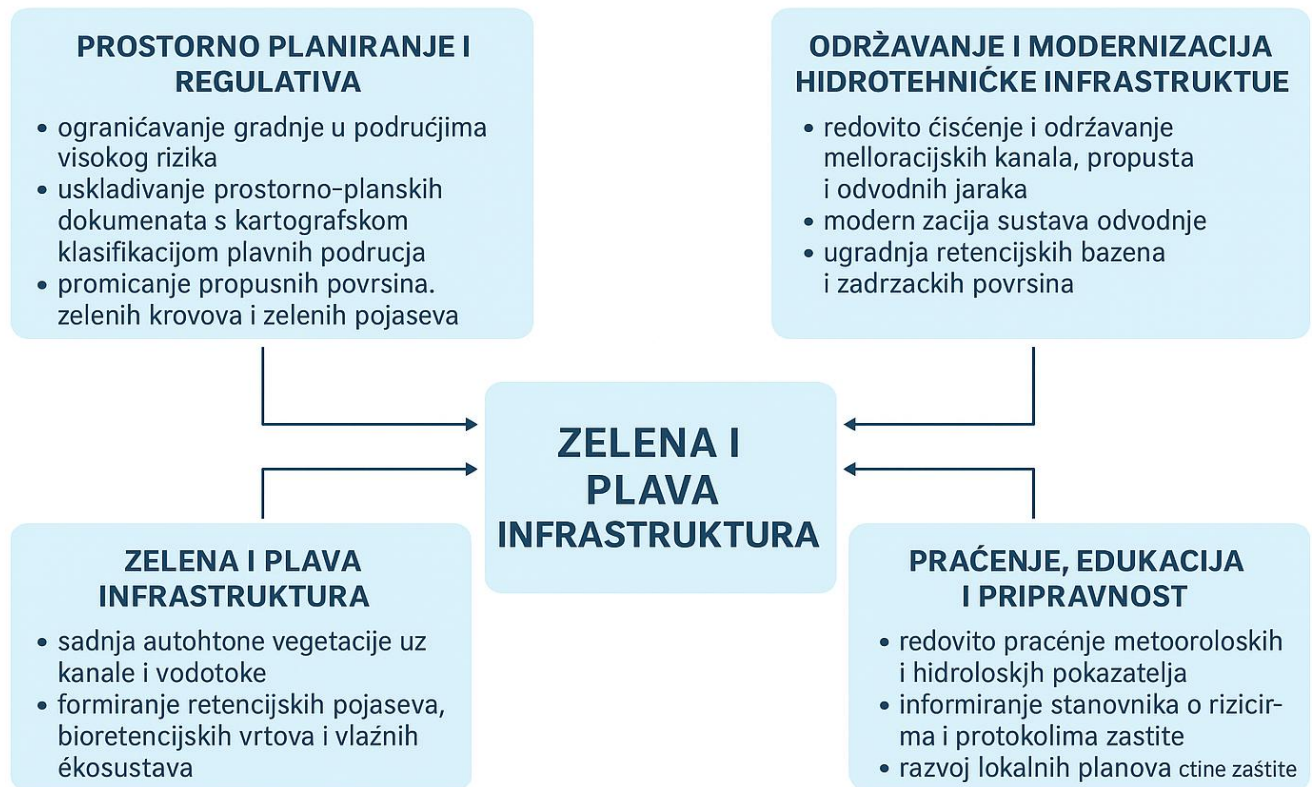
- Redovito praćenje meteoroloških i hidroloških pokazatelja te stanje kanala i odvodnih sustava.
- Informiranje stanovnika o potencijalnim rizicima i protokolima zaštite u slučaju poplava.
- Razvoj lokalnih planova civilne zaštite i simulacija postupaka evakuacije i sanacije.

➔ **Integracija s konceptom zelene urbane obnove**

- Sve aktivnosti usklađene su s ciljevima zelene urbane obnove, uključujući povećanje zelenih površina, bioraznolikost i održivo gospodarenje vodama.
 - Planirane mjere imaju dvostruku ulogu: smanjenje rizika od poplava i unapređenje kvalitete života stanovnika.
- ➔ Suradnja s Hrvatskim vodama, DGU i županijskim stožerima civilne zaštite na izradi ažuriranih karata rizika od poplava i plana zaštite

- ➔ Monitoring vodostaja i rana upozorenja pomoću digitalnih mjernih stanica i aplikacija.

UPRAVLJANJE RIZICIMA OD POPLAVA U OPĆINI STRIZIVOJNA

Dijagram 1 Upravljanje rizicima od poplava u Općini Strizivojna

5.4.5. Količina oborina u Općini Strizivojna kroz godine

Prema višegodišnjim klimatološkim podacima Hrvatskog meteorološkog i hidrološkog zavoda (DHMZ), područje Općine Strizivojna nalazi se u umjereno-kontinentalnom klimatskom pojasu, s izraženim godišnjim ritmom oborina i temperaturnim razlikama između godišnjih doba.

Prosječna godišnja količina oborina na ovom području iznosi oko 700 do 800 mm, s najvećim udjelom u proljetnim (travanj – lipanj) i jesenskim mjesecima (rujan – studeni).

Ljetni mjeseci bilježe česte, ali kratkotrajne pljuskove, dok su zimska razdoblja obilježena manjom količinom oborina, najčešće u obliku snijega ili kiše.

U posljednjih dvadesetak godina zabilježene su oscilacije u količini i raspodjeli oborina, što je u skladu s trendovima klimatskih promjena na razini Slavonije i šire regije.

Posebno se ističu:

- **2010. i 2014. godina** – iznadprosječne količine oborina i povremene lokalne poplave;
- **2011., 2017. i 2022. godina** – izraženi deficiti oborina i sušna razdoblja, s posljedicama za poljoprivredu;
- **2019.–2024.** – povećana učestalost intenzivnih, kratkotrajnih oborinskih epizoda tijekom ljeta.

Ukupno gledano, trend ukazuje na neujednačen raspored oborina kroz godinu, uz porast broja dana s ekstremnim oborinama i dulja razdoblja suše, što ima izravan utjecaj na poljoprivredne aktivnosti, vodni režim tla i planiranje sustava odvodnje.

Na području istočne Hrvatske, uključujući Strizivojnu, nije zabilježen jasan porast ukupne godišnje količine oborina, ali su primijećene velike oscilacije — tj. izmjenjuju se razdoblja izrazite suše i razdoblja s ekstremno jakim oborinama.

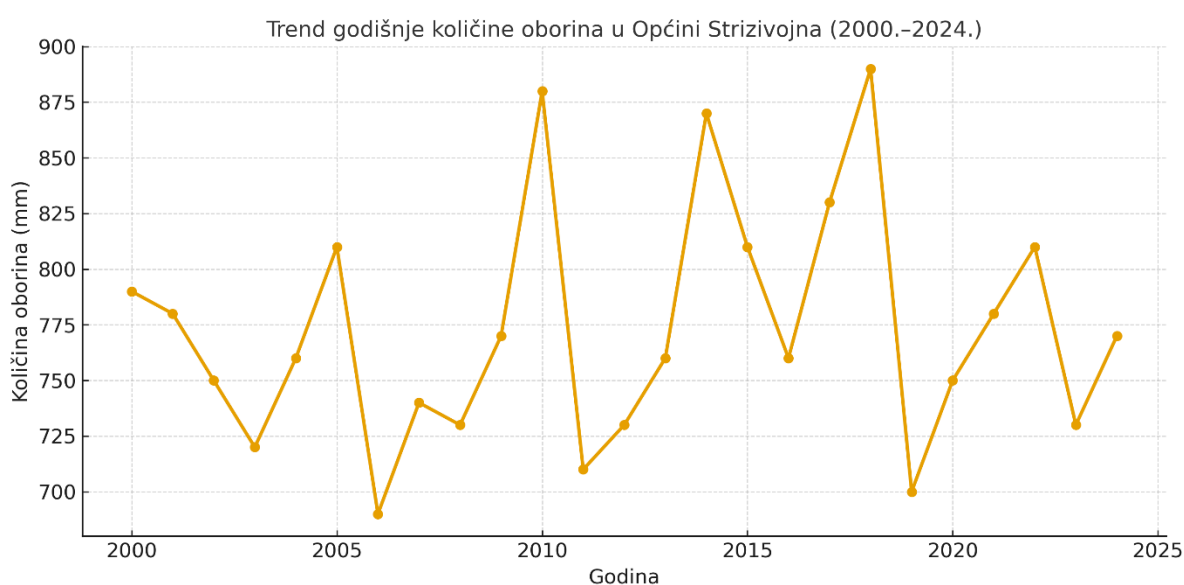
- Ukupna količina oborina u prosjeku je nešto manja ili približno ista kao u drugoj polovici 20. stoljeća,
- ali se oborine raspoređuju neujednačeno: više pada u kraćem vremenu, dok su razdoblja bez kiše sve dulja.

U razdoblju 2000.–2010. uočene su suše (2003., 2007., 2011.) i manji godišnji zbrojevi oborina. Nakon 2014. godine bilježi se porast intenziteta ekstremnih oborina (obilne kiše u kratkom roku), iako ukupna godišnja količina nije značajno porasla. Trend 2000.–2023. pokazuje blagi pad prosječne godišnje količine oborina, ali porast intenziteta i neredovitosti padalina.

Dakle, nije došlo do trajnog porasta ukupnih oborina, nego do povećanja ekstremnih oborinskih epizoda i neravnomjerne raspodjele tijekom godine. To znači da područja poput Strizivojne istodobno trpe i rizik od suša i rizik od lokalnih

poplava, što zahtijeva prilagodbu sustava odvodnje i upravljanja vodama u kontekstu klimatskih promjena.

Promjene u oborinskim režimima imaju izravne posljedice na poljoprivredu, vodni režim tla i funkcioniranje lokalne infrastrukture. Sve češće izmjene između sušnih i izrazito kišnih razdoblja uzrokuju probleme s odvodnjom, smanjenje plodnosti tla i povećan rizik od površinskog plavljenja. Takvi uvjeti utječu i na vegetacijski pokrov te opću kvalitetu života stanovnika, naglašavajući potrebu za prilagodbom sustava gospodarenja vodama i održivim prostornim planiranjem.

Grafikon 4 Trend godišnje količine oborina u Općini Strizivojna

6. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA POVEZANIH S TEMOM ZELENE URBANE OBNOVE

6. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA POVEZANIH S TEMOM ZELENE URBANE OBNOVE

6.1. Analiza strateške dokumentacije vezane za zelenu urbanu obnovu

Analiza strateške dokumentacije ključna je za razumijevanje planskog i zakonodavnog okvira unutar kojeg se provodi zelena urbana obnova. Time se osigurava usklađenost lokalnih prioriteta s europskim i nacionalnim politikama održivog razvoja, zaštite okoliša i prilagodbe klimatskim promjenama.

Na globalnoj razini, smjernice za zelenu tranziciju i održivi razvoj proizlaze iz Agende 2030 za održivi razvoj i Pariškog sporazuma. Agenda 2030, usvojena na razini Ujedinjenih naroda, definira 17 ciljeva održivog razvoja koji obuhvaćaju gospodarske, društvene i okolišne aspekte razvoja. Posebno su važni ciljevi koji se odnose na održive gradove i zajednice, klimatske akcije, čistu energiju te očuvanje prirodnih resursa. Ti ciljevi potiču lokalne zajednice na planiranje prostora i infrastrukture na održiv način, uz promicanje energetske učinkovitosti i zelene ekonomije.

Pariški sporazum, također donesen 2015. godine, predstavlja temelj međunarodnog djelovanja u području klimatskih promjena. Njegov je glavni cilj:

- ⇒ ograničiti porast globalne temperature ispod 2 °C u odnosu na predindustrijsko razdoblje, uz napore da se porast zadrži na 1,5 °C.
- ⇒ Hrvatska, kao potpisnica Sporazuma, obvezala se na smanjenje emisija stakleničkih plinova, poticanje obnovljivih izvora energije i jačanje otpornosti na klimatske rizike poput poplava, suša i toplinskih valova.
- ⇒ Ove obveze izravno se reflektiraju u lokalnim politikama koje potiču energetske obnovu javnih zgrada, razvoj zelene infrastrukture i održivo upravljanje prostorom.

Na razini Europske unije, ključni strateški okvir predstavlja Europski zeleni plan, koji usmjerava sve članice prema postizanju klimatske neutralnosti do 2050. godine. Njime se potiče dekarbonizacija, održiva mobilnost i kružno gospodarstvo. Povezani dokumenti poput Strategije EU za prilagodbu klimatskim promjenama i inicijative Novi europski Bauhaus dodatno jačaju koncept zelene urbane obnove kroz promicanje

otpornosti, estetike i uključivosti u planiranju prostora. Kohezijska politika Europske unije za razdoblje 2021.–2027. podupire takve projekte kroz Europski fond za regionalni razvoj i druge financijske instrumente.

Na nacionalnoj razini, okvir čine brojni razvojni i sektorski dokumenti. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske naglašava važnost održivog korištenja prostora i očuvanja okoliša, dok Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine prepoznaje prioritet „Zelena Hrvatska“, usmjeren na povećanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama do 2040. godine s pogledom na 2070. definira konkretne mjere za smanjenje ranjivosti zajednica, posebno u odnosu na hidrološke rizike. Pravnu osnovu čini Zakon o prostornom uređenju i gradnji, koji propisuje načela održivog razvoja, prostornog planiranja i racionalnog korištenja resursa.

Na regionalnoj i lokalnoj razini, zelena urbana obnova Općine Strizivojna povezana je s dokumentima poput Županijske razvojne strategije Osječko-baranjske županije 2021.–2027., koja ističe održivo upravljanje prirodnim resursima i energetske učinkovitost. Prostorni plan uređenja Općine Strizivojna definira smjernice prostornog razvoja, infrastrukturne mreže i sustave zelenih površina, dok Strategija razvoja Općine Strizivojna 2021.–2027. potiče ulaganja u modernizaciju komunalne infrastrukture, energetske obnovu i poboljšanje kvalitete života stanovnika. Dodatno, Plan gospodarenja otpadom i Plan energetske učinkovitosti doprinose održivom razvoju kroz racionalno upravljanje resursima i smanjenje emisija CO₂.

Primjena načela Agende 2030 i Pariškog sporazuma na području Općine Strizivojna očituje se kroz konkretne lokalne mjere: razvoj zelene infrastrukture (drvoredi, parkovi, biciklističke i pješačke staze), poticanje obnovljivih izvora energije u javnim objektima, smanjenje rizika od poplava te očuvanje prirodnih resursa.

Sve navedeno pokazuje visoku razinu usklađenosti strateških i planskih dokumenata na globalnoj, europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini. Takav okvir stvara čvrste temelje za provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Strizivojna, koja nadograđuje postojeće dokumente fokusom na konkretnu provedbu mjera i projekata usmjerenih na održivost, otpornost i kvalitetniji život lokalne zajednice.

6.2. Analiza važećih strateških i prostorno planskih dokumenata

Zelena urbana obnova predstavlja pristup koji kombinira obnovu zgrada i prostora s ciljem poboljšanja kvalitete života građana, zaštite okoliša te jačanje otpornosti gradova na klimatske promjene. Uključujući primjenu različitih tehnologija i praksi poput energetske učinkovitosti, korištenja obnovljivih izvora energije, upravljanja vodama, poboljšanja zelenih površina te promicanja održive mobilnosti javnog prijevoza.

Analiza važećih strateških i prostorno-planskih dokumenata Općine Strizivojna daje pregled ključnih razvojnih usmjerenja, prostornih kapaciteta i planiranih aktivnosti koje oblikuju okvir za provedbu zelene urbane obnove. Ovi dokumenti definiraju viziju, ciljeve i mehanizme kojima se lokalna zajednica usklađuje s nacionalnim i europskim politikama održivog razvoja, energetske učinkovitosti i prilagodbe klimatskim promjenama.

Strategija razvoja Općine Strizivojna 2021.–2027. predstavlja temeljni dokument lokalnog strateškog planiranja. Njome se postavlja vizija razvoja Općine kao ekološki odgovorne, infrastrukturno opremljene i društveno uključive zajednice. Ključni prioriteti odnose se na razvoj komunalne infrastrukture, unapređenje kvalitete javnih usluga, modernizaciju prometne mreže te poticanje gospodarskih aktivnosti temeljenih na održivosti. U okviru zelene urbane obnove, Strategija osobitu važnost pridaje energetske obnovi javnih zgrada, razvoju zelene infrastrukture (parkovi, drvoređi, pješačke i biciklističke staze) te očuvanju prirodnih resursa.

Prostorni plan uređenja Općine Strizivojna (PPUO) određuje organizaciju prostora, namjenu površina, infrastrukturne koridore i granice građevinskih područja. Plan naglašava očuvanje okolišnih vrijednosti, racionalno korištenje zemljišta i integraciju zelenih površina u strukturu naselja. Posebno su važna poglavlja koja se odnose na zaštitu prirodnog okoliša, uređenje javnih prostora i smanjenje rizika od poplava te planiranje sustava odvodnje oborinskih voda. U kontekstu zelene urbane obnove, PPUO daje prostorni okvir za razvoj projekata koji doprinose ekološkoj otpornosti i poboljšanju kvalitete života stanovnika.

Plan gospodarenja otpadom Općine Strizivojna usmjeren je na održivo upravljanje resursima, smanjenje količine otpada te povećanje stope recikliranja. Dokument promiče načela kružnog gospodarstva i racionalnog korištenja sirovina, što izravno podupire ciljeve zelene tranzicije i održivog razvoja.

Plan energetske učinkovitosti obuhvaća mjere za smanjenje potrošnje energije u zgradarstvu, javnoj rasvjeti i prometu te poticanje korištenja obnovljivih izvora energije. Provedba tih mjera pridonosi smanjenju emisija stakleničkih plinova i osigurava energetska održivost javne infrastrukture, čime Općina doprinosi ispunjavanju ciljeva iz Pariškog sporazuma i Agende 2030.

Provedbeni program Općine Strizivojna predstavlja operativni instrument kojim se definiraju prioritetne aktivnosti i projekti u četverogodišnjem razdoblju. Njegova provedba izravno doprinosi realizaciji ciljeva Strategije razvoja te stvara osnovu za implementaciju mjera zelene urbane obnove. Program obuhvaća projekte vezane uz energetska učinkovitost, obnovu javnih površina, razvoj održive mobilnosti, unaprjeđenje komunalne infrastrukture i prilagodbu klimatskim promjenama. Uključuje i aktivnosti jačanja administrativnih kapaciteta Općine za planiranje, pripremu i provedbu projekata sufinanciranih iz nacionalnih i europskih izvora.

Na regionalnoj razini, **Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2021.–2027.** određuje strateški okvir za održivi razvoj cijele županije. Prioriteti županijske strategije odnose se na gospodarenje prirodnim resursima, energetska učinkovitost, razvoj prometne povezanosti i očuvanje okoliša. Općina Strizivojna se svojim razvojnim planovima usklađuje s tim ciljevima, osobito u segmentu modernizacije komunalne infrastrukture, razvoja zelene mobilnosti i prilagodbe klimatskim promjenama.

Uz navedene dokumente, relevantni su i **urbanistički planovi uređenja i detaljni planovi uređenja**, koji na mikrorazini definiraju konkretne prostorne uvjete, oblikovanje javnih površina i standarde gradnje. Ovi dokumenti imaju važnu ulogu u provedbi konkretnih projekata zelene obnove, jer omogućuju integraciju načela održivosti i energetske učinkovitosti već u fazi prostornog planiranja.

Zaključno, važeći strateški i prostorno-planski dokumenti Općine Strizivojna već sadržavaju temeljne smjernice održivog i ekološki odgovornog razvoja. Ipak, **Strategija zelene urbane obnove** nadograđuje ovaj okvir fokusom na operativnu

provedbu i međusobno povezivanje prostornih, okolišnih i klimatskih ciljeva. Time se stvara cjelovit sustav planiranja koji povezuje stratešku viziju, prostorni razvoj i konkretne mjere prilagodbe klimatskim izazovima, osiguravajući dugoročnu otpornost i kvalitetniji život u Općini Strizivojna.

6.3. Analiza povijesnog razvoja Općine Strizivojna

Općina Strizivojna smještena je u Osječko-baranjskoj županiji, u istočnom dijelu Hrvatske. Povijest ovog kraja bogata je kulturnim i povijesnim naslijeđem, a razvoj općine oblikovan je kroz stoljeća.

6.3.1. Povijest nastanka Općine

Ime Strizivojna prvi se put spominje 1698. godine u "Sumarnom popisu Slavonije" kao *Sztrisanyai* ili *Strisinyo*. Tijekom 16. i 17. stoljeća područje je bilo pod osmanskom vlašću.

U 18. stoljeću Strizivojna je bila dio đakovačkog distrikta, dok je u 19. stoljeću, 1830. godine, osnovana prva škola u naselju. Godine 1883. na željezničkoj stanici Strizivojna–Vrpolje rođen je poznati hrvatski kipar Ivan Meštrović.

Općina se administrativno osamostalila od Vrpolja, a razvoj infrastrukture uključivao je asfaltiranje glavne ceste 1981. godine i izgradnju novih društvenih objekata tijekom Domovinskog rata.

6.3.2. Kulturna baština

Kulturna baština Općine Strizivojna uključuje materijalna i nematerijalna dobra te spomenike i tradicijske običaje, a dijeli se na arheološke lokalitete, građevine i spomenike.

- ❖ Strizivojna – "Šimenica" - antički arheološki lokalitet.. Registriran kao kulturno dobro, predstavlja važan dokaz ranijeg naseljavanja ovog područja.
- ❖ Župna crkva sv. Martina biskupa - izgrađena je 1836. godine, a proširena 1937. godine. Smještena je u središtu naselja i predstavlja duhovno središte zajednice.

Slika 1 Župna crkva sv. Martina biskupa u Strizivojni

- ❖ Skupna grobnica palih boraca NOR-a - smještena na mjesnom groblju, br. R-364. Spomenik antifašizma, od lokalnog značaja, simbolizira sjećanje na borce Narodnooslobodilačkog rata.

Od ostalih kulturnih značajki, valja istaknuti sljedeće:

- ❖ Ulica braće Radić - **najduža** ulica u Hrvatskoj, dugačka oko 8 km. Spaja tri županije, s više od 600 kućnih brojeva. Asfaltirana 1981., središnja prometnica naselja uz koju se nalaze društveni objekti. Kuće narodnog graditeljstva u Ulici Braće Radića: br. 67, 130, 147, 156, 157, 237, 244, 280, 283, 295, 299, 301, 328, 338, 342, 345, 349, 357. - primjeri lokalne tradicijske arhitekture. Pokazuju karakteristične elemente šokačkog graditeljstva i materijalnu kulturu sela.
- ❖ Ivan Meštrović, kipar - rođen 15. kolovoza 1883. na željezničkoj stanici Strizivojna - Vrpolje. Njegovo naslijeđe uključuje brojne skulpture i spomenike diljem Hrvatske i svijeta.

6.4. Analiza baza podataka zelenih površina

Općina Strizivojna raspolaže Prostornim planom uređenja koji prepoznaje zelene površine kao ključni element kvalitetnog javnog prostora i održivog razvoja. Plan definira uvjete za zaštitu postojećih površina te predviđa stvaranje novih zelenih zona u okviru stambenih i infrastrukturnih zahvata. Na taj način osigurava se preglednost prostora, pravilna namjena površina i mogućnost integracije s prometnom te komunalnom infrastrukturom.

Strateški dokumenti Općine, uključujući Strategiju razvoja pametne općine 2020.-2023., naglašavaju važnost održivog upravljanja prirodnim resursima i javnim površinama. Cilj je povećati kvalitetu života stanovnika kroz očuvanje i poboljšanje javnih prostora, uključujući parkove, zelene pojaseve i urbanu vegetaciju, te osigurati njihovu dugoročnu funkcionalnost.

Registar komunalne infrastrukture vodi evidenciju o svim zelenim površinama, igralištima, parkovima i šumskim zonama unutar općine, što omogućuje praćenje stanja i planiranje revitalizacije ili razvoja novih zelenih površina. Integracija ovih podataka sa sustavom javne rasvjete doprinosi energetske učinkovitom i sigurnom korištenju zelenih površina, čime se povećava njihova funkcionalnost i atraktivnost za stanovnike.

Prema dostupnim podacima, ne postoje službeno zaštićena područja prirodne baštine unutar administrativnih granica Općine. To uključuje izostanak područja ekološke mreže Natura 2000, što znači da Strizivojna nije obuhvaćena niti kao područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) niti kao područje očuvanja značajno za ptice (POP).

Zakon o zaštiti prirode Republike Hrvatske (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19 i 155/23) usklađuje nacionalno zakonodavstvo s europskim direktivama, uključujući Direktivu o pticama (2009/147/EZ) i Direktivu o staništima (92/43/EEC). Ovaj zakon propisuje sustav zaštite i očuvanja prirode, uključujući obvezu identifikacije i zaštite područja od ekološkog značaja. Budući da Općina Strizivojna nije obuhvaćena mrežom Natura 2000, potrebno je razmotriti mogućnost uključivanja postojećih zelenih površina u buduće planove zaštite prirode, kako bi se osigurala njihova očuvanost i održivi razvoj.

U skladu s Zakonom, preporučuje se izrada lokalnih planova zaštite prirode koji će obuhvatiti identifikaciju vrijednih zelenih površina, procjenu njihovog stanja i prijedloge za njihovu zaštitu i održavanje. Ovi planovi trebaju biti usklađeni s nacionalnim smjernicama i strategijama zaštite prirode, te uključivati sudjelovanje lokalne zajednice i relevantnih stručnjaka u procesu planiranja i implementacije.

Iako postojeće baze podataka omogućuju osnovno upravljanje zelenim površinama, preporučuje se uspostava detaljnije, centralizirane baze koja bi obuhvatila stanje vegetacije, komunalnu i infrastrukturnu opremu te planove održavanja. Takva baza podataka bila bi ključna za učinkovito planiranje i provedbu projekata zelene urbane obnove, osiguravajući održiv razvoj, očuvanje okoliša i kvalitetu javnih prostora u Općini Strizivojna.

6.5. Analiza staništa

Prema Strategiji i akcijskom planu zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/17), cilj je očuvati raznolikost žive prirode, održavati funkcionalne ekosustave i omogućiti dugoročni održivi razvoj. Strategija promovira smanjivanje direktnih i indirektnih utjecaja na bioraznolikost i georaznolikost, održivo korištenje prirodnih dobara te jednoliku raspodjelu dobiti koja proizlazi iz korištenja genetskih izvora.

U okviru ove strategije, posebna pažnja posvećena je uspostavi i održavanju ekološke mreže Natura 2000. Cilj je oblikovati i uspostaviti reprezentativnu i funkcionalnu mrežu područja značajnih za očuvanje prirode, standardizirati upravljanje u zaštiti prirode te uspostaviti sustav praćenja učinkovitosti. Također, naglašava se važnost razvoja suradničkih oblika upravljanja i jačanja komunikacije među svim dionicima.

Za provedbu ovih ciljeva, od ključne je važnosti usklađivanje lokalnih planova i aktivnosti s nacionalnim smjernicama i strategijama zaštite prirode. To uključuje identifikaciju i valorizaciju postojećih zelenih površina, razvoj lokalnih planova zaštite prirode te uključivanje zajednice u procese planiranja i provedbe mjera zaštite prirode.

Implementacijom ovih preporuka, moguće je doprinijeti očuvanju bioraznolikosti, održivom razvoju i kvaliteti života stanovnika, u skladu s nacionalnim i europskim propisima zaštite prirode.

6.6. Analiza pritiska na bioraznolikost

Bioraznolikost na području Općine Strizivojna suočava se s nizom pritisaka koji utječu na očuvanje stanišnih tipova, biljnog i životinjskog svijeta te funkcionalnost ekosustava. Najznačajniji pritisci proizlaze iz intenzivnog poljoprivrednog korištenja, urbanizacije, odvodnje i melioracije, te fragmentacije prirodnih staništa. Intenzivna obrada tla i uporaba pesticida i mineralnih gnojiva smanjuju kvalitetu tla, degradiraju prirodne travnjake i negativno utječu na populacije oprašivača i drugih ključnih organizama.

Pored poljoprivrednih aktivnosti, značajan pritisak predstavlja i širenje naselja, infrastrukture te nepravilno gospodarenje šumama i vodenim površinama. Fragmentacija zelenih površina otežava migraciju i disperziju vrsta, smanjuje genetsku raznolikost i povećava ranjivost ekosustava. Dodatni stres izazivaju neadekvatno gospodarenje vodnim resursima, erozija tla, te lokalna zagađenja zraka i vode.

Sociološki i ekonomski faktori također doprinose pritisku na bioraznolikost. Niska svijest dijela lokalne zajednice o važnosti očuvanja prirodnog okoliša, kao i nedovoljna edukacija o ekološkim funkcijama staništa, otežava provedbu mjera zaštite i održivog korištenja prirodnih resursa.

Za učinkovitu zaštitu bioraznolikosti nužno je razviti sustav praćenja pritisaka na prirodu, identificirati kritične zone i prioritete za očuvanje staništa, te implementirati mjere smanjenja pritisaka. Takve mjere uključuju održivo gospodarenje poljoprivrednim i šumskim površinama, revitalizaciju degradiranih staništa, očuvanje i povezivanje zelenih površina unutar i izvan naselja, te edukaciju lokalnog stanovništva.

Uvođenjem sustavnog pristupa praćenju i smanjenju pritisaka na bioraznolikost, Općina Strizivojna može osigurati dugoročno očuvanje prirodnih resursa i kvalitetu života svojih stanovnika, istovremeno omogućujući održivi razvoj i održivo korištenje prirodnog kapitala.

6.6.1. Industrija

Industrijski razvoj u Općini Strizivojna je ograničen, no postoje lokalni industrijski objekti koji mogu utjecati na kvalitetu zraka, tla i vode. Emisije štetnih tvari i otpadnih voda mogu negativno djelovati na staništa vodnih organizama i travnjaka u neposrednoj okolini. Kontinuirano praćenje i primjena ekoloških standarda u industriji ključno je za smanjenje ovog pritiska.

6.6.2. Eksploatacija mineralnih sirovina

Iako u Općini Strizivojna nema značajnih rudarskih aktivnosti, površinska eksploatacija ili vađenje materijala za građevinarstvo (npr. šljunak, pijesak) može uzrokovati fragmentaciju staništa i promjene u hidrologiji lokalnih područja. Nepravilno zbrinjavanje iskopa povećava eroziju tla i degradaciju prirodnih travnjaka i vodenih površina.

6.6.3. Energetika

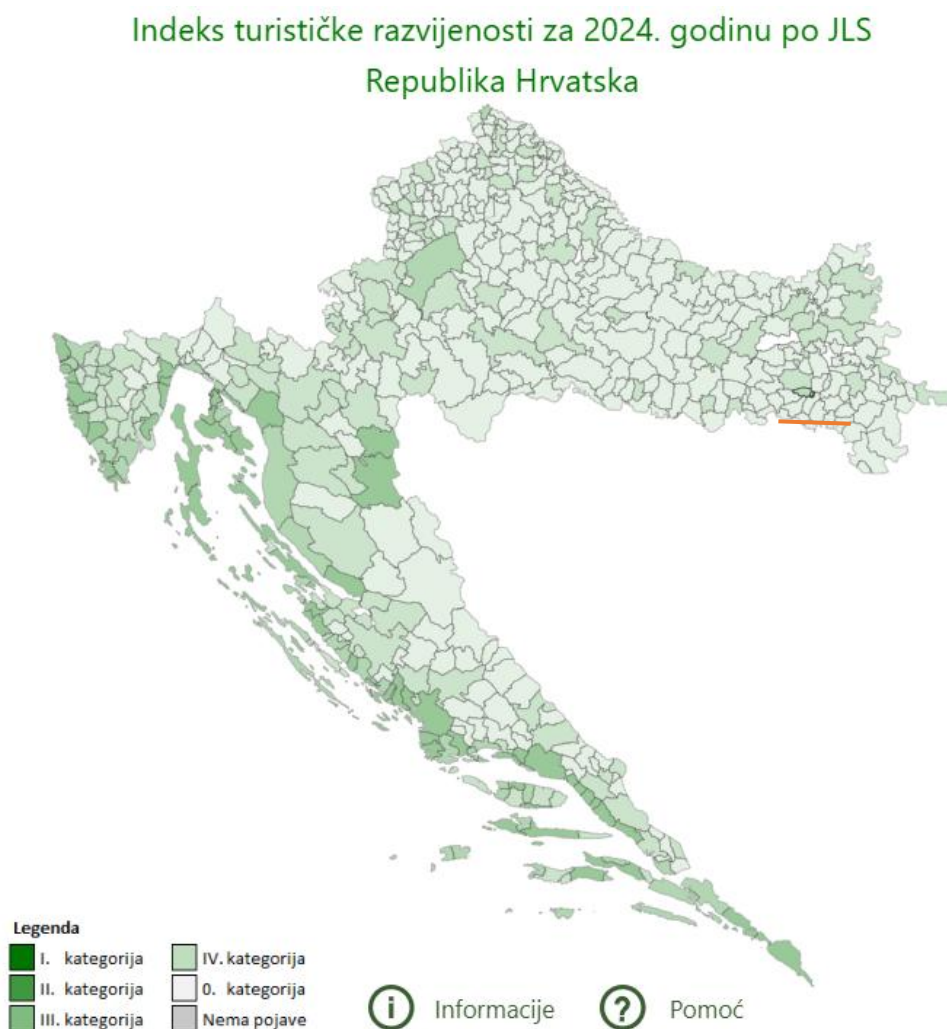
Energetski projekti, uključujući male hidroelektrane i lokalne energetske instalacije, mogu mijenjati prirodne tokove rijeka i vodenih površina, što utječe na vodne i močvarne stanišne tipove. Također, lokalni sustavi distribucije električne energije i rasvjete, ako nisu planirani s ekološke perspektive, mogu fragmentirati staništa i utjecati na noćnu faunu.

6.6.4. Turizam

Turističke aktivnosti u Općini Strizivojna su još u razvoju, ali povećani posjet zelenim površinama, rijekama i poljoprivrednim područjima može dovesti do degradacije travnjaka, stvaranja divljih odlagališta otpada i povećanog pritiska na lokalne vrste. Uvođenje održivih turističkih praksi, edukacija posjetitelja i regulacija pristupa osjetljivim područjima smanjuju ove negativne učinke.

Područje Općine Strizivojna dio je bivše Općine Đakovo, koje je, zahvaljujući turističkom potencijalu grada Đakova, poznato turističko područje s dugom tradicijom i koje je svoj razvitak temeljilo na valorizaciji prirodnih potencijala prostora, kulturno-povijesnoj baštini, geoprometnom položaju, izgrađenim turističko-ugostiteljskim sadržajima, kao i drugim posebnostima područja. Takav je razvitak bio do Domovinskoga rata, kada dolazi do prekida svih aktivnosti vezanih uz turizam, da bi

se nakon rata one počele aktivirati, ali i u izmijenjenim uvjetima razvitka. Također je došlo do promjene teritorijalnoga ustroja, te je sada Strizivojna zasebna općina ruralnih obilježja, u neposrednoj blizini grada Đakova, kao jakog turističkog centra, ali i općina smještena na povoljnom geoprometnom položaju u odnosu na autocestu Zagreb-Lipovac. Na području Općine Strizivojna postoje mogućnosti za razvitak lovnoga turizma. Lovište Strizivojna prostire se na površini od 2.508 hektara, a lovozakupnik je Lovačko društvo "Fazan" Strizivojna. Na području općine Strizivojna nalazi se i državno lovište XVI. Merolino, koje je dano u zakup do 2031. Lovišta obiluju svim vrstama visoke divljači (jelen, srna, divlja svinja) te svim vrstama leteće divljači (posebice divlja patka, šljuka, fazan i divlja guska).

Izvor: Institut za turizam, Zagreb, 2020.-2025.

Karta 4 Karta Republike Hrvatske s indeksom turističke razvijenosti

Općina Strizivojna

Nema TZ

2027	36,2
Broj stanovnika	Površina (km2)
IV	2,26
Kategorija	Indeks turističke razvijenosti

Doprinosi indeksu turističke razvijenosti

A. Broj postelja	0.00
B. Broj postelja u hotelima	0.00
C. Broj turista	0.00
D. Broj noćenja	0.00
E. Broj zaposlenih u UGT djelatnosti	1.19
F. Broj postelja po stanovniku	0.00
G. Broj postelja u hotelima po stanovniku	0.00
H. Broj turista po stanovniku	0.00
I. Broj noćenja po stanovniku	0.00
J. Udio zaposlenih u UGT djelatnosti	1.07

Na području Općine Strizivojna tijekom godine održavaju se različite manifestacije kulturnoga i sportskoga sadržaja, koje privlače znatan broj posjetitelja različitih interesa. Ovakve manifestacije doprinose očuvanju i prezentaciji kulturnog i tradicijskog nasljeđa, promoviraju razvitak sporta te tako predstavljaju važan turistički potencijal Općine Strizivojna.

Blizina Đakova kao poznatog turističkog odredišta, lovište, nezagađen okoliš, manifestacije i povoljan geoprometni položaj turistički su potencijal Općine, koji nije dovoljno iskorišten. Stoga je potrebno razvijati specifične turističke sadržaje, kao i prateće djelatnosti, s naglaskom na seoski turizam, sportsku rekreaciju i ugostiteljsku ponudu autohtonih proizvoda.

Edukacijom i poticanjem obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava da se kao dopunskom djelatnošću uključe u turizam pružanjem usluga smještaja, hrane, organiziranja odmora, rekreacije, lova, sudjelovanja u poljoprivrednim radovima, ali i prezentirajući svoje običaje, tradicijsku i kulturnu baštinu, pozitivno bi se utjecalo na očuvanje ukupnog ruralnog prostora te poticanje turističkoga i gospodarskoga razvitka Općine Strizivojna.

6.6.5 Promet

Cestovna mreža - infrastrukturna osnova cestovnog prometa, strukturirana je kao mreža javnih i ostalih cesta (nerazvrstane ceste). Javne se ceste dijele na autoceste, državne ceste, županijske i lokalne ceste. Cestovni je prometni sustav na području Osječko-baranjske županije utvrđen tako da mreža državnih i županijskih cesta povezuje sva središnja naselja te gospodarske i druge važne sadržaje, dok ostale sadržaje povezuje mreža lokalnih i nerazvrstanih cesta.

Na području Općine Strizivojna nalaze se trase sljedećih razvrstanih cesta:

- D7 - GP Duboševica - Beli Manastir - Osijek - Đakovo - GP Slavonski Šamac,
- Ž 4202 - D49 - Lužani - Brodski Varoš - Garčin - Vrpolje/Strizivojna - Stari Mikanovci,
- L 44138 - D7 - Ž 4802 (Strizivojna).

Naselje Strizivojna ima izražen longitudinalni oblik, razvijen uz trasu postojeće županijske ceste Ž 4202. To je trasa ceste paralelne s autocestom Zagreb-Lipovac. Zapadnim dijelom općine Strizivojna prolazi trasa državne ceste D7 u okviru značajnog europskog koridora u smjeru sjever-jug. Na području je Općine izvedena zapadna zaobilaznica Strizivojna u okviru koje je i denivelirani prijelaz preko magistralne glavne željezničke pruge MG2.

Željeznička je pruga MG2 (Savski Marof–Zagreb–Sisak–Novska–Vinkovci–Tovarnik) najznačajniji prometni koridor na području općine Strizivojna. Iz željezničkog kolodvora Strizivojna/Vrpolje magistralna željeznička pruga MP13 nastavlja se kao elektrificirani kolosijek u pravcu Slavenskog Šamca i susjedne Bosne i Hercegovine. Odmah nakon izlaska iz kolodvora, trasa navedene pruge ulazi u prostor općine Vrpolje. Za uspješnu eksploataciju pruga na području cijele županije pa tako i na području općine Strizivojna, potrebno je u sklopu modernizacije Koridora RH3 (bivši ogranak koridora Vc paneuropskog koridora) provesti rekonstrukciju i elektrifikaciju željezničke pruge

Osijek-Strizivojna-Vrpolje te osigurati željezničku prugu i kolodvore suvremenim signalno-sigurnosnim uređajima, kako bi se povećala brzina vlakova, kao i propusna moć kolodvora.

Prometna infrastruktura, uključujući lokalne ceste i promet unutar naselja, uzrokuje fragmentaciju staništa i povećava rizik od stradavanja životinja. Emisije iz prometa također smanjuju kvalitetu zraka i tla, dok izgradnja novih prometnica može trajno mijenjati ekološku strukturu prostora. Planiranje prometne infrastrukture s fokusom na održivost i ekološke koridore može značajno smanjiti ove pritiske.

Na području Općine se konstantno provode sanacije i obnove postojećih županijskih, lokalnih i nerazvrstanih cesta. Lokalne ceste se redovno uređuju i saniraju, uz redovito čišćenje odvodnih kanala, postavljanje i osvježavanje prometne signalizacije, krpanje udarnih rupa i dr.. Budući da se prema Zakonu o cestama NN (84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21, 114/22, 04/23 i 133/23) nerazvrstane ceste u nadležnosti jedinica lokalne samouprave javlja se problem njihova održavanja zbog ograničenog proračuna. Na pojedinim dijelovima nerazvrstanih cesta prisutna su oštećenja koje je potrebno sanirati kako bi se osiguralo sigurnije prometovanje. Sukladno navedenom Zakonu u nerazvrstane ceste uključeni su i poljski putevi koje je također potrebno redovito održavati kako bi se poljoprivrednicima omogućio pristup poljoprivrednim površinama.

6.7. Opterećenje okoliša

Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/2013, 15/18, 14/19, 127/19 i 155/23) opterećivanje okoliša je svaki zahvat ili posljedica utjecaja zahvata u okoliš, ili utjecaj na okoliš određene aktivnosti, koja sama ili povezana s drugim aktivnostima, može izazvati ili je mogla izazvati onečišćavanje okoliša, smanjenje kakvoće okoliša, štetu u okolišu, rizik po okoliš ili korištenje okoliša, dok opterećenja kao pojam podrazumijevaju emisije tvari i njihovih pripravaka, fizikalni i biološki činitelji (energija, buka, toplina, svjetlost i dr.) te djelatnosti koje ugrožavaju ili bi mogle ugrožavati sastavnice okoliša. U daljnjem se tekstu usmjeravamo na takva opterećenja.

Opterećenje okoliša na području Općine Strizivojna proizlazi iz kombinacije gospodarskih aktivnosti, prometa, poljoprivrede te komunalnog i kućanskog otpada. Iako Općina nema značajnu industrijsku proizvodnju, postoje brojni manji izvori zagađenja koji kumulativno mogu imati negativan učinak na kvalitetu zraka, vode i tla.

6.7.1 Svjetlosno onečišćenje

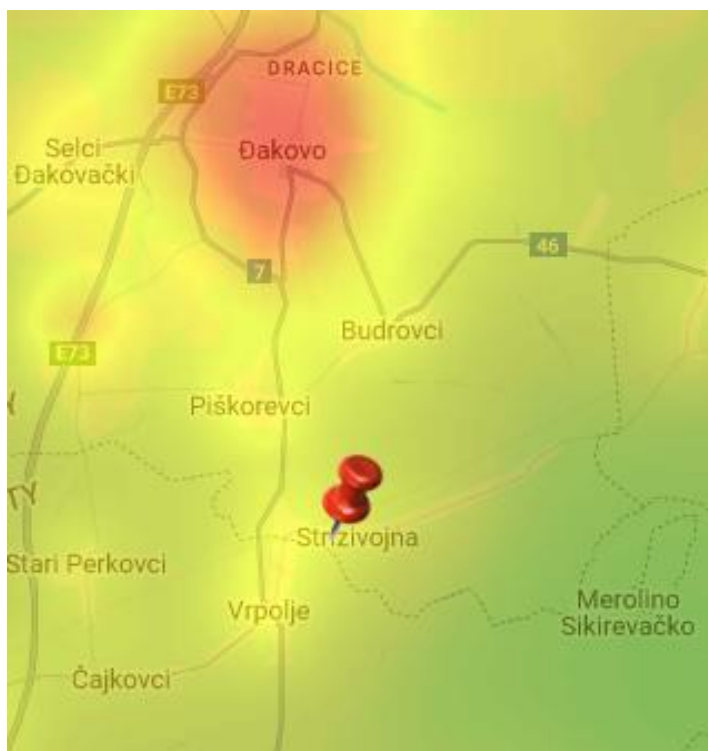
Svjetlosno onečišćenje okoliša danas je globalni problem kojemu se pripisuju ekonomski, astronomski, sigurnosni, ali i zdravstveni problemi koji utječu na čovjeka i izazivaju brojne neželjene zdravstvene učinke. Svjetlosno onečišćenje je za širu javnost noviji pojam za razliku od onečišćenja vode, tla ili zraka.

Svjetlosno onečišćenje je promjena razine prirodne svjetlosti u noćnim uvjetima uzrokovana emisijom svjetlosti iz umjetnih izvora svjetlosti, koja štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu ometa život i/ili seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu na zaštićenim područjima, ometa profesionalno i/ili amatersko astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju te narušava sliku noćnog krajobraza.

Najprepoznatljivija nuspojava onečišćenja svjetlošću je povećanje rasvjetljenosti neba tijekom noći, što je uzrokovano pretjeranim intenzitetom korištenja rasvjete, a nastaje zbog raspršenja vidljivog i nevidljivog svjetla (ultraljubičastog i infracrvenog svjetla) prirodnog ili umjetnog porijekla na sastavnicama okoliša i atmosfere i za sobom povlači štetne posljedice i na čovjeka i na njegov okoliš.

Zakonom o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19) definirano je svjetlosno onečišćenje kao promjena razine prirodne svjetlosti u noćnim uvjetima uzrokovana emisijom svjetlosti iz umjetnih izvora svjetlosti koja štetno djeluje na ljudsko zdravlje i ugrožava sigurnost u prometu zbog bliještanja, neposrednog ili posrednog zračenja svjetlosti prema nebu, ometa život i seobu ptica, šišmiša, kukaca i drugih životinja te remeti rast biljaka, ugrožava prirodnu ravnotežu, ometa profesionalno i amatersko astronomsko promatranje neba i nepotrebno troši energiju te narušava sliku noćnog krajobraza. Kao glavni uzročnici svjetlosnog onečišćenja najčešće se ističu nepravilno postavljena vanjska rasvjetna tijela koja svojom konstrukcijom rasipaju svjetlost oko

površine umjesto prema tlu te ekološki neprihvatljiva rasvjetna tijela. Štetni učinak javne rasvjete najčešće je vidljiv na javno osvijetljenim površinama te posebno prometnicama koje su namijenjene vozilima i pješacima poput autoputa, cesta i ulica, pješačkih prijelaza, pješačkih pothodnika, šetališta i pješačkih staza, parkova te parkirališta.

Karta 5 Karta svjetlosnog zagađenja na području Općine Strizivojna

Sukladno kartografskim prikazima svjetlosnog zagađenja na području Općine Strizivojna, vidljivo je da svjetlosno zagađenje uglavnom obuhvaća žute nijanse. To upućuje na zaključak da je u većem dijelu Općine svjetlosno zagađenje nije veliko.

6.7.2. Gospodarenje otpadom

Gospodarenje otpadom predstavlja skup aktivnosti, mjera i odluka usmjerene sprječavanju nastanak otpada, smanjivanju količine nastalog otpada, sakupljanja otpada, prijevoza, zbrinjavanja i drugih djelatnosti u svezi s otpadom, kao i smanjenju ukupnog djelovanja otpada na okoliš. Gospodarenje otpadom mora se provoditi na način da nema opasnosti po ljudsko zdravlje, biljni i životinjski svijet, onečišćenje okoliša, požara, neugodnih mirisa, narušavanja javnog reda i mira, te pojave buke.

Gospodarenje otpadom na području općine Strizivojna organizirano je sukladno zakonskim odredbama. Obuhvaćenost stanovništva organiziranim skupljanjem i odvozom otpada je 90 %. Od 1. ožujka 2019. godine odvoz otpada na području Općine Strizivojna preuzelo je trgovačko društvo Univerzal, čiji je Općina Strizivojna suvlasnik. Republika Hrvatska je ulaskom u EU preuzela obvezu provođenja Direktiva Europske komisije o održivom gospodarenju otpadom te do 2025. mora u potpunosti prilagoditi prikupljanje i zbrinjavanje otpada. Prema zahtjevima Europske komisije, najkasnije do 2030. godine mora se adekvatno zbrinjavati 95 % otpada, odnosno reciklirati minimalno 70 % komunalnog otpada i 80 % ambalažnog otpada. Trenutno se u Republici Hrvatskoj odvaja tek 24 % ukupnog otpada.

Sva kućanstvima na području Općine Strizivojna posjeduju 120 litarske spremnike za miješani komunalni otpad, dok je Općina Strizivojna putem natječaja Fonda za zaštitu okoliša osigurala ostale spremnike za papir i plastiku. Odvoz miješanog komunalnog otpada odvija se svaki tjedan, a odvoz papira i kartona, te plastičnog otpada jednom mjesečno.

S ciljem boljeg gospodarenje otpadom, odnosno ispunjavanja obveze odvojenog prikupljanja problematičnog otpada, otpadnog papira, metala, stakla, plastike i tekstila te krupnog (glomaznog) komunalnog otpada, Općina Strizivojna je nabavila mobilno reciklažno dvorište i uspostavila nove zelene otoke.

Element	Detalji
Vršitelj usluge	Univerzal d.o.o.
Vrste otpada koje se prikupljaju	Miješani komunalni, biorazgradivi, papir, plastika, staklo, glomazni otpad s
Spremnici posude	Spremnici od 120 litara za miješani komunalni otpad; papir i plastika se odlažu u vrećice dok se ne nabave odgovarajući spremnici

Reciklažno dvorište	Stratura d.o.o., Braće Radića 172, radno vrijeme: 1. i 2. četvrtak u mjesecu u različitim terminima
Odvoz glomaznog otpada	Jednom godišnje, besplatno do 3 m ³ za kućanstva; korisnik se prijavljuje putem obrasca; Univerzal organizira odvoz
Frekvencija odvoza	Miješani komunalni otpad jednom tjedno; papir i plastika jednom mjesečno
Prijava nepropisnog otpada	Postoji obrazac za prijavu na adresu Općine ili e-mail; Općina evidentira lokacije odbačenog otpada

Tablica 2 Osnovne kartografske klase područja plavnog rizika

Na području Općine Strizivojna evidentirano je nekoliko lokacija s nepropisno odloženim otpadom, poznatih kao divlje deponije. Riječ je o problemu koji se pojavljuje uz poljske i šumske putove, na rubnim dijelovima naselja te povremeno u blizini vodotoka i kanalske mreže. Najčešće se radi o odlaganju glomaznog otpada, građevinskog materijala, plastike, guma i otpada iz kućanstava. Takve lokacije narušavaju vizualni identitet prostora, ugrožavaju tlo i podzemne vode te predstavljaju izvor mogućeg onečišćenja.

Općina Strizivojna, u suradnji s komunalnim poduzećem Univerzal d.o.o. i Stratura d.o.o., redovito provodi akcije čišćenja divljih odlagališta te putem javnih kampanja potiče građane na odgovorno postupanje s otpadom i korištenje reciklažnog dvorišta. U sklopu lokalnih strateških dokumenata, posebice *Strategije razvoja pametne općine Strizivojna (2020.–2023.)*, planirano je i uvođenje video-nadzora kritičnih lokacija te evidencija deponija u GIS sustavu, čime bi se omogućilo učinkovitije praćenje i sprječavanje ponovne pojave odlaganja otpada.

U kontekstu zelene urbane obnove, sanacija i prevencija divljih deponija predstavlja važan korak prema očuvanju kvalitete okoliša, podizanju svijesti stanovnika i stvaranju zdravijeg i privlačnijeg prostora za život.

Prema nacionalnim podacima iz „Izvješća o komunalnom otpadu za 2023. godinu“ (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja), u Republici Hrvatskoj je u 2023. prikupljeno 1.787.429 tona komunalnog otpada, što je porast od 1,4 % u odnosu na prethodnu godinu. Od toga je 52 % otpada odloženo na odlagališta, 25 % reciklirano, a ostatak je prošao kroz druge oblike obrade (biološka obrada, energetska uporaba). Prosječna količina otpada po stanovniku iznosila je 467 kg godišnje, od čega je 123 kg odvojeno prikupljeno. Cilj Republike Hrvatske je do 2030. smanjiti udio odloženog otpada na manje od 25 %.

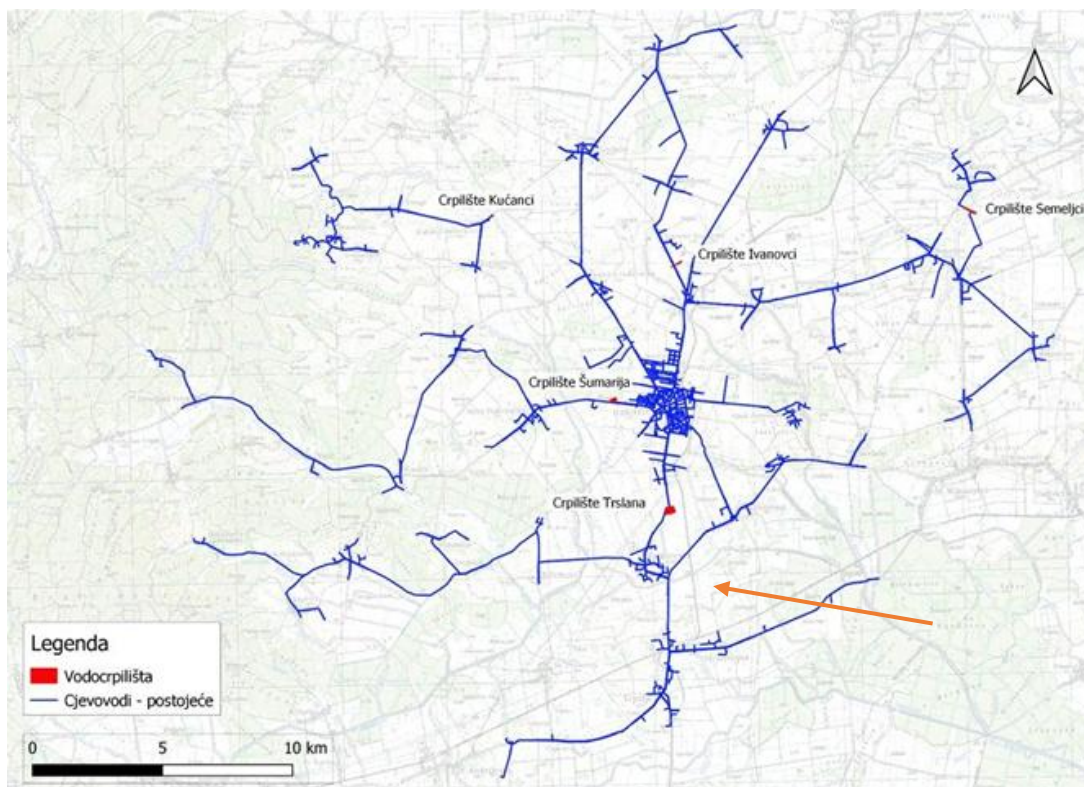
Općina Strizivojna, iako pripada ruralnom području s manjom gustoćom naseljenosti, suočava se s istim izazovima kao i nacionalna razina – potreba za daljnjim razvojem infrastrukture za odvajanje otpada, povećanjem stope recikliranja, te smanjenjem količine miješanog komunalnog otpada. Pozitivno je što je u posljednjih nekoliko godina vidljivo poboljšanje u organizaciji sustava i podizanju svijesti građana o važnosti pravilnog gospodarenja otpadom. U budućem razdoblju, Strizivojna može dodatno napredovati kroz projekte zelene urbane obnove, u koje se mogu uključiti mjere digitalnog praćenja otpada, uređenje zelenih otoka, te edukativne aktivnosti o kružnom gospodarstvu, čime bi se ostvarila veća usklađenost s nacionalnim i europskim ciljevima održivog razvoja.

6.8. Vodoopskrbni sustav i otpadne vode

Vodoopskrbni sustav Općine Strizivojna dio je šireg regionalnog sustava vodoopskrbe Đakovačkog vodovoda d.o.o., koji osigurava javnu isporuku vode za područje Đakovštine. Vodoopskrba se temelji na crpilištima podzemnih voda u okolini Đakova, a voda se distribuira do potrošača putem mreže magistralnih i lokalnih cjevovoda. Vodoopskrbna mreža u naselju Strizivojna obuhvaća gotovo sve domaćinstva, što znači da je pokrivenost stanovništva javnim sustavom vodoopskrbe vrlo visoka — procjenjuje se iznad 95 %. Sustavom upravlja Đakovački vodovod, koji redovito provodi ispitivanja kvalitete vode sukladno Zakonu o vodi za ljudsku potrošnju i propisima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Rezultati pokazuju da je voda zdravstveno ispravna i stabilne kvalitete.

S obzirom na geografske i hidrološke značajke prostora, Strizivojna leži u nizinskom dijelu Đakovštine s ravnim terenom i razvijenom kanalskom mrežom koja ima važnu

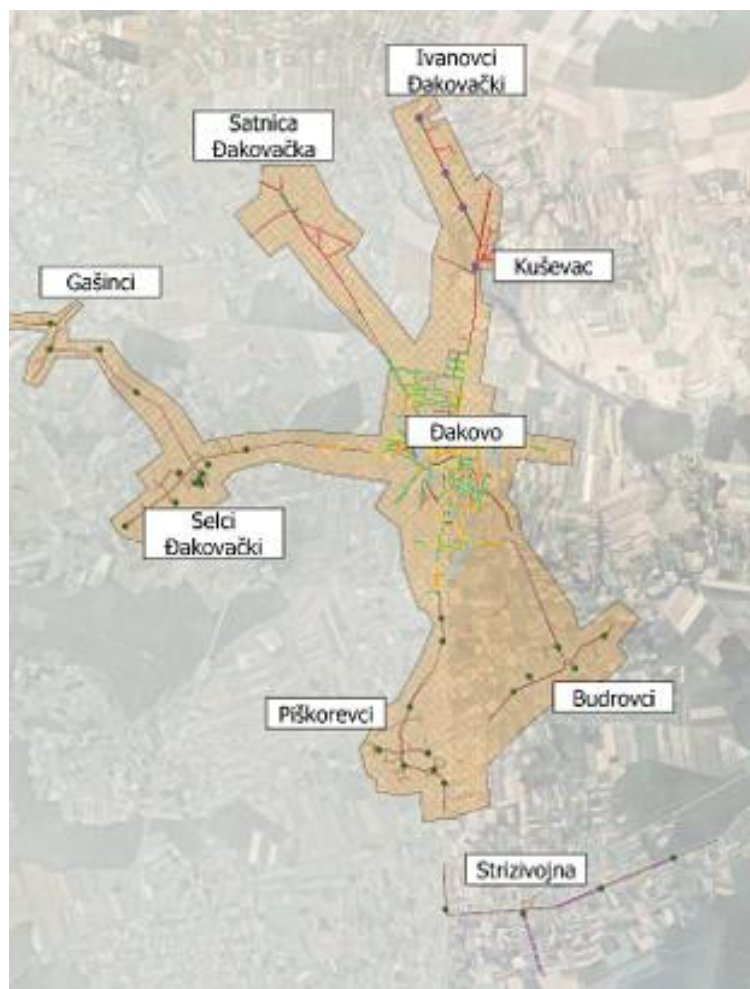
funkciju odvodnje oborinskih voda i sprječavanja poplava. Održavanje i redovito čišćenje odvodnih kanala provodi se kroz komunalne programe i suradnju s Hrvatskim vodama.

Karta 6 Karta postojećeg stanja sustava vodoopskrbe Đakovačkog vodovoda d.o.o.

6.8.1. Sustav odvodnje

Što se tiče odvodnje i zbrinjavanja otpadnih voda, Općina Strizivojna trenutno nema izgrađen cjelovit sustav javne kanalizacije. Većina kućanstava koristi individualne septičke jame ili sabirne jame, koje se redovito prazne putem ovlaštenog komunalnog poduzeća. U dijelovima naselja gdje je izgrađena kanalizacijska mreža, otpadne vode se odводе prema lokalnom sustavu bez centralnog uređaja za pročišćavanje. Planira se postupna izgradnja i dogradnja mreže odvodnje te izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, u skladu s Planom upravljanja vodama Osječko-baranjske županije i Direktivom 91/271/EEZ o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

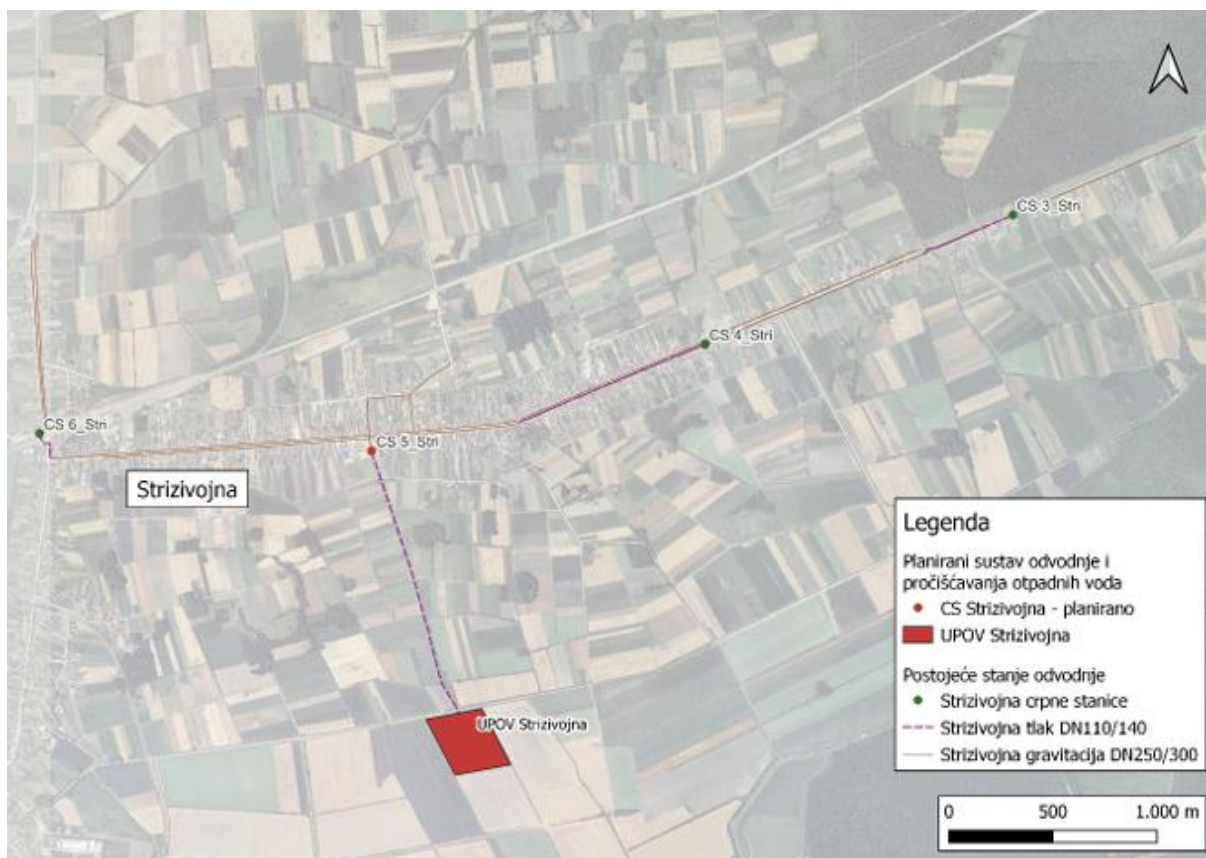

Karta 7 Karta postojećeg stanja sustava odvodnje na području upravljanja Đakovačkog vodovoda

U kontekstu zelene urbane obnove, planira se unaprijediti učinkovitost vodoopskrbnog i odvodnog sustava kroz:

- ✓ smanjenje gubitaka u vodoopskrbnoj mreži,
- ✓ povećanje udjela stanovništva priključenog na sustav odvodnje,
- ✓ poticanje ponovne uporabe oborinskih voda za komunalne i zelene površine,
- ✓ te uvođenje pametnih rješenja za nadzor potrošnje i upravljanje vodnim resursima.

Takvim mjerama Općina Strizivojna može doprinijeti održivom korištenju voda, zaštiti okoliša i poboljšanju kvalitete života stanovnika.

Karta 8 Izgradnja sustava odvodnje naselja Strizivojna i izgradnja UPOV-a Strizivojna

6.9. Analiza vodene infrastrukture

Vodna infrastruktura Općine Strizivojna sastoji se od vodoopskrbne mreže, odvodnje oborinskih i otpadnih voda, te sustava kanala i vodotoka koji osiguravaju drenažu i zaštitu naselja od poplava. Ova infrastruktura ima ključnu ulogu u očuvanju okoliša, zdravlju stanovništva i održivom razvoju prostora te čini važan temelj za daljnje planiranje i provedbu mjera zelene urbane obnove.

Vodoopskrbni sustav u potpunosti je integriran u regionalnu mrežu Đakovačkog vodovoda d.o.o., koji crpi, distribuira i nadzire isporuku vode za područje cijele Đakovštine. Sustav je tehnički pouzdan i pokriva gotovo sve domaćinstva na području Općine Strizivojna, što jamči stabilnu i zdravstveno ispravnu opskrbu. U posljednjih nekoliko godina provodila su se ulaganja u modernizaciju mreže, zamjenu dotrajalih cjevovoda i optimizaciju tlaka u sustavu, s ciljem smanjenja gubitaka vode i povećanja energetske učinkovitosti.

Odvodnja otpadnih voda zasad je djelomično riješena. Veći dio naselja i dalje koristi individualne septičke jame, dok manji dio ima pristup lokalnoj kanalizacijskoj mreži. Sustav nema uređaj za pročišćavanje, što predstavlja jedan od najvećih infrastrukturnih izazova. U skladu s planovima Hrvatskih voda i županijskim strateškim dokumentima, planira se izgradnja centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koji bi omogućio usklađenost s nacionalnim i EU standardima zaštite voda.

Posebnu važnost za područje Općine ima kanalska mreža i sustav melioracijskih kanala, koji služe za odvodnju oborinskih i površinskih voda s poljoprivrednih površina. Ovi kanali, zajedno s manjim vodotocima koji prolaze područjem Strizivojne, čine funkcionalan sustav za regulaciju vodnog režima. Redovito ih održavaju Hrvatske vode i općinske službe, a povremeno se provode i zahvati čišćenja i produbljivanja radi sprječavanja zadržavanja vode i smanjenja rizika od plavljenja.

U kontekstu zelene urbane obnove, vodna infrastruktura predstavlja jedan od prioriteta za održivi razvoj. Planirane mjere uključuju:

- sanaciju i modernizaciju postojećih kanala radi poboljšanja kapaciteta zadržavanja i infiltracije vode,
- razvoj sustava za prikupljanje i ponovnu uporabu oborinskih voda,
- uvođenje zelene infrastrukture poput jaraka, drenažnih površina i zelenih pojaseva,
- te implementaciju pametnih tehnologija za praćenje protoka i stanja mreže.

Time bi se unaprijedila otpornost naselja na klimatske promjene, smanjilo opterećenje kanalizacijskog sustava i povećala sposobnost zadržavanja vode u prostoru — što Strizivojnu približava načelima održivog i ekološki odgovornog upravljanja vodnim resursima.

6.9.1. Stalne vode na području Općine Strizivojna

Područje Općine Strizivojna pripada nizinskom dijelu Đakovštine, u slivu rijeke Bosut, koji je dio šireg sliva Save. Na području općine nema većih prirodnih vodotoka ili površinskih stajaćica, no prisutna je razgranata mreža kanala, potoka i melioracijskih sustava koji imaju trajni ili povremeni vodni tok. Ovi vodeni elementi imaju važnu

hidrološku, ekološku i krajobraznu funkciju, jer omogućuju zadržavanje i usmjeravanje oborinskih voda te podržavaju mikroklimatsku stabilnost i bioraznolikost prostora.

Najznačajniji stalni vodeni tokovi na području Strizivojne i u njezinu neposrednom okruženju su kanal Biđ – Bosut, kanal Jošava, kanal Ciganski potok te niz manjih melioracijskih kanala koji služe za odvodnju i regulaciju voda s poljoprivrednih površina. Ovi kanali povezuju se s regionalnim vodotocima koji prolaze kroz područje Đakovštine i Vuke, čime čine dio šire mreže hidrotehničkih sustava istočne Hrvatske. Vode u kanalima uglavnom imaju stalan ili polustalan karakter, ovisno o hidrološkim prilikama, količini oborina i funkcionalnosti odvodnih sustava.

Stalne vode na području općine imaju i ekološku vrijednost, jer uz kanalske pojaseve često rastu močvarne i vodene biljke (trska, rogoz, šaševi), a prisutne su i ptičje i vodozemne vrste koje koriste te zone kao staništa i koridore. Ove mikro-lokacije doprinose očuvanju krajobrazne raznolikosti, osobito u kontekstu pretežito poljoprivredno korištenog zemljišta.

U kontekstu zelene urbane obnove, stalne vode i kanalski sustavi predstavljaju vrijedan prirodni resurs koji se može dodatno valorizirati kroz:

- revitalizaciju vodotoka i kanala s uređenim zelenim pojasevima,
- uređenje edukativnih i rekreacijskih vodenih staza,
- povezivanje sustava odvodnje s konceptom zadržavanja oborinskih voda u prostoru,
- te stvaranje biokoridora koji povezuju vodene i šumske ekosustave.

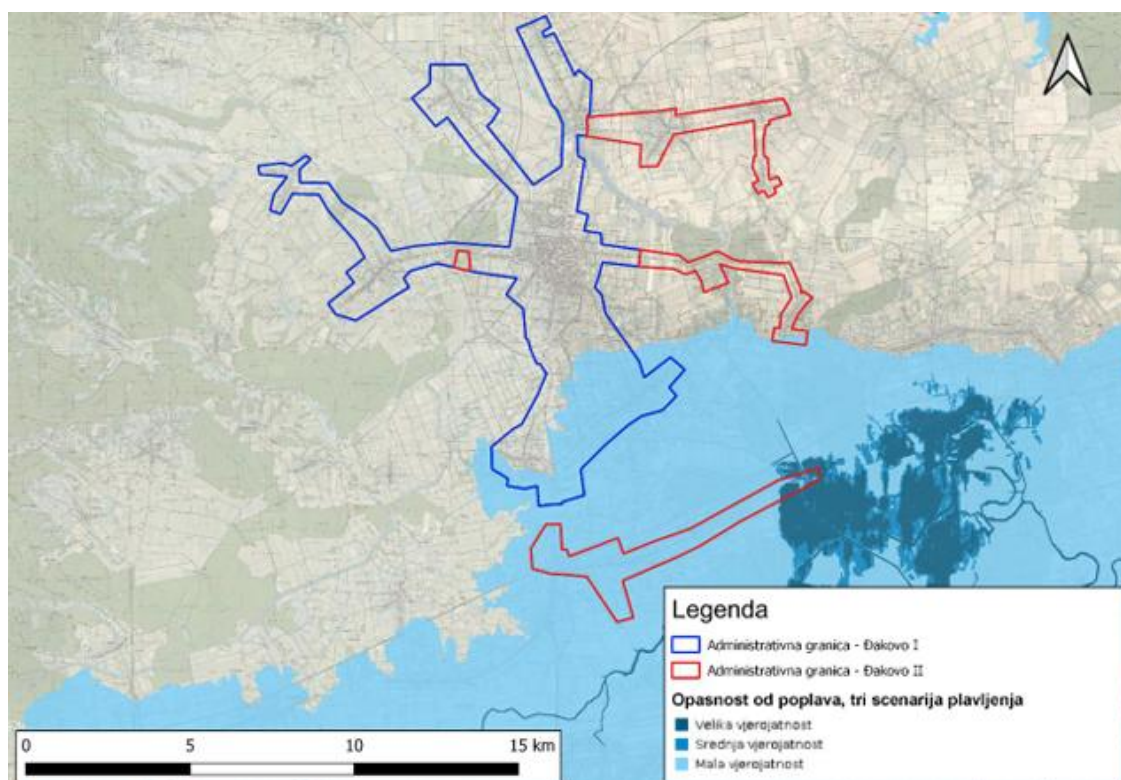
Takav pristup ne samo da pridonosi zaštiti voda, nego i povećava otpornost naselja Strizivojna na klimatske promjene, stvarajući temelje za uravnotežen odnos između infrastrukture, prirodnih vrijednosti i kvalitete života stanovnika.

Zaštita voda na području Općine Strizivojna regulirana je Zakonom o vodama (NN 66/19, 115/20 i sl.), koji propisuje pravila upravljanja, očuvanja i korištenja vodnih resursa u Republici Hrvatskoj. Zakon postavlja načela održivog upravljanja vodama, uključujući sprječavanje onečišćenja, zaštitu ekosustava, održivo korištenje podzemnih i površinskih voda te pravo na pristup pitkoj vodi za ljudsku potrošnju.

Na lokalnoj razini, Strizivojna koristi vodoopskrbni sustav Đakovačkog vodovoda d.o.o., koji osigurava ispravnu pitku vodu za gotovo sva domaćinstva. Sustav se redovito kontrolira prema propisanim standardima, što uključuje fizičko-kemijske i mikrobiološke analize. Budući da većina kućanstava koristi septičke jame, otpadne vode potencijalno predstavljaju rizik za podzemne vode i okoliš, stoga je izgradnja sustava kanalizacije i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda jedan od prioriteta infrastrukturnih ciljeva.

Prema zakonu, Općina Strizivojna je dužna provoditi mjere zaštite površinskih i podzemnih voda, uključujući:

- kontrolu odlaganja otpada i kemikalija u blizini vodotoka i kanala,
- nadzor emisija otpadnih voda i septičkih jama,
- očuvanje i revitalizaciju stajaćica, kanala i potoka,
- promicanje održivog korištenja poljoprivrednih voda u skladu s okvirom Natura 2000 i županijskim prostornim planom.

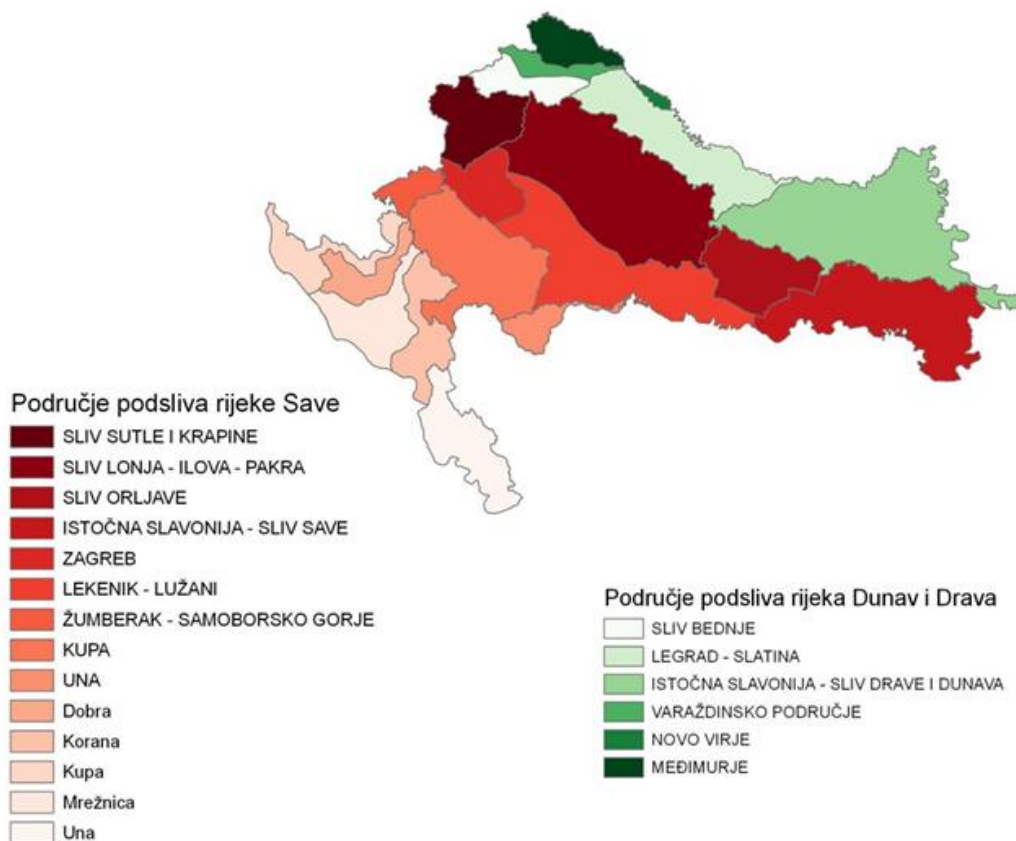

Karta 9 Karta opasnosti od poplava po vjerojatnosti poplavljivanja

Na temelju dostupnih podataka Hrvatskih voda i županijskih analiza, ekološko stanje površinskih voda u ovom području može se opisati kao umjereno izmijenjeno zbog intenzivne poljoprivredne djelatnosti. Glavni pritisci na ekosustave vodenih tijela uključuju nutrijente iz poljoprivrednog zemljišta, otpadne vode iz kućanstava (septičke jame) te povremeno glomazni i nepropisno odbačeni otpad u kanalskim sustavima.

Kemijsko stanje vode, prema redovitim analizama pitke vode iz vodoopskrbnog sustava Đakovačkog vodovoda, zadovoljava zakonske standarde propisane Zakonom o vodi i propisima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. Parametri poput pH vrijednosti, mutnoće, nitrata, nitrita, amonijaka, bakterijskog onečišćenja i teških metala su unutar granica propisanih za ljudsku potrošnju. Povremeno se u kanalizacijske ili prirodne površinske vode bilježi povišena koncentracija nutrijenata (N i P) zbog poljoprivredne aktivnosti, što može izazvati eutrofikaciju u malim stajaćicama ili sporijim kanalima.

6.9.2. Podzemne vode

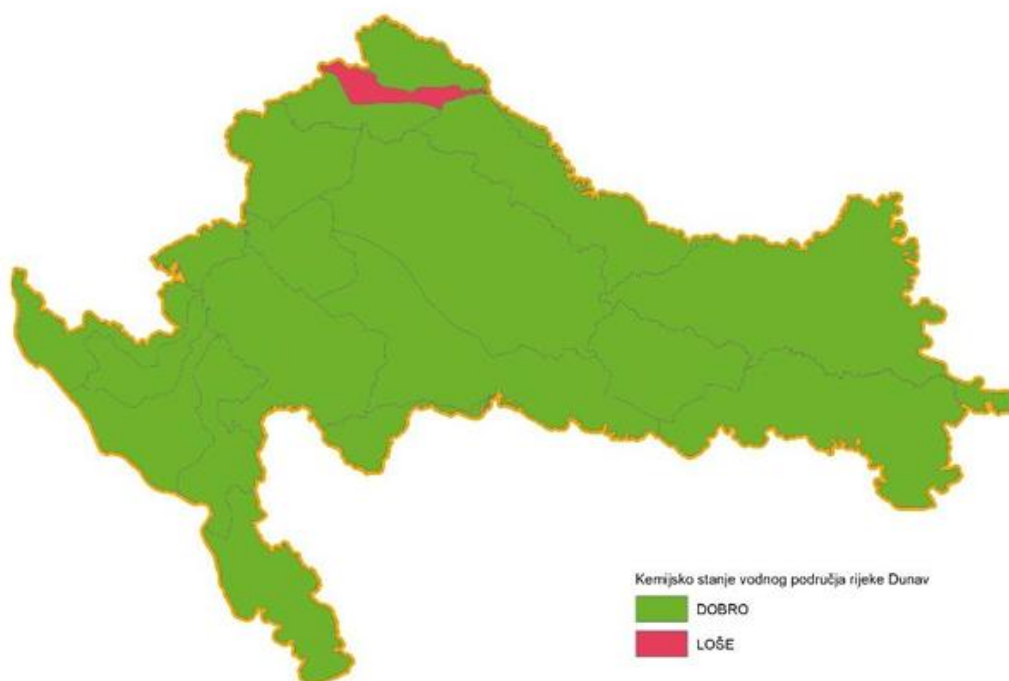
Karta 10 Pregledna karta tijela podzemnih voda na vodnom području rijeke Dunav

Test „Zaslanjenja ili druga intruzija“ koji je proveden na podzemnim vodnim tijelima na vodnom području rijeke Dunav pokazao je na svim vodnim tijelima podzemnih voda dobro stanje, te nema statistički značajnih trendova.

Rezultati testa „Zaštitne zone izvorišta vode za piće (DWPA)“ pokazali su da su sva podzemna vodna tijela na vodnom području rijeke Dunav u dobrom stanju.

Test „Površinske vode“ utvrdio je na svim tijelima podzemnih voda na vodnom području rijeke Dunav dobro stanje.

Test „Ekosustavi ovisni o podzemnim vodama“ pokazao je da su sva podzemna vodna tijela u dobrom stanju.

Karta 11 Kemijsko stanje tijela podzemnih voda osim geotermalnih i mineralnih na vodnom području rijeke Dunav

Za održivo upravljanje vodama u Strizivojnoj potrebno je kombinirati mjere:

- kontinuirani monitoring kvalitete površinskih i podzemnih voda,
- edukaciju poljoprivrednika o odgovornom korištenju gnojiva i pesticida,

- modernizaciju septičkih jama i izgradnju kanalizacijskog sustava,
- revitalizaciju kanala i melioracijskih sustava kako bi se poboljšala biološka i kemijska kvaliteta vode.

U kontekstu zelene urbane obnove, zaštita voda znači integraciju mjera koje povezuju infrastrukturu s prirodnim resursima: uređenje vodotoka i kanala, zadržavanje oborinskih voda u prostoru, revitalizacija močvarnih područja i edukacija stanovnika o racionalnoj potrošnji i očuvanju voda. Takav pristup omogućuje Strizivojnoj smanjenje rizika od poplava, očuvanje kvalitete pitke vode i podržava bioraznolikost lokalnog ekosustava, čime se postiže sinergija između okolišne zaštite i održivog urbanog razvoja.

6.10. Analiza šumske infrastrukture

Šumska infrastruktura Općine Strizivojna predstavlja važan segment prirodnog krajolika i ekološke mreže područja, a istovremeno doprinosi gospodarskom i rekreacijskom potencijalu općine. Prema dostupnim podacima iz Prostornog plana uređenja Općine Strizivojna i Strategije razvoja općine Strizivojna, šume i šumska zemljišta zauzimaju oko 77,1 % ukupne površine općine, što iznosi približno 1 506,04 hektara. Od toga je oko 1 419 hektara pod upravom Hrvatskih šuma d.o.o., Uprava šuma podružnica Osijek, dok se preostali dio nalazi u privatnom vlasništvu lokalnog stanovništva.

Karta 12 Državne šume na području Općine Strizivojna (izvor: www.webgis.hrsume.hr)

Šume u Strizivojni pripadaju nizinskom tipu šuma, u kojima dominiraju hrast lužnjak (*Quercus robur*) i obični grab (*Carpinus betulus*), uz prisutnost jasena (*Fraxinus excelsior*) i vrbovo-topolovih zajednica uz kanalsku mrežu i vodotoke. Ove šumske zajednice predstavljaju iznimno važan element ekološke stabilnosti jer pridonose zaštiti tla od erozije, regulaciji mikroklimе, zadržavanju vode u tlu te očuvanju biološke raznolikosti.

Upravljanje šumama na području općine provodi se prema važećim programima gospodarenja šumama unutar gospodarske jedinice „Šumarija Strizivojna“, kojom gospodare Hrvatske šume d.o.o. Ovi programi uključuju mjere redovitog obnavljanja i njege sastojina, kontroliranih sječa, pošumljavanja degradiranih površina i održavanja šumskih prometnica.

Šumska infrastruktura uključuje mrežu šumskih cesta, protupožarnih prosjeka, odvodnih kanala i pojasa zaštitnog zelenila. Većina šumskih cesta su makadamske i služe za gospodarske aktivnosti i prijevoz drvne mase, no istovremeno imaju potencijal za razvoj rekreacijskih staza i biciklističkih ruta, što se prepoznaje kao dio koncepta zelene urbane obnove i održivog korištenja prostora.

Ekološko stanje šuma na području općine ocjenjuje se kao zadovoljavajuće, iako se u posljednjih nekoliko godina bilježe pojedinačni slučajevi sušenja stabala hrasta lužnjaka, što se povezuje s utjecajem klimatskih promjena, promjenama razine

podzemnih voda i šumskim štetnicima. Dodatne prijetnje šumskim ekosustavima predstavljaju nelegalne sječe, nepropisno odlaganje otpada u šumskim područjima te nekontrolirano korištenje poljoprivrednih rubova šuma.

Općina Strizivojna u svojim strateškim dokumentima prepoznaje važnost očuvanja i unapređenja šumskih površina, posebno u kontekstu ublažavanja klimatskih promjena, povećanja ponora ugljika i razvoja rekreacijskih kapaciteta. U planu je izrada lokalnog programa pošumljavanja i ozelenjavanja degradiranih površina, kao i uređenje poučnih staza i odmorišnih zona u suradnji s Hrvatskim šumama i lokalnim udrugama.

Zaključno, šumska infrastruktura Općine Strizivojna predstavlja važnu poveznicu između prirodnog i izgrađenog prostora te ima ključnu ulogu u provedbi koncepta zelene urbane obnove. Očuvane i održivo korištene šume doprinose povećanju zelene mreže, smanjenju emisija stakleničkih plinova i ublažavanju klimatskih promjena, dok uređenje rekreacijskih, edukacijskih i poučnih staza unutar šumskih područja povećava kvalitetu života stanovnika i turističku privlačnost općine. Integriranjem šumskih površina u prostorne i razvojne planove, Strizivojna može postati primjer uravnoteženog suživota čovjeka i prirode, u kojem šume nisu samo gospodarski resurs, već i temelj održivog i otpornog okoliša.

6.10.1. Lovišta

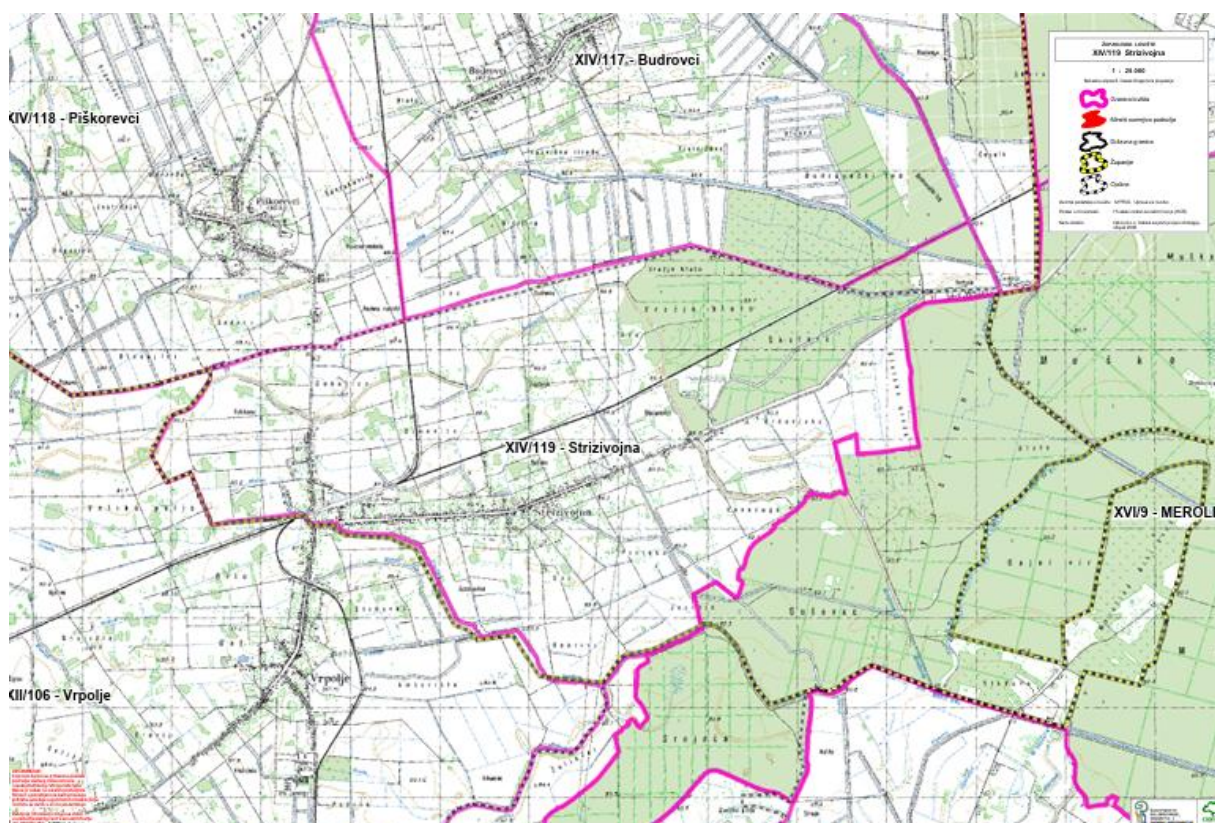
Lovni resursi Općine Strizivojna čine važan dio ukupne prirodne i šumske infrastrukture te doprinose očuvanju biološke raznolikosti, gospodarskim aktivnostima i održivom korištenju prostora. Prema podacima Hrvatskog lovačkog saveza i Prostornog plana uređenja Općine Strizivojna, cijelo područje općine obuhvaćeno je lovno-gospodarskom cjelinom koja je dio Zajedničkog otvorenog lovišta oznake XIV/119 Strizivojna, kojim gospodari Lovačko društvo "Fazan" Strizivojna.

Lovište XIV/119 Strizivojna prostire se na području više jedinica lokalne samouprave, uključujući Strizivojnu, Vrpolje i dio Đakovštine, te obuhvaća nizinski tip staništa s pretežito šumskim, poljoprivrednim i močvarnim površinama. Ovakva raznolikost staništa omogućuje prisutnost bogate faune i stabilne populacije divljači. Na području lovišta najčešće su vrste srna obična (*Capreolus capreolus*), divlja svinja (*Sus scrofa*),

fazan (*Phasianus colchicus*), zec obični (*Lepus europaeus*), te u manjoj mjeri lisica (*Vulpes vulpes*) i šumske ptice.

Lovno gospodarenje provodi se u skladu s važećim Lovnogospodarskim planom, koji definira mjere održavanja optimalne brojnosti populacija, hranidbu i zaštitu divljači, uređenje lovnotehničkih objekata (hranilišta, čeke, pojilišta) i kontrolu zdravstvenog stanja životinja. U posljednjih nekoliko godina sve se veća pažnja pridaje održivom i etičkom lovstvu, kao i integraciji lovnog gospodarenja u ciljeve zaštite prirode i ekosustava.

Na prostoru Općine postoje uređena lovnotehnička infrastruktura – čeke, hranilišta, solila i poljski putovi koji omogućuju pristup lovnim površinama. Lovište ima i edukativno-rekreativni potencijal, osobito kroz razvoj lovnog turizma, koji u kombinaciji s lokalnom gastronomijom i kulturnom baštinom može doprinijeti razvoju ruralnog turizma i prepoznatljivosti Strizivojne.

Karta 13 Lovišta na području Općine Strizivojna (Izvor: <https://sle.mps.hr/>)

U kontekstu zelene urbane obnove, održivo upravljanje lovištima ima višestruku ulogu:

- doprinosi očuvanju ekološke ravnoteže,
- kontroli populacija divljači,
- zaštiti poljoprivrednih kultura od šteta i očuvanju prirodnih staništa.

Time lovišta postaju važan dio ukupne zelene i plave infrastrukture Općine, koja podupire ekološku stabilnost, bioraznolikost i održivi razvoj ruralnog prostora.

6.11. Analiza poljoprivredne infrastrukture

Poljoprivreda je jedan od temeljnih gospodarskih stupova Općine Strizivojna, s dugom tradicijom obrade zemlje, stočarstva i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG-ova). Zbog povoljnog geografskog položaja u plodnoj Đakovštini, Općina raspolaže vrijednim poljoprivrednim zemljištem koje čini većinu ukupne površine općine, a pretežno se koristi za ratarsku proizvodnju i uzgoj žitarica (pšenica, kukuruz, ječam, soja).

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, na području Općine Strizivojna registrirano je više od 150 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava (OPG-ova), od kojih se većina bavi biljnom proizvodnjom, dok manji dio ima mješovitu ili stočarsku orijentaciju. U strukturi proizvodnje dominiraju ratarske kulture, uz postupno povećanje površina pod industrijskim biljem (uljana repica, suncokret) te sve veći interes za povrtlarsku i voćarsku proizvodnju.

Vrsta uporabe zemljišta	Površina (ha)	Broj parcela	Udio u ukupnoj površini (%)
Oranice	1.472,77	1.040	97,5 %
Staklenici na oranicama	0,12	6	0,01 %
Livade	14,95	30	0,99 %
Pašnjaci	12,06	11	0,80 %

Vrsta uporabe zemljišta	Površina (ha)	Broj parcela	Udio u ukupnoj površini (%)
Vinogradi	0,17	3	0,01 %
Voćnjaci	14,23	36	0,94 %
Mješoviti višegodišnji nasadi	2,31	4	0,15 %
Privremeno neodržavane parcele	0,40	1	0,03 %
Ostale vrste uporabe zemljišta	0,11	1	0,01 %
UKUPNO	1.517,12 ha	1.132	100 %

Tablica 3 Površine poljoprivrednog zemljišta prema vrstama uporabe (Izvor: ARKOD, 31.12.2024.)

Poljoprivredno zemljište Općine Strizivojna ima izrazito ratarsku strukturu korištenja – oranice čine čak više od 97 % svih ARKOD evidentiranih površina. To potvrđuje dominantnu ulogu intenzivne poljoprivredne proizvodnje, osobito u uzgoju žitarica (pšenica, kukuruz, soja) i industrijskog bilja (suncokret, uljana repica).

Manji udio zauzimaju livade (1 %) i pašnjaci (0,8 %), što ukazuje na ograničeni obujam stočarske proizvodnje, dok su površine pod voćnjacima i vinogradima skromne, ali predstavljaju potencijal za diverzifikaciju proizvodnje i razvoj lokalnih proizvoda s dodanom vrijednošću.

Ukupno evidentirano 1.517 ha poljoprivrednog zemljišta svrstava Strizivojnu među ruralno orijentirane općine Osječko-baranjske županije, s dobro razvijenom infrastrukturom obradivih površina i mogućnostima za primjenu održivih agrotehničkih mjera, ekološke proizvodnje i pametnih sustava navodnjavanja u okviru zelene urbane obnove.

Poljoprivredna infrastruktura obuhvaća mrežu poljskih putova, sustave za navodnjavanje i odvodnju, gospodarske objekte (štale, skladišta, sušare, silose) i komunalnu infrastrukturu koja omogućuje pristup poljoprivrednim površinama. U posljednjim godinama uložen je napor u modernizaciju poljskih puteva te

rekonstrukciju sustava kanalske mreže u suradnji s Hrvatskim vodama, s ciljem sprječavanja zadržavanja oborinskih voda i poboljšanja obradivosti tla.

Na području Općine postoji i lokalna poljoprivredna zadruga, kao i nekoliko prerađivačkih i ugostiteljskih subjekata koji doprinose stvaranju dodane vrijednosti poljoprivrednih proizvoda – od prerade žitarica i mesa do proizvodnje tradicionalnih proizvoda. U tom kontekstu, sve veći značaj ima brendiranje lokalnih proizvoda i kružna poljoprivreda, koja se temelji na održivom korištenju resursa i smanjenju otpada.

Dobna skupina	Broj nositelja	Napomena
< 41 godina	27	Uključuje 24 OPG-a, 2 obrta i 1 trgovačko društvo
41 – 45 godina	13	11 OPG-a, 1 obrt i 1 SOPG
46 – 50 godina	13	Uglavnom OPG-i
51 – 55 godina	15	14 OPG-a i 1 SOPG
56 – 60 godina	20	18 OPG-a, 1 obrt i 1 SOPG
61 – 65 godina	12	12 OPG-a
> 65 godina	34	Isključivo OPG-i
Ukupno	134	—

Tablica 4 Dobna struktura nositelja poljoprivrednih gospodarstava u Općini Strizivojna (Izvor: ARKOD, 31.12. 2024.)

Prema dostupnim podacima, na području Općine Strizivojna evidentirano je ukupno 134 nositelja poljoprivrednih gospodarstava, od čega najveći udio čine obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG). Struktura prema dobnim skupinama pokazuje

izraženi trend starenja poljoprivredne populacije — gotovo polovica nositelja starija je od 56 godina, dok je udio mlađih od 41 godine tek oko petine ukupnog broja.

Najbrojnija skupina su nositelji stariji od 65 godina (34), zatim skupina 56–60 godina (20), što ukazuje na značajnu zastupljenost starije populacije u ruralnom gospodarstvu. Mladi poljoprivrednici (<41 godina) zastupljeni su s 27 nositelja, što predstavlja određeni potencijal za generacijsku obnovu, ali i potrebu za dodatnim mjerama poticanja njihovog ostanka i razvoja poslovanja.

Zastupljenost drugih pravnih oblika (obrti, trgovačka društva, SOPG) je niska u usporedbi s OPG-ovima, što potvrđuje tradicionalnu strukturu poljoprivrede u Strizivojnoj. Time se ističe potreba za modernizacijom i profesionalizacijom poljoprivredne djelatnosti, uključivanjem mladih i diversifikacijom aktivnosti u ruralnom prostoru.

Ovi pokazatelji važni su i u kontekstu zelene urbane obnove, jer ukazuju na demografske izazove i potrebu usklađivanja razvojnih mjera s ciljevima održivog ruralnog razvoja, zadržavanja stanovništva i poticanja zelene tranzicije u poljoprivredi.

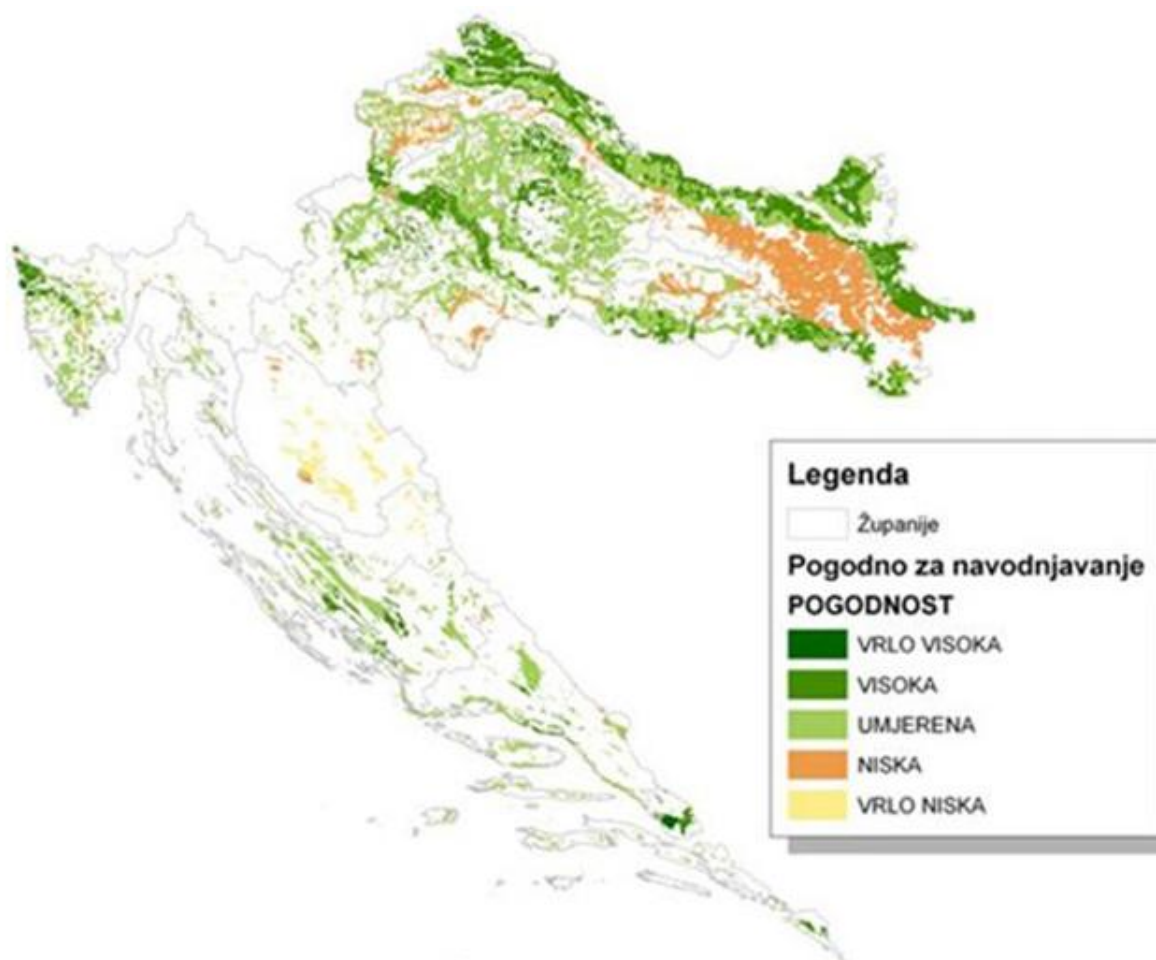
U okviru zelene urbane obnove, razvoj poljoprivredne infrastrukture u Strizivojnoj usmjeren je na:

- poticanje ekološke i održive poljoprivrede,
- jačanje kratkih lanaca opskrbe,
- povećanje udjela lokalne prehrambene samodostatnosti,
- digitalizaciju i primjenu pametnih tehnologija u proizvodnji,
- očuvanje krajobrazne raznolikosti i tla visoke ekološke vrijednosti.

Konvencionalna ili intenzivna poljoprivreda, na području Republike Hrvatske, temelji se na postizanju maksimalnih prinosa određenih kultura, a istovremeno se smatra jednim od glavnih zagađivača okoliša i korisnikom prirodnih resursa. Maksimalni se prinosi u intenzivnoj poljoprivrednoj proizvodnji postižu uporabom mineralnih gnojiva i agrokemikalija – pesticida, hormona, sredstava za zaštitu bilja – koji negativno utječu na okoliš te prirodne resurse. Utjecaj konvencionalne poljoprivrede na okoliš očituje se u onečišćenju tla i voda, te doprinosi globalnome zagrijavanju zbog emisija stakleničkih

plinova. Zbog rastućih potreba za proizvodnjom povećavaju se količine sredstava za zaštitu, vrše se razne manipulacije radi većih prinosa i bolje otpornosti pa sve to neizbježno dovodi do povećanja pritiska na okoliš. Unatoč primjeni novih znanstvenih spoznaja u proizvodnji hrane ipak se zbog intenzivnog korištenja obradivog tla, upotrebe kemijskih sredstava i zbog erozije tla smanjuje proizvodnja hrane po stanovniku.

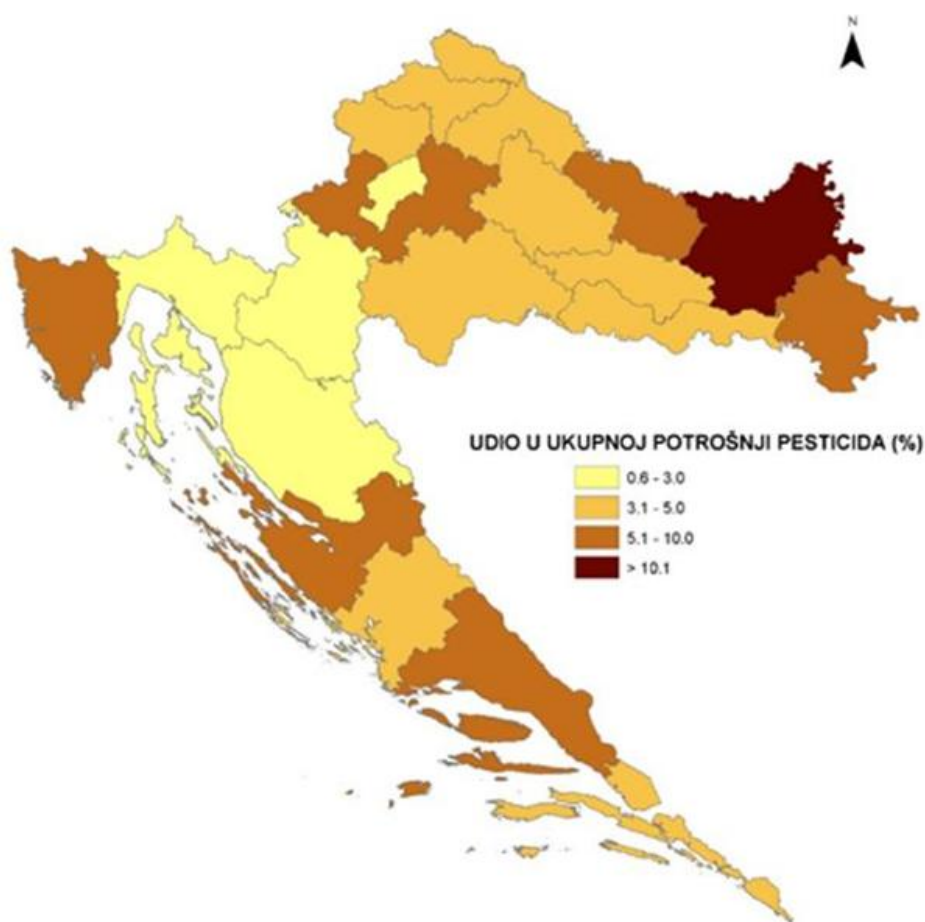
Posljednjih 30 godina količina upotrijebljenog umjetnog gnojiva porasla je s 5 na 15 kg po stanovniku uz istodobno smanjivanje prinosa žitarica u odnosu na upotrijebljeno gnojivo za 3,5 puta, a potrošnja energije u tom se razdoblju povećala za 2,5 puta. Poljoprivredne površine su se u tom razdoblju smanjile od 0,24 hektara na 0,15 hektara po stanovniku. To pokazuje da ljudi još nisu našli prihvatljiv način kako proizvesti i zaštititi dovoljne količine hrane za stanovništvo, a da istodobno zbog korištenja agrotehničkih mjera ne ugrozi zdravlje ljudi i ne onečisti tlo.

Karta 14 Kartografski iskaz pogodnih površina za navodnjavanje u odnosu na bonitetnu vrijednost i način korištenja poljoprivrednog zemljišta (izvor: NAPNAV 2005. godina)

Prema podacima Hrvatskih voda o količinama zahvaćenih voda, za potrebe navodnjavanja u 2019. godini zahvaćeno je 1,760 milijuna m³ vode od čega oko 68 % površinskih voda. Najveće količine, oko 50 % ukupno zahvaćenih količina se koriste za navodnjavanje poljoprivrednih površina na Području podslivova rijeka Drave i Dunava.

Interesantno je uočiti veliku razliku među vodnim područjima u odstupanju udjela pojedinog vodnog područja u ukupno obradivom zemljištu i udjela u ukupnoj potrošnji pesticida. Potrošnja pesticida je uskoj povezana s načinom korištenja poljoprivrednog zemljišta. Na vodnom području rijeke Dunav i na razini Republike Hrvatske nema izrazitih međusobnih odstupanja. S gledišta ukupno obradive površine, ističu se Osječko - baranjska, Vukovarsko - srijemska i Virovitičko - podravska županija koje čine 41,2 % ukupno analiziranih površina, ali u ukupnoj potrošnji pesticida sudjeluju s 28,03 %. Prosječna potrošnja pesticida po jedinici površine u tim županijama je ispod prosječne potrošnje od 1,43 kg/ha u Hrvatskoj.

Karta 15 Potrošnja pesticida po županijama (2017. godina)

Herbicidi uglavnom dominiraju u ratarskim kulturama. Primjenjuju se prije ili neposredno nakon nicanja poljoprivrednih usjeva pa gotovo u cijelosti dospijevaju u tlo gdje su podložni procesima razgradnje i ispiranja. U kukuruzu, hektarski najzastupljenijoj kulturi, udio herbicida iznosi čak 96,8 % iako je potrošnja u prosjeku iznosila 0,53 kg/ha. Po potrošnji herbicida u ratarskoj kulturi još se ističu soja, šećerna repa i suncokret. U ukupnoj potrošnji herbicida prema kemijskom sastavu dominiraju kloroacetamidi, aminofosfonati, triazini i hormonski herbicidi koji zajedno čine 74,4 % ukupne potrošnje. S gledišta tretiranih površina izdvaja se sulfonilureja skupina herbicida ((radi se o modernim i vrlo potentnim herbicidima koji se primjenjuju u vrlo niskim dozama) kojima je tretirano 28 % ukupno tretiranih površina, mada čine tek 1,53 % ukupne potrošnje herbicida. Za razliku od herbicida, fungicidi se uglavnom primjenjuju u punoj vegetaciji poljoprivrednih usjeva, što znači da većina utrošene količine fungicida ostaje na nadzemnoj masi tretiranog usjeva. Analiza potrošnje fungicida je pokazala da prema kemijskim skupinama dominiraju anorganski fungicidi (bakar, sumpor) i ditiokarbamati. Oni zajedno čine 72,2 % ukupne potrošnje fungicida. Primjenjuju se u višegodišnjim nasadima (vinogradima i voćnjacima). Skupina triazola predstavlja također značajnu skupinu pesticida, osobito s gledišta udjela (41,88 %) u ukupno tretiranoj površini. Oni se najviše koriste u strnim žitaricama. Zoocidi u ukupnoj potrošnji pesticida sudjeluju s vrlo malim udjelom (8 %). Međutim, s gledišta ukupno tretiranih površina (527.939 ha), a zbog relativno niskih doza primjene, udjel i značaj ove skupine je znatno veći. Slično kao i kod fungicida, potrošnja zoocida je najveća (63 %) u vinogradima i voćnjacima. Po potrošnji u vinogradima i voćnjacima ističe se skupina mineralnih ulja. Ostali zoocidi često korišteni u voćnjacima i vinogradima su bili piretroidi, organofosforni insekticidi i neonikotinoidi.

Koncepcija održive poljoprivrede podrazumijeva razradu brojnih načela i djelovanja koja su preduvjet osmišljene provedbe koncepta. U održivoj poljoprivredi (obiteljski) posjed predstavlja „organizam“ čiji je najvažniji „organ“ tlo. Tlo je jedan od najugroženijih resursa, a svijest o potrebama zaštite daleko zaostaje za svijesti o oštećenju tj. onečišćenju vode, zraka ili bioloških resursa. Čisto i neoštećeno tlo je preduvjet prakticiranja održive poljoprivrede. Uz tlo, održiva poljoprivreda i održiva proizvodnja hrane zavisi o racionalnom korištenju vode za natapanje, za potrebe ratarstva, uzgoja stoke i sl. Poznato je da je poljoprivreda jedan od važnih uzročnika smanjenja biološke raznolikosti općenito. U budućnosti će poljoprivreda ovisiti o

genetskoj raznolikosti i sposobnosti oplemenjivača da između brojnih vrsta i varijeteta pronađe i izdvoji za uzgoj one koji će biti najotporniji na vanjske negativne utjecaje, biti prilagodljivi promjenama u proizvodnji i zahtjevima proizvođača. Korištenje visokorodnih kultivara i hibrida i visokoproduktivnih pasmina stoke nužno zahtijeva i veće izvan farmske inpute (najviše mineralna gnojiva, sredstva za zaštitu bilja, ali i električnu energiju iz javnog sustava opskrbe te energiju iz obnovljivih izvora – naftu, benzin i motorna ulja). Rezultat je visoka proizvodnja po jedinici površine i/ili grlu stoke, a na taj se način smanjuje pritisak koji je usmjeren k osvajanju novih poljoprivrednih površina. Održiva poljoprivreda ne dovodi u pitanje primjenu tih sredstava i materijala, ali računa na njihovu krajnje racionalnu i izbalansiranu primjenu.

Tradicionalni poljoprivredni proizvodi zbog svojeg načina proizvodnje - prema ekološkim načelima, su vrlo blizu standarda eko-proizvoda visoke nutritivne kakvoće i zdravstvene ispravnosti. Također kao najvažniji čimbenici očuvanja, razvoja i ukupne održivosti ruralnog prostora zadovoljavaju sljedeće kriterije:

- ➔ Ekološki: tradicionalna proizvodnja koja se održala više stotina godina u malo promjenjivom obliku uspostavila je ravnotežu s okolišem i ne dovodi njegovu održivost u pitanje. Ti oblici proizvodnje koriste prirodne resurse na optimalan način, omogućavaju njihovu obnovljivost i održivost
- ➔ Ekonomski: gospodarska opravdanost, što znači da te proizvodne sustave treba tehnološki unaprijediti i marketinški obraditi, kako bi proizvodi jamčili izvornost porijekla i kakvoće, te postali prepoznatljivi na tržištu. Te mjere smiju ići do granice koja ne narušava uspostavljenu ekološku ravnotežu između proizvodnje i okoliša. Krajnji cilj je podići razinu dohodovnosti proizvoda dobivenih u tradicionalnoj poljoprivredi. Ovi proizvodi traže manje ulazne troškove, ali su i prinosi manji, te je potrebna posebna marketinška priprema za njihov nastup na tržištu, kako bi se ostvarila povoljna prodajna cijena i prepoznatljivost prema potrošačima
- ➔ Sociološki: važno je da su takvi oblici proizvodnje poznati i prihvaćeni od strane lokalnog stanovništva, odnosno „najbolje radimo ono što volimo“, često se ističe da je idealan posao onaj koji osim koristi pruža ljubav i zadovoljstvo. Kako su se upravo tradicionalni oblici proizvodnje u poljoprivredi održali i kroz više stotina godina ljudi su stekli iskustvo i znanje, ali i ljubav prema tim oblicima proizvodnje

Stoga, tradicionalna poljoprivredna proizvodnja dijeli neke zajedničke smjernice, metode i specifičnosti s ekološkom poljoprivredom. Zajedničke smjernice tradicionalne i ekološke poljoprivrede su sljedeće: ne koriste mineralna gnojiva, pesticide, fungicide, regulatore rasta i sl., ne koriste genetički uzgojene biljke i životinje, te koriste organska gnojiva. Metode koje se koriste u obje poljoprivredne proizvodnje su zatvoreni biociklus, niska uporaba eksternih inputa, recikliranje biomase malčiranjem i kompostiranjem, usjevi u sklopu i plodosmjena, održivo upravljanje resursima, održavanje plodnosti tla, sprječavanje erozije i metode za dobrobit životinja. Kako ekološka poljoprivreda primjenjuje različite specifičnosti u proizvodnji poput uporabe mikroba za suzbijanje štetnika, uporaba biljaka i životinja koje su visoko-prinosne ali otporne na bolest, zelenu gnojidbu, moderne mehanizacije, kompostiranje i sl., tradicijsku poljoprivredu potrebno je usmjeriti u održivom smjeru daljnjeg razvoja i usavršavanja prema ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji, a samim time i poljoprivredne proizvođače informirati i educirati o prednostima iste, potrebama na tržištu i ekonomskoj održivosti koju ekološka poljoprivreda donosi.

Tradicionalna proizvodnja hrane prema kvalitetnim domaćim metodama, a temeljena na ekološkim principima i standardima predstavlja početni potencijal za održivi razvoj poljoprivredne proizvodnje na području Općine Strizivojna. Razvoj ekološke poljoprivrede, na temeljima tradicionalne, povećava ne samo dobrobit potrošača već i ponudu prehrambenih proizvoda, očuvanje okoliša i razvitak ruralnih područja u skladu s konceptom održivog razvoja cjelokupnog gospodarstva.

Održiva (ekološka) poljoprivreda tako, pozitivno utječe na stabilnost određenog geografskog prostora. Njome se otvaraju mogućnosti za smanjenje iseljavanja seoskog stanovništva u gradove, pridonosi razvoju lokalne zajednice, jačanju i širenju tržišta, te podizanju intelektualnog položaja poljoprivrednika na području Općine Strizivojna.

Poljoprivreda predstavlja „tvornicu na otvorenom“ što znači da je izložena klimatskim (ne)prilikama, te je podložna riziku. Rizici predstavljaju situaciju koja može imati različite ishode, a koji se, s određenom vjerojatnošću, mogu procijeniti. Dok je rizik povezan s bilo pozitivnim, bilo negativnim ishodom, za krizu se pretpostavlja da je to situacija koju je nemoguće predvidjeti, sa znatno negativnim posljedicama. Ona ugrožava vitalnost poljoprivrednih domaćinstava, na lokalnoj razini, duž cijelog sektora

ili čak na širem geografskom području. Krize se, za razliku od rizika, definiraju kao nepredvidljive i često ih ne može svladati pojedinac. Šireg su dometa i mogu izazvati negativne posljedice za gospodarstvo cijelih zajednica ili sektora. Stoga je problematika upravljanja rizikom u poljoprivredi iznimno važna. Zbog velikih šteta koje nastaju kao posljedica klimatskih čimbenika-nepogoda poput mraza, tuče, poplava, suša, vjetrova i nanosa snijega.

Spomenuti rizici, u najvećem postotku tuča, prouzroče na području Republike Hrvatske velike štete. Također su brojni primjeri epidemije stočnih bolesti koji ugrožavaju proizvodnju, zdravlje i život životinja i ljudi te nanose ogromne financijske štete. Isto vrijedi i za zaraze putem proizvoda biljnog podrijetla.

Tri su ključna sudionika u sagledavanju navedenog problema. Upravljački potencijal poljoprivrednika nije na zadovoljavajućoj razini, njihov doživljaj rizika često je i nerealan, a za primjenu strategije za upravljanje rizikom nedostaje im znanja. Financijske institucije drugi su sudionik u procesu. Zbog visokih administrativnih troškova i niske profitabilnosti poljoprivrede mali je interes, prije svega osiguravajućih društava i banaka. Treći sudionik je država, ali i jedinica lokalne samouprave. Država intervenira kako bi pomogla poljoprivrednim proizvođačima i potrošačima u svladavanju rizika, odnosno upravljanju njime. Uloga države ogleda se kroz različite mjere koje se općenito mogu podijeliti na pomoć u smanjivanju izloženosti riziku ili pomoći u pokrivanju nastalih gubitaka.

Kao posljedica globalizacije i liberalizacije tržišta, tranzicijskih procesa, pristupanja europskim i svjetskim integracijama, klimatskih promjena, cijena energenata te povećanje zahtjeva za standardima kakvoće i prehrambene sigurnosti proizvoda, rizik u poljoprivredi postaje sve naglašeniji problem, a nužnost uspostave učinkovitog upravljanja rizikom na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima preduvjet održivosti.

Poljoprivredna proizvodnja izložena je utjecaju vremenskih prilika i ostalih čimbenika na koje je teško utjecati: poljoprivreda zahtjeva od poljoprivrednika poznavanje i suočavanje s brojnim izvorima rizika kao i preventivno djelovanje ublažavanja posljedica eventualnih nepoželjnih događaja tijekom godine. U planiranju svoje aktivnosti poljoprivrednici koriste trenutne podatke o prinosima i cijenama poljoprivrednih proizvoda i troškovima proizvodnje, međutim, nemoguće je sa

sigurnošću predvidjeti kakvi de oni biti u sljedećim mjesecima i godinama. Pravi rizik predstavljaju neželjene promjene, kao što su niža potražnja, pad cijena, suša i bolesti.

Izvori rizika u poljoprivredi mogu se svrstati u pet područja: proizvodni, tržišni, institucionalni, financijski i ljudski rizici. Proizvodni rizici u poljoprivredi posljedica su utjecaja nepovoljnih čimbenika koji se vrlo teško mogu kontrolirati i izbjeći. To su vremenske neprilike kao npr. nedovoljne ili preobilne kišne padaline, ekstremno niske ili visoke temperature, tuča, mraz, ali i štetočine u obliku biljnih ili životinjskih bolesti.

Tržišni rizici obuhvaćaju eventualnu mogućnost prodaje i plasmana proizvedenih dobara kao i promjene razina cijena repromaterijala i poljoprivrednih proizvoda u odnosu na cijene u trenutku početka proizvodnog procesa. Poljoprivredna proizvodnja je uglavnom dugotrajan proizvodni proces u kojem su na početku nužna visoka ulaganja, dok se prvi prihodi ostvaruju tek u drugoj, trećoj ili četvrtoj godini proizvodnje.

Institucionalni rizici – mjere poljoprivredne politike, carinski i porezni sustav, pitanja zaštite okoliša i sl. utječu na uvjete poljoprivredne proizvodnje. Također, zakonske mjere u pogledu zdravstvenih i sanitarnih uvjeta koje komercijalno orijentirano gospodarstvo mora zadovoljiti, postaju sve strože i potrebno je voditi računa o njima, a vezano uz mogućnost plasmana. Ovo je skupina zakonskih ili institucionalnih rizika.

Financijski rizik obuhvaća nesigurnost u stvaranju dostatnih sredstava za plaćanje preuzetih obveza. Svaka gospodarska aktivnost pa tako i poljoprivredna proizvodnja zahtjeva financijski kapital. Najčešći izvor kapitala su kreditna sredstva poslovnih banaka i ostalih zajmodavaca. Čak i ona gospodarstva koja nisu kreditno opterećena mogu imati financijske teškoće povezane s ostalim izvorima rizika koje mogu uzrokovati smanjenje vrijednosti uloženog kapitala.

Ljudski rizici – poljoprivredna proizvodnja najvećim se dijelom odvija na obiteljskim gospodarstvima. To su male proizvodne jedinice koje čine isključivo članovi obitelji. Ljudski rizici u obliku povreda pri radu, bolesti i sl. mogu uzrokovati nenadoknativ nedostatak radne snage.

Upravljanje rizikom u konačnici podrazumijeva da poljoprivrednici dobro razumiju uzroke, obilježja i posljedice rizika. S ciljem informiranja i obrazovanja poljoprivrednika o instrumentima upravljanja rizikom ovom je Strategijom definiran prioritet uspostave

učinkovitog sustava poljoprivrednog osiguranja u svrhu što učinkovitijeg upravljanja rizikom.

6.12. Analiza zelenih površina u urbaniziranoj sredini

Urbanizacija predstavlja višeznačni pojam, koji između ostalih označava proces širenja gradskog načina života te porast koncentracije središnjih urbanih funkcija u najvećim naseljima. Također, urbana infrastruktura obuhvaća fizičke strukture, sustave i usluge koji podržavaju funkcioniranje urbanih područja i zadovoljavaju potrebe stanovnika. U tom je smislu urbanizirana sredina uzeta u obzir za potrebe daljnje analize zelenih područja. Urbanizirana sredina predstavlja sredinu s prijeko potrebnom infrastrukturom i funkcijama čiji je cilj podmirenje potreba stanovnika područja. U ovom konkretnom smislu za potrebe analize uzeta je u obzir infrastruktura vezana za javno – društvene potrebe, te gospodarske i poslovne zone.

6.12.1. Analiza zelenih površina javno – društvene infrastrukture

Javno–društvena infrastruktura u Općini Strizivojna obuhvaća Društveni dom, vrtić „Bajka“, Osnovnu školu „Ivana Brlić Mažuranić“ te prateće javne površine koje uključuju parkirališta, dječja igrališta, pješačke staze i manje zelene površine u centru naselja. Ove površine čine središnju zonu okupljanja građana, a njihovo uređenje ima direktan utjecaj na kvalitetu života stanovnika, mikroklimu urbanog prostora te estetski dojam naselja.

Društveni dom Strizivojna predstavlja središte kulturnih, zabavnih i sportskih događanja. Okolni prostor, iako funkcionalan, trenutno ne sadrži dovoljno uređenih zelenih površina koje bi omogućile boravak i odmor stanovnicima te posjetiteljima tijekom manifestacija. Strategija zelene urbane obnove naglašava važnost transformacije takvih prostora u multifunkcionalne zelene zone, koje uključuju sadnju drveća, uređenje travnjaka, instalaciju klupa i sjenovitih zona. Time bi se ne samo poboljšala mikroklima, već i potaknula socijalna interakcija među građanima te povećala privlačnost javnih događanja.

Vrtić „Bajka“ smješten je u novom objektu otvorenom 2020. godine, s kapacitetom od 100 djece predškolske dobi raspoređenih u pet odgojno-obrazovnih skupina. Dječje igralište i prateće zelene površine u okviru vrtića trenutno zadovoljavaju osnovne potrebe za igru i rekreaciju, ali Strategija predlaže dodatno ozelenjivanje prostora kroz

Slika 2 Dječji vrtić „Bajka“ Strizivojna

formiranje edukativnih vrtova, sjenovitih zona i malih urbanih hortikulturnih elemenata. Takvi elementi ne samo da obogaćuju prostor vizualno, već i omogućuju djeci rani kontakt s prirodom, što pozitivno utječe na njihov kognitivni i motorički razvoj.

Osnovna škola „Ivana Brlić Mažuranić“ prostire se na unutrašnjoj površini od 2.217 m² i vanjskom prostoru od 14.822 m², uključujući igrališta za rukomet i košarku te oranice. Iako školsko dvorište omogućuje sportske aktivnosti, Strategija zelene urbane obnove predviđa dodatno uređenje zelenih površina, formiranje učionica na otvorenom i sadnju drveća duž perimetra školskog dvorišta. Takve mjere smanjuju negativni efekt toplinskih otoka, poboljšavaju kvalitetu zraka i stvaraju ugodnije uvjete za boravak učenika i osoblja.

Analiza trenutnog stanja pokazuje da su zelene površine javno–društvene infrastrukture uglavnom funkcionalne, ali nedovoljno povezane u urbane zelene koridore. Strategija predlaže povezivanje svih ovih prostora kroz pješačke staze obogaćene sadnjom drveća i grmlja, što bi omogućilo kontinuitet zelenih površina u urbanom prostoru. Time se povećava ekološka vrijednost prostora, potiče aktivni život stanovnika i doprinosi očuvanju bioraznolikosti lokalnog ekosustava.

Uz već postojeće projekte poput uvođenja WiFi4EU i modernizacije dječjih igrališta, Strategija naglašava važnost integracije zelenih elemenata s društvenim i kulturnim funkcijama objekata. Na taj način javne površine ne služe samo kao mjesto okupljanja,

Slika 3 OŠ „Ivana Brlić Mažuranić“ Strizivojna

već postaju i ključni element održive urbane sredine, usklađene s ciljevima smanjenja emisije CO₂, poboljšanja energetske učinkovitosti i prilagodbe klimatskim promjenama.

Zaključno, analiza javno–društvene infrastrukture u Općini Strizivojna ukazuje na značajan potencijal za unapređenje urbanih zelenih površina kroz projekte predviđene Strategijom zelene urbane obnove.

Integracija zelenih elemenata u društvene i javne prostore ne samo da doprinosi ekološkoj održivosti, već i kvaliteti života, socijalnoj koheziji i ukupnom imidžu općine kao održivog i prijateljskog mjesta za život.

6.12.2. Analiza zelenih površina za infrastrukturu za kulturu

Infrastruktura za kulturu obuhvaća fizičke, tehničke i organizacijske resurse koji podržavaju različite aspekte kulturnih aktivnosti. To može uključivati zgrade i objekte kao što su kazališta, muzeji, galerije, koncertne dvorane, knjižnice i arhivi. Infrastruktura namijenjena za kulturu je ključna za stvaranje, izlaganje i promociju umjetnosti i kulturnih događaja. U ovom poglavlju usmjeravamo se na zelene površine povezane upravo za tu infrastrukturu.

Kulturna infrastruktura na području Općine Strizivojna obuhvaća Društveni dom, pastoralni centar „Mitar Dragutinac“, vjerske objekte te lokalne spomenike i etnološke građevine. Ove institucije predstavljaju središta kulturnog života, mjesta okupljanja i očuvanja tradicije, ali i potencijalne točke za integraciju zelenih površina koje mogu unaprijediti urbani prostor i mikroklimu naselja.

Društveni dom središnje je mjesto održavanja kulturnih, zabavnih i edukativnih događanja te pruža prostor za rad lokalnih udruga. Okolne površine Društvenog doma trenutno čine primarno funkcionalni prostor za parkiranje i pristup objektu, dok su zelene površine minimalno zastupljene. Strategija zelene urbane obnove predlaže rekonstrukciju okoliša kroz povećanje travnatih površina, sadnju drveća i grmlja te formiranje malih tematskih vrtova. Takve intervencije bi doprinijele vizualnoj privlačnosti prostora, stvaranju sjenovitih zona za odmor posjetitelja i organizaciju kulturnih događanja na otvorenom, poput festivala, radionica ili izložbi.

Pastoralni centar „Mitar Dragutinac“, izgrađen 2015. godine, predstavlja važnu točku za vjerski i društveni život lokalne zajednice. Iako je objekt sam po sebi moderno uređen, okoliš centra nudi značajan potencijal za dodatno ozelenjivanje i stvaranje multifunkcionalnih zelenih površina. Strategija predlaže oblikovanje prostora s drvećem, travnjacima i klupama za posjetitelje, što bi omogućilo miran i ugodan boravak u prirodi, ali i edukativne aktivnosti povezane s održivim načinom života i zaštitom okoliša.

Na području općine nalaze se i vjerski objekti i spomenici, uključujući Župnu crkvu svetog Martina biskupa. Iako su sami objekti kulturno–povijesno vrijedni, njihov okoliš često nije dovoljno uređen za boravak posjetitelja ili turističku valorizaciju. Strategija zelene urbane obnove predlaže integraciju zelenih zona oko ovih objekata, uključujući hortikulturne elemente, staze, klupe i osvjetljenje koje pridonosi sigurnosti i vizualnoj atraktivnosti prostora. Ove intervencije omogućile bi bolju dostupnost kulturnih sadržaja i jačale turistički potencijal općine kroz povezivanje kulturnih i zelenih ruta.

Analiza trenutnog stanja pokazuje da su zelene površine u kulturnoj infrastrukturi u većini slučajeva funkcionalne, ali nedovoljno iskorištene u smislu održive urbane obnove. Strategija naglašava važnost multifunkcionalnog korištenja javnih prostora, gdje zelene površine nisu samo dekorativne, već aktivno sudjeluju u smanjenju emisije CO₂, ublažavanju efekta toplinskih otoka, regulaciji mikroklima i poboljšanju kvalitete zraka. Integracija zelenih površina s kulturnom infrastrukturom također doprinosi socijalnoj koheziji, potiče društvenu interakciju i čini prostor privlačnijim za sve generacije.

Zaključno, zelene površine oko kulturnih objekata i centara predstavljaju važan resurs za unapređenje urbanog okoliša Općine Strizivojna. Njihovo uređenje i povezivanje u zelene koridore sa školama, vrtićima, društvenim objektima i centralnim dijelovima naselja doprinosi stvaranju održive, zdrave i vizualno privlačne sredine koja je u skladu s ciljevima Strategije zelene urbane obnove.

6.12.3. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za sport i rekreaciju

Općina Strizivojna posjeduje osnovnu sportsku infrastrukturu koja uključuje Nogometni klub „Šokadija“ s malonogometnim terenom s umjetnom travom, školska igrališta te otvorene površine pogodne za rekreaciju. Ova sportska infrastruktura predstavlja ključni resurs za poticanje aktivnog života stanovnika svih dobni skupina, ali i za jačanje socijalne kohezije kroz organizirane sportske i rekreativne aktivnosti.

Trenutno su zelene površine oko sportskih objekata i igrališta djelomično uređenje travnjacima i malim nasadima, ali nedovoljno strukturirane da bi pružile ugodan boravak i zadovoljile ekološke funkcije prostora. Strategija zelene urbane obnove naglašava potrebu za proširenjem zelenih zona u sklopu sportskih objekata, kako bi se povećala površina za odmor, rekreaciju i edukativne aktivnosti na otvorenom. Primjerice, prostor oko NK „Šokadija“ mogao bi se oplemeniti sadnjom drveća i grmlja, formiranjem sjenovitih zona te uređenjem staza za šetnju i vožnju bicikla koje bi povezivale sportske objekte s drugim dijelovima naselja.

Slika 4 Nogometno igralište u Strizivojni

Školska igrališta, uključujući Osnovnu školu „Ivana Brlić Mažuranić“ Strizivojna, već sada služe za izvođenje tjelesnog odgoja, ali i za slobodne aktivnosti djece i mladih. Strategija predlaže povećanje zelenih površina između igrališta, sadnju niskog drveća i ukrasnih grmova, te oblikovanje malih edukativnih vrtova u okviru školskog prostora. Takve intervencije omogućuju kombinaciju sporta, rekreacije i edukacije o prirodi i održivom načinu života, dok istovremeno smanjuju efekt toplinskog otoka i poboljšavaju mikroklimu.

Zelenilo uz sportske objekte također može biti korišteno u svrhu promicanja rekreacije za odrasle i starije osobe, kroz postavljanje vanjskih fitness sprava, šetnica i sjenovitih klupa. Strategija zelene urbane obnove ističe važnost stvaranja multifunkcionalnih zelenih površina koje zadovoljavaju različite potrebe stanovnika, uključujući odmor, igru, sport i društvene aktivnosti.

Trenutna situacija pokazuje da sportski prostori nisu dovoljno integrirani u urbani zeleni sustav naselja. Strategija predlaže povezivanje sportskih površina s drugim zelenim koridorima, kao što su školska igrališta, dječja igrališta i parkovi, što omogućuje kontinuitet zelenih površina kroz cijelo naselje. Ova povezanost doprinosi većoj dostupnosti zelenih površina, boljoj prometnoj povezanosti pješaka i biciklista, te jačanju ekoloških funkcija prostora.

Zaključno, zelene površine u sklopu sportske i rekreativne infrastrukture imaju veliki potencijal da unaprijede kvalitetu života u Općini Strizivojna. Njihovo planiranje u

skladu sa Strategijom zelene urbane obnove omogućuje kombinaciju funkcionalnosti, ekoloških benefita i društvene interakcije, stvarajući tako održiv i zdrav urbani prostor koji aktivno uključuje sve stanovnike u sportske i rekreativne aktivnosti.

6.12.4. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za obrazovanje

Obrazovna infrastruktura u Općini Strizivojna obuhvaća dječji vrtić „Bajka“ i Osnovnu školu „Ivana Brlić Mažuranić“, koji predstavljaju ključne točke za odgojno-obrazovni sustav, ali i važne prostorne elemente u kontekstu urbane strukture naselja. Kvalitetno uređene zelene površine u njihovoj neposrednoj blizini imaju višestruku ulogu – od poboljšanja mikroklimе i kvalitete zraka, preko poticanja učenja na otvorenom, do stvaranja sigurnog i estetski privlačnog prostora za djecu, roditelje i nastavnike.

Dječji vrtić „Bajka“, otvoren 2020. godine, moderno je koncipiran objekt koji odgovara suvremenim standardima energetske učinkovitosti i funkcionalnosti. Ipak, prostorne mogućnosti za dodatno ozelenjivanje i oplemenjivanje okoliša su velike. Trenutne travnate površine oko vrtića mogle bi se nadopuniti dendrološkim elementima – sadnjom drveća koje stvara hlad, postavljanjem malih cvjetnih gredica i formiranjem edukativnih vrtova u kojima bi djeca mogla učiti o biljkama, tlu i ekološkom ciklusu. Takve zelene površine ne samo da doprinose estetici prostora, već i pomažu u razvoju senzorne percepcije, motoričkih sposobnosti i ekološke svijesti kod najmlađih. Strategija zelene urbane obnove prepoznaje ove mikro projekte kao ključne alate za stvaranje „zelenih generacija“ – djece koja kroz svakodnevni boravak u održivom okolišu usvajaju vrijednosti brige za prirodu i zajednicu.

Osnovna škola „Ivana Brlić Mažuranić“ u Strizivojni prostire se na impresivnih 14.822 m² vanjskog prostora, što predstavlja izniman potencijal za razvoj obrazovnih i rekreativnih sadržaja na otvorenom. Iako postoje sportski tereni i travnate površine, Strategija zelene urbane obnove predviđa njihovo dodatno oplemenjivanje kroz stvaranje učionica na otvorenom. Takvi prostori, opremljeni klupama, sjenicama i zelenilom, omogućili bi odvijanje nastave iz prirodoslovlja, likovne kulture, pa čak i stranih jezika u prirodnom ambijentu.

Zelene površine u okviru škole imaju i važnu ekološku funkciju – smanjuju efekt toplinskih otoka, povećavaju propusnost tla i stvaraju prirodne barijere od buke i prašine s prometnica. Sadnja drvoreda i živica uz rubove školskog posjeda dodatno bi poboljšala sigurnost učenika, dok bi cvjetne gredice i travnate površine služile kao

staništa za korisne kukce, ptice i male životinje, čime se podiže razina bioraznolikosti u urbanom prostoru.

Jedna od preporuka Strategije jest i integracija školskih zelenih površina s okolnim javnim prostorima – stvaranjem pješačkih i biciklističkih veza koje bi omogućile djeci i roditeljima sigurniji pristup školi. Takve veze trebale bi biti zasjenjene drvoredi i opremljene klupama, čime bi se formirao svojevrsni „zeleni obrazovni koridor“.

Konačno, obrazovne institucije u Strizivojnoj imaju i važnu društvenu funkciju – one su mjesta okupljanja, manifestacija, radionica i kulturnih aktivnosti. Uređenjem njihovih zelenih površina prema principima održive urbane obnove, ti prostori postaju višestruko korisni – za obrazovanje, rekreaciju i zajednicu. Time se stvara sinergija između zelenih površina i obrazovnih funkcija, čime Strizivojna ostvaruje jedan od ključnih ciljeva Strategije: razvoj otporne i ekološki osviještene lokalne zajednice.

6.12.5. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za zdravstvo i socijalnu skrb

Sustav zdravstvene i socijalne infrastrukture u Općini Strizivojna skromnih je razmjera, ali od iznimne važnosti za lokalnu zajednicu. U naselju djeluje ambulanta primarne zdravstvene zaštite i stomatološka ordinacija, dok se socijalne usluge pružaju putem općinske uprave i terenske pomoći u suradnji s Centrom za socijalnu skrb Đakovo. Iako infrastruktura ovoga tipa u manjoj općini ne zauzima velik prostorni udio, kvaliteta njenog okruženja – posebno zelenih površina – ima izravni utjecaj na dobrobit stanovnika, osjećaj sigurnosti i ukupnu kvalitetu života.

Zelene površine u blizini zdravstvenih i socijalnih objekata u Strizivojnoj trenutačno su skromno uređene. U većini slučajeva riječ je o travnatim pojasevima uz prometnice i manjim zasadima cvijeća. Takvo stanje, iako funkcionalno, ne doprinosi dovoljno stvaranju ugodnog, smirujućeg i terapijski učinkovitog okoliša. Strategija zelene urbane obnove prepoznaje upravo ove prostore kao ključne mikro-lokacije za razvoj tzv. „zdravstvenih vrtova“ i „zelenih zona mira“, gdje bi se kombinacijom drveća, grmlja, aromatičnog bilja i sjenovitih površina stvorio prostor za odmor pacijenata, starijih osoba i osoblja.

Postavljanje klupa, sjenica i manjih cvjetnih gredica oko ambulante ne bi imalo samo estetski učinak, već i snažan psihološki i zdravstveni doprinos. Brojna istraživanja

potvrđuju da boravak u zelenom okruženju smanjuje stres, ubrzava oporavak i poboljšava mentalno zdravlje. Na temelju toga, Strategija predviđa uključivanje „prirodnih elemenata“ u okoliš zdravstvenih ustanova — poput malih parkovnih zona, staza s prirodnim materijalima i sadnje autohtonih vrsta koje ne zahtijevaju intenzivno održavanje.

U području socijalne skrbi, posebno je važna dostupnost i pristupačnost zelenih površina za starije osobe i osobe smanjene pokretljivosti. U Strizivojnoj živi značajan broj starijih stanovnika (više od 20 % ukupnog stanovništva), a upravo za njih uređenje sigurnih i pristupačnih zelenih površina može imati terapijsku i društvenu vrijednost. Strategija stoga potiče uređenje malih susjedskih parkova i mirnih zona u blizini društvenih i socijalnih sadržaja, s klupama, drvoredi i rasvjetom prilagođenom sigurnom kretanju.

Takvi prostori mogli bi služiti i za međugeneracijska druženja, radionice na otvorenom i programe socijalne inkluzije — primjerice, zajedničke hortikulturne aktivnosti, sadnju cvijeća ili održavanje urbanih vrtova. Time se potiče osjećaj pripadnosti zajednici, aktivno starenje i briga o okolišu, što su izravni ciljevi Strategije zelene urbane obnove.

Konačno, u kontekstu klimatskih promjena i sve toplijih ljeta, upravo se zelene površine u blizini zdravstvenih i socijalnih objekata ističu kao važan alat prilagodbe mikroklimatskim uvjetima. Sadnja listopadnog drveća, stvaranje zelenih sjenovitih oaza i korištenje propusnih površina doprinose smanjenju efekta toplinskih otoka i stvaraju zdravije uvjete za boravak najranjivijih skupina stanovništva.

Zaključno, analizom postojećeg stanja i potencijala, može se zaključiti da Općina Strizivojna ima prostor i mogućnost za razvoj „zelenog zdravstvenog i socijalnog okruženja“ koje povezuje prirodu, brigu i zajednicu. Uspostavom takvih površina ne samo da se podiže estetska vrijednost naselja, nego se ostvaruje i širi društveni cilj Strategije – izgradnja otporne, humane i solidarne lokalne zajednice u kojoj zelene površine postaju izvor zdravlja, povezanosti i kvalitete života.

6.12.6. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za javnu sigurnost

Infrastruktura javne sigurnosti u Općini Strizivojna obuhvaća prostore i objekte koji imaju ključnu ulogu u zaštiti stanovništva, imovine i okoliša. U prvom redu riječ je o

zgradi Dobrovoljnog vatrogasnog društva Strizivojna (DVD), zatim o komunalnim i prometnim točkama koje podupiru sigurnost prometa i javnih prostora, te o područjima javne rasvjete, nadzornih točaka i pristupnih putova. Iako ovi prostori često nisu percipirani kao klasične zelene površine, Strategija zelene urbane obnove naglašava njihovu važnost u stvaranju otpornog, sigurnog i održivog urbanog prostora.

Vatrogasni dom u Strizivojni ima središnju ulogu u sustavu zaštite i spašavanja, ne samo na lokalnoj, već i na međusobno povezanoj razini s okolnim naseljima. Okolne površine doma trenutno su funkcionalne, ali prostorno neartikulirane – prevladavaju asfaltirane i šljunčane zone za parkiranje i pristup, dok su travnate površine minimalne. Strategija predviđa uređenje zaštitno–zelenog pojasa oko objekta DVD-a, s niskim raslinjem, drvećem i travnjacima koji bi imali višestruku funkciju: zaštitu od vjetra, smanjenje prašine i buke, ali i vizualno ublažavanje industrijskog karaktera okoline. Takav pojas mogao bi uključivati i male edukativne zone za djecu i građane – primjerice, poligon za vježbu s naglaskom na vatrogasnu prevenciju i sigurnost u prirodnim uvjetima.

Slika 5 Zgrada DVD-a Strizivojna

Zelene površine uz objekte javne sigurnosti imaju i važnu ulogu u ublažavanju klimatskih i okolišnih rizika. Guste travnate površine i vegetacijski pojasevi smanjuju površinsko otjecanje oborinskih voda, sprječavaju eroziju tla i pomažu u apsorpciji prašine i zagađivača iz zraka. U kontekstu sve češćih ekstremnih vremenskih pojava, ovakva prirodna infrastruktura djeluje kao dopuna tehničkim mjerama zaštite, povećavajući otpornost naselja.

Na razini javnih prometnih površina i infrastrukture sigurnosti (pješački prijelazi, autobusna stajališta, raskrižja), zelene površine imaju dodatnu funkciju — povećanje preglednosti i sigurnosti kretanja pješaka i biciklista. Strategija preporučuje korištenje niskog grmlja i drvoreda koji ne zaklanjaju vidno polje, ali stvaraju osjećaj uređenosti i vizualne kontrole prostora. Posebno je važno da vegetacija ne ometa rad nadzornih kamera, rasvjetnih tijela i prometne signalizacije, stoga se kod sadnje moraju primjenjivati odgovarajući standardi visine i razmaka.

U širem kontekstu, javna sigurnost u Strizivojnoj uključuje i sigurnost od požara, poplava i drugih prirodnih nepogoda. U tom smislu Strategija potiče formiranje zelenih tampon-zona uz rubove naselja i infrastrukturnih koridora, koje bi služile kao prirodne barijere i prostor za intervenciju u slučaju potrebe. Sadnja autohtonih, vatrootpornih i nisko održivih biljnih vrsta dodatno doprinosi smanjenju rizika od širenja požara te održava biološku raznolikost područja.

Važno je naglasiti da su zelene površine i javna sigurnost međusobno povezani koncepti: dobro planirane i održavane zelene zone stvaraju ugodnije, preglednije i sigurnije javne prostore, smanjuju vandalizam, povećavaju osjećaj društvene prisutnosti i brige za okoliš. Uređene zelene površine oko objekata javne sigurnosti također imaju edukativnu vrijednost – mogu poslužiti kao mjesta informiranja građana o temama zaštite okoliša, civilne zaštite i održivog života.

Zaključno, analizom postojećeg stanja i planiranih mjera Strategije zelene urbane obnove može se zaključiti da infrastruktura javne sigurnosti u Općini Strizivojna posjeduje značajan potencijal za povezivanje s konceptom zelene infrastrukture. Uređenjem zaštitnih i estetskih zelenih zona oko vatrogasnog doma, javnih površina i prometnih točaka, općina ne samo da povećava razinu sigurnosti i otpornosti na klimatske rizike, već i pridonosi stvaranju funkcionalnog, ugodnog i održivog životnog prostora za sve stanovnike.

6.12.7. Analiza zelenih površina vezanih za infrastrukturu za promet

Prometna infrastruktura Općine Strizivojna čini jedan od najvažnijih elemenata prostorne strukture naselja, jer povezuje stambene, gospodarske i društvene funkcije te osigurava svakodnevnu mobilnost stanovništva. Središnji prometni koridor prolazi uzduž naselja Strizivojna, gdje se nalazi i glavna državna cesta D7, dok mrežu lokalnih

i nerazvrstanih cesta čine brojni prilazni i sporedni putovi koji povezuju gospodarske zone, poljoprivredne površine te prigradske dijelove.

U ovom kontekstu, zelene površine uz prometnice imaju višestruku funkciju: smanjenje buke i prašine, poboljšanje vizualnog identiteta, ublažavanje toplinskih otoka te povećanje sigurnosti kretanja pješaka i biciklista. No, analiza postojećeg stanja pokazuje da je zelenilo uz glavne prometnice u Strizivojnoj skromno zastupljeno — dominantno su prisutni travnjaci i rubne zone s niskim biljem, dok sustavni drvoredi ili zeleni pojasevi postoje samo uz pojedine dijelove naselja.

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna prepoznaje važnost integriranja prometa i zelenih površina u zajednički sustav tzv. zelene prometne infrastrukture. Takav pristup podrazumijeva planiranje prometnih koridora koji istodobno služe mobilnosti, ali i ekološkoj povezanosti prostora. To uključuje sadnju drvoreda uz glavne i sekundarne prometnice, formiranje vegetacijskih barijera uz željezničke pruge i parkirališta, te uređenje kružnih tokova, raskrižja i autobusnih stajališta s elementima urbane zelene opreme.

Slika 6 Glavna prometnica u Općini Strizivojna

Drvoredi uz prometnice imaju posebnu vrijednost, osim estetskog učinka, pomažu u smanjenju temperature zraka, zadržavanju vlage u tlu i apsorpciji CO₂, što je u skladu s ciljevima klimatske otpornosti i smanjenja emisija. Strategija predlaže sadnju autohtonih vrsta poput lipe, javora i jasena, koje su prilagođene lokalnim klimatskim uvjetima i zahtijevaju minimalno održavanje. Posebna pažnja posvećuje se i sadnji

niskog bilja otpornog na sol i sušu uz rubove kolnika, kako bi se smanjila potreba za navodnjavanjem i održavanjem.

Prometni čvorovi i parkirališta predstavljaju površine s najvećim udjelom nepropusnih materijala, što povećava rizik od površinskog otjecanja i stvaranja toplinskih otoka. Stoga Strategija predviđa uvođenje rješenja zelene infrastrukture poput propusnih podloga, kišnih vrtova i zelenih otoka. Kišni vrtovi, smješteni uz parkirališta i prometne površine, doprinose zadržavanju i filtraciji oborinskih voda, dok sadnja nižeg grmlja i travnatih pokrivača poboljšava mikroklimu prostora i smanjuje refleksiju topline.

U okviru pješačke i biciklističke infrastrukture, zelene površine također igraju važnu ulogu. Strategija predviđa razvoj zelenih staza i biciklističkih koridora koji povezuju središte naselja s rekreativnim i prirodnim područjima, poput šumskog pojasa prema istoku i poljoprivrednih površina na zapadu. Uz takve staze preporučuje se sadnja niskog drveća i grmlja koje stvara hlad i sigurnost za korisnike, ali ne ometa preglednost prometa.

Zelenilo uz prometnice ima i edukativnu i identitetsku funkciju. Uređene ulazne zone u naselje s drvoredom i cvjetnim gredicama mogu predstavljati „zelene portale“ Strizivojne, doprinoseći prepoznatljivosti mjesta i stvaranju pozitivnog dojma pri dolasku. Time se postiže i skladan prijelaz između izgrađenog dijela naselja i otvorenog ruralnog krajobraza.

Poseban izazov predstavlja održavanje postojećeg zelenila uz prometnice, koje često trpi zbog radova na infrastrukturi, nestručnog orezivanja ili neadekvatnog zalijevanja. Stoga Strategija naglašava važnost sustavnog planiranja i održavanja zelenih pojaseva u suradnji s komunalnim poduzećima i lokalnim udrugama. Dugoročno, cilj je uspostaviti model koji će omogućiti redovitu obnovu, brigu o biljkama i povećanje bioraznolikosti uz prometne površine.

Zaključno, zelene površine vezane uz prometnu infrastrukturu predstavljaju važan element održivog prostornog razvoja Općine Strizivojna. Njihovim unapređenjem ostvaruju se ciljevi Strategije zelene urbane obnove: smanjenje negativnih utjecaja prometa na okoliš, povećanje sigurnosti i ugođe kretanja, te oblikovanje estetski i ekološki vrijednog javnog prostora koji doprinosi kvaliteti života stanovnika.

6.12.8. Analiza zelenih površina vezanih za komunalnu djelatnost

Komunalna djelatnost u Općini Strizivojna obuhvaća niz aktivnosti koje osiguravaju svakodnevno funkcioniranje naselja; od održavanja javnih površina i groblja, preko odvoza otpada i održavanja cesta, do upravljanja javnom rasvjetom, vodovodnom i kanalizacijskom mrežom. Iako se naizgled radi o tehničkoj infrastrukturi, upravo su komunalne površine često najvidljiviji dijelovi zelenog sustava naselja. Travnjaci uz prometnice, rubne zone uz komunalne objekte, groblje i reciklažno dvorište, sve su to prostori koji, uz kvalitetno planiranje i održavanje, mogu pridonijeti estetskoj vrijednosti i ekološkoj stabilnosti naselja.

U postojećem stanju, većina zelenih površina povezanih s komunalnim sustavom u Strizivojni ima održavanu, ali jednostavnu vegetacijsku strukturu. Dominiraju travnate površine i pojedinačna stabla, dok su cvjetne i grmolike vrste rijetko zastupljene. Najveća pažnja u održavanju posvećena je groblju, koje predstavlja i jednu od najuređenijih zelenih cjelina općine. Ovdje se mogu prepoznati elementi hortikulturnog oblikovanja i tradicionalni krajobrazni motivi koji doprinose vizualnom identitetu mjesta.

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna prepoznaje komunalne površine kao važan potencijal za unaprjeđenje zelene infrastrukture, posebno kroz integraciju ekoloških i estetskih elemenata u redovno komunalno održavanje. To znači da se prostori uz komunalne objekte, vodospremnike, reciklažna dvorišta, parkirališta i servisne zone mogu oplemeniti sadnjom autohtonog bilja, zaštitnih živica ili drvoreda koji bi smanjili vizualni utjecaj infrastrukture na okoliš, ali i poboljšali mikroklimatske uvjete.

Jedan od ciljeva Strategije je transformacija komunalnih površina u „zelene funkcionalne zone“, koje osim svoje tehničke imaju i ekološku funkciju. Primjerice, uz spremnike za otpad moguće je planirati male zelene tampon-zone koje smanjuju neugodne mirise i vizualni dojam, dok bi uz kanalizacijske i vodovodne objekte bilo poželjno formirati zaštitne pojaseve s vegetacijom otpornom na vlagu i promjene temperature.

Također, komunalne površine mogu igrati važnu ulogu u prilagodbi klimatskim promjenama. Uvođenjem propusnih površina (šljunak, travni opločnici), sadnjom biljaka koje zadržavaju oborinsku vodu i stvaranjem manjih bioretencijskih zona, moguće je smanjiti rizik od lokalnih poplava i rasteretiti sustav odvodnje. Ovakva

rješenja već su prepoznata kao standard dobrog upravljanja komunalnim prostorima u mnogim europskim općinama, te se mogu prilagoditi i kontekstu Strizivojne.

Osim funkcionalne dimenzije, Strategija ističe i društvenu dimenziju komunalnih zelenih površina. Uređenje manjih travnatih ili cvjetnih zona uz komunalne objekte, postavljanje edukativnih panoa o recikliranju, biodiverzitetu ili očuvanju okoliša može povećati svijest stanovnika o važnosti održivog upravljanja prostorom. Takvi elementi pridonose i vizualnoj kulturi mjesta – stvarajući dojam uređenosti, brige i odgovornosti prema zajedničkom prostoru.

Kroz provedbeni program Općine Strizivojna za razdoblje 2025. – 2029., planirano je daljnje unaprjeđenje komunalnih usluga i javnih površina, što se u Strategiji zelene urbane obnove povezuje s ciljevima održivosti, energetske učinkovitosti i kružnog gospodarstva. Uvođenje sustava održavanja zelenih površina temeljenih na ekološkim principima (ograničena upotreba pesticida, recikliranje biootpada, kompostiranje) važan je korak prema stvaranju otpornog i samoodrživog lokalnog sustava.

Zaključno, komunalne zelene površine Strizivojne, iako često percipirane kao „tehnički prostori“, predstavljaju značajan potencijal za realizaciju vizije Strategije zelene urbane obnove. Njihovim planskim i estetski promišljenim uređenjem moguće je ostvariti sklad između funkcionalnosti i ljepote, čime se komunalna infrastruktura pretvara u aktivnog sudionika ekološke i društvene transformacije naselja.

6.12.9. Analiza zelenih koridora i toplinskih otoka

Zeleni koridori čine ključnu komponentu prostorne i ekološke strukture naselja, jer povezuju pojedinačne zelene površine u jedinstven, funkcionalan sustav koji podržava bioraznolikost, mikroklimatsku ravnotežu i zdrav okoliš. U kontekstu Općine Strizivojna, koja se prostire na ravničarskom području s pretežno poljoprivrednim i šumskim zemljištem u okruženju, potencijal za uspostavu zelenih koridora izuzetno je velik.

Postojeće zelene površine unutar naselja – parkovi, drvoredi, perivoji uz crkvu, školske i sportske površine – predstavljaju točkaste elemente sustava, koji zasad nisu dovoljno povezani u prostorno i funkcionalno jedinstvo. Između tih zelenih točaka nalaze se dionice prometnica, stambene zone i gospodarski prostori s ograničenim zelenim elementima. Strategija zelene urbane obnove prepoznaje potrebu za uspostavom

kontinuiranih zelenih veza koje bi povezivale središte naselja s rubnim područjima i prirodnim krajobrazom, posebno prema poljoprivrednim površinama i šumskim zonama na istoku i jugu općine.

Zeleni koridori u Strizivojnoj mogu imati više razina funkcije:

- ekološku – kao staništa i migracijski putevi za manje životinjske vrste i oprašivače,
- krajobraznu – stvaranje ugodne vizualne strukture i prepoznatljivog identiteta naselja,
- rekreativnu – omogućavanje kretanja pješaka i biciklista kroz prirodnije i sigurnije prostore,
- klimatsku – smanjenje toplinskog opterećenja i ublažavanje mikroklimatskih razlika unutar naselja.

Analizom postojećih površina i urbanog tkiva može se uočiti da su najpogodnije trase za razvoj zelenih koridora rubne zone uz glavnu prometnicu D7, potezi uz željezničku prugu te potez prema sjeveru, gdje vegetacijski pojas uz poljoprivredna zemljišta prirodno zatvara naselje. Uređenje tih koridora omogućilo bi stvaranje „zelene mreže“ koja povezuje sve tipove zelenih površina – od parkova i dječjih igrališta do sportskih i društvenih prostora, te omogućuje njihov međusobni ekološki protok i funkcionalnu nadopunu.

U kontekstu klimatskih promjena, zeleni koridori imaju i izuzetno važnu mikroklimatsku i zdravstvenu funkciju. Biljni pokrov smanjuje temperaturu zraka, povećava vlažnost i filtrira prašinu te štetne tvari iz zraka, čime doprinosi stvaranju zdravijeg i ugodnijeg životnog okoliša. U Strizivojnoj, gdje su ljeta sve toplija, a ulice često bez dovoljno zasjenjenja, stvaranje zelenih koridora s drvoredima i nižim biljem može znatno smanjiti efekt toplinskih otoka.

Toplinski otoci predstavljaju pojavu u kojoj su temperature u izgrađenim dijelovima naselja znatno više nego u okolnim ruralnim područjima, što je posljedica velikog udjela asfaltiranih i betonskih površina koje akumuliraju toplinu. U manjoj sredini poput Strizivojne, iako fenomen nije izražen kao u većim urbanim središtima, mikro-toplinski otoci ipak postoje, primjerice, u zoni središnjeg dijela naselja uz glavnu prometnicu, parkirališta i prostore oko javnih ustanova.

Strategija zelene urbane obnove stoga predviđa mjere za njihovo ublažavanje, među kojima su:

- povećanje udjela drvoreda i sjenovitih površina uz glavne ulice,
- uvođenje propusnih i reflektirajućih površina umjesto asfalta gdje je moguće,
- ozelenjivanje fasada i krovova javnih zgrada,
- formiranje „mikro parkova“ i zelenih otoka unutar gusto izgrađenih dijelova naselja.

Sadnja autohtonih listopadnih vrsta, kao što su javor, breza, lipa i hrast, posebno se preporučuje jer pruža prirodno zasjenjenje ljeti, dok zimi propušta sunčevu svjetlost, čime doprinosi energetske učinkovitosti i ugodnijoj mikroklimi. Uz to, Strategija naglašava važnost korištenja održivih i ekoloških materijala prilikom uređenja javnih površina – propusnih opločnika, šljunčanih staza i travnatih parkirališta, kako bi se smanjilo zadržavanje topline i poboljšala infiltracija oborinskih voda.

Dugoročno, cilj je da se zeleni koridori i zone ublažavanja toplinskih otoka integriraju u cjeloviti plan urbane otpornosti Općine Strizivojna. Takav pristup omogućit će povezivanje urbanog prostora s prirodnim okruženjem, povećati bioraznolikost i otpornost ekosustava, te istovremeno osigurati ugodniji, sigurniji i zdraviji prostor za život stanovnika.

Zaključno, stvaranjem mreže zelenih koridora i sustavnim smanjenjem toplinskih otoka, Općina Strizivojna ostvaruje jedan od ključnih ciljeva Strategije zelene urbane obnove, integraciju prirodnih i urbanih sustava u jedinstvenu, održivu i otpornu prostornu cjelinu koja unapređuje kvalitetu života sadašnjih i budućih generacija.

6.13. Analiza javnog mnijenja

U procesu izrade Strategije zelene urbane obnove Općine Strizivojna, prikupljanje i analiza stavova građana predstavljali su važan segment istraživanja. Uključivanje lokalnog stanovništva omogućilo je dublje razumijevanje potreba, navika i očekivanja zajednice u vezi s kvalitetom života, uređenjem prostora i očuvanjem okoliša. Time se

Strategija temelji ne samo na stručnim analizama, već i na participativnom pristupu koji uključuje mišljenja onih koji svakodnevno žive i oblikuju prostor Općine Strizivojna.

6.13.1. Metodologija istraživanja

Istraživanje javnog mnijenja provedeno je u obliku anketnog upitnika tijekom rujna i listopada 2025. godine. Anketu je ispunilo 63 ispitanika, što predstavlja reprezentativan uzorak s obzirom na veličinu i demografsku strukturu Općine. Upitnik je distribuiran putem elektroničke verzije, a obuhvatio je 25 pitanja vezanih uz:

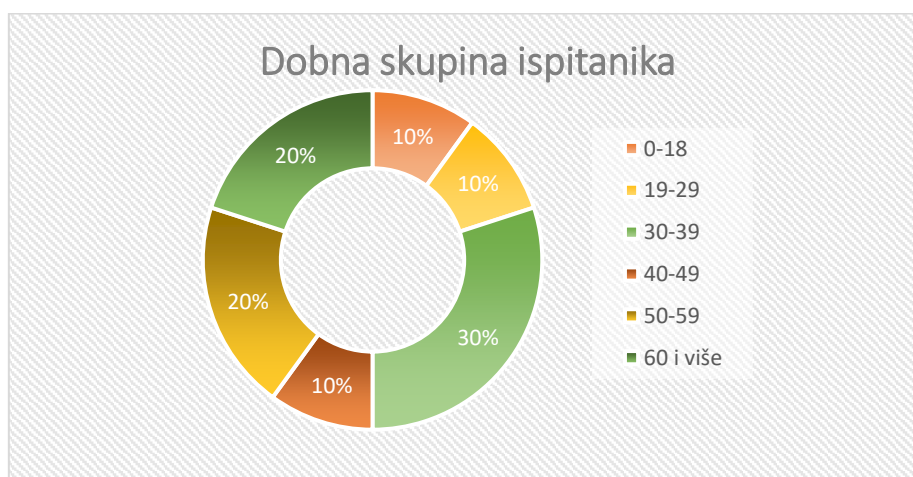
- percepciju uređenosti i dostupnosti zelenih površina,
- zadovoljstvo komunalnom infrastrukturom,
- navike korištenja javnih prostora,
- stavove o važnosti ekoloških tema i klimatskih promjena,
- prijedloge za poboljšanje kvalitete života i okoliša.

Anketiranje je provedeno anonimno, a rezultati su analizirani kvantitativnim i kvalitativnim pristupom, uz interpretaciju otvorenih odgovora.

Što se tiče spolne strukture sudionika, 60% čine žene, dok muškarci sudjeluju s 40%.

Dobna raspodjela ispitanika pokazuje ravnomjernu zastupljenost različitih generacija. Najveći udio čine sudionici u dobi 30–39 godina (30%). Dobne skupine između 50-59 i 60 i više zastupljene su po 20%, dok su najmanje zastupljene dobne skupine od 40-49, 19-29 i 18 i manje, sve tri skupine po 10%. Takav raspored upućuje na to da tema zelene obnove privlači pažnju svih dobni skupina.

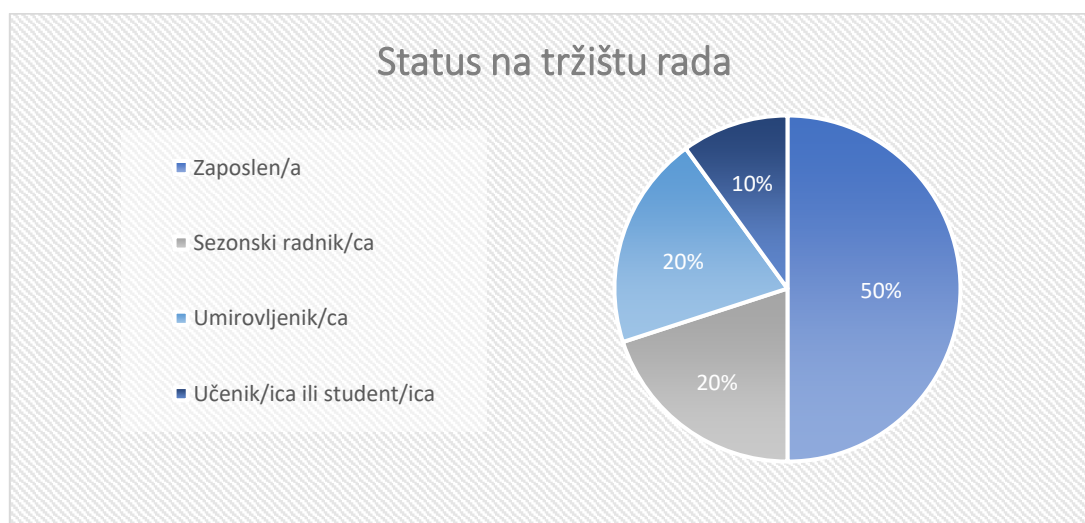
Grafikon 5. Prikaz kategorije dobni skupina ispitanika, koji su sudjelovali u anketi

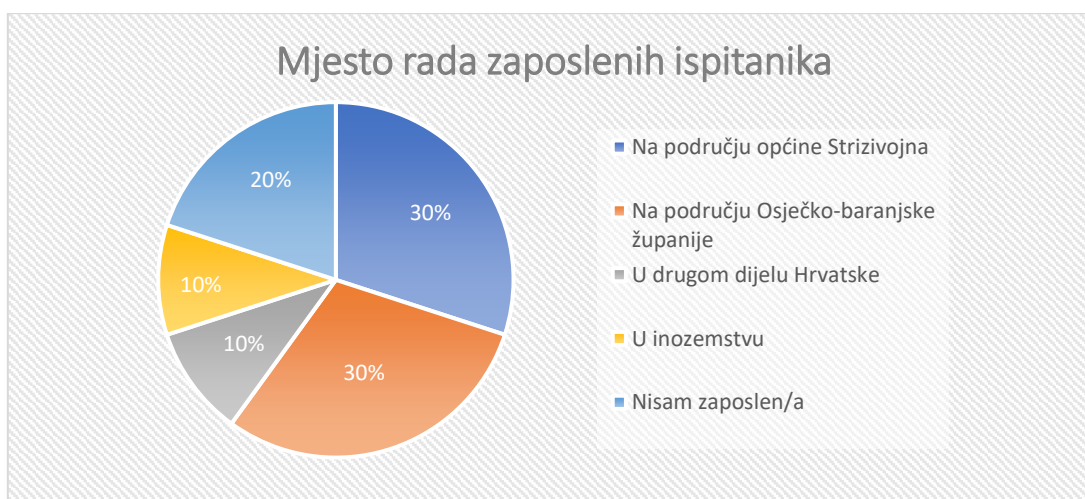
Analiza radnog statusa ispitanika pokazuje da su zaposlene osobe najzastupljenije te čine 50 % uzorka. Slijede ih sezonski radnici i umirovljenici s udjelom od 20%. Najmanje zastupljeni su učenici ili studenti s 10%, dok nezaposlenih ispitanika nije bilo.

Promatrajući mjesto rada zaposlenika, najveći udio čine osobe zaposlene na području Općine Strizivojna i Osječko-baranjske županije s udjelom od 30%. Dodatnih 20% ispitanika nije zaposleno, dok ispitanici s mjestom zaposlenja u drugom dijelu Hrvatske i u inozemstvu sudjeluju s po 10%. Na temelju podijeljenih podataka može se zaključiti da je radna mobilnost stanovnika ograničena, jer većina zaposlenih radi unutar Općine Strizivojna i šire Osječko-baranjske županije, što upućuje na snažnu lokalnu vezanost i oslanjanje na lokalno tržište rada, dok manji udjeli zaposlenih izvan županije ili u inozemstvu ukazuju na relativno mali obim dnevnih migracija u svrhu rada.

Grafikon 6. Prikaz strukture ispitanika prema statusu na tržištu rada

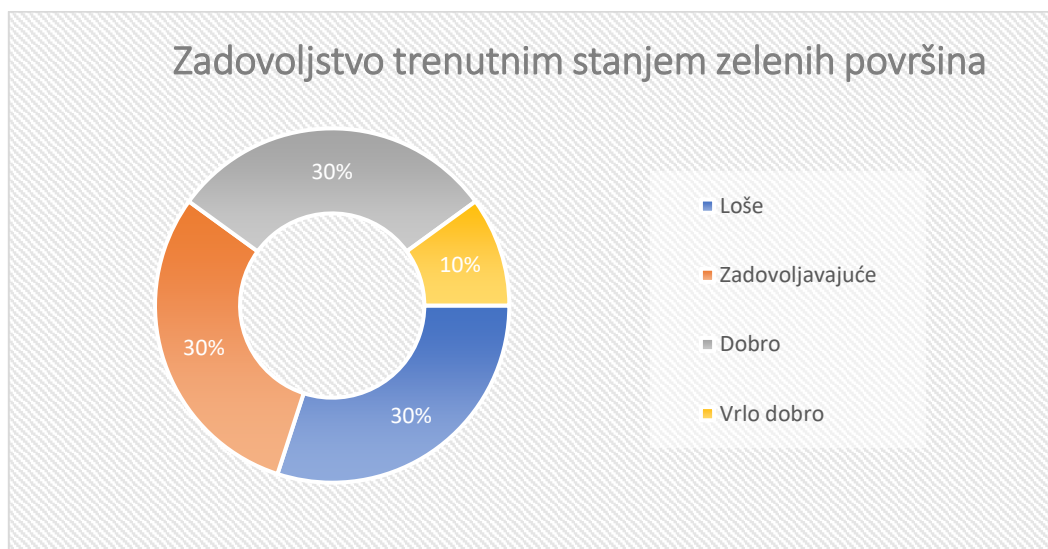
Grafikon 7. Prikazi strukture ispitanika prema mjestu obavljanja rada

ZADOVOLJSTVO IZGLEDOM I UREĐENJEM JAVNIH POVRŠINA

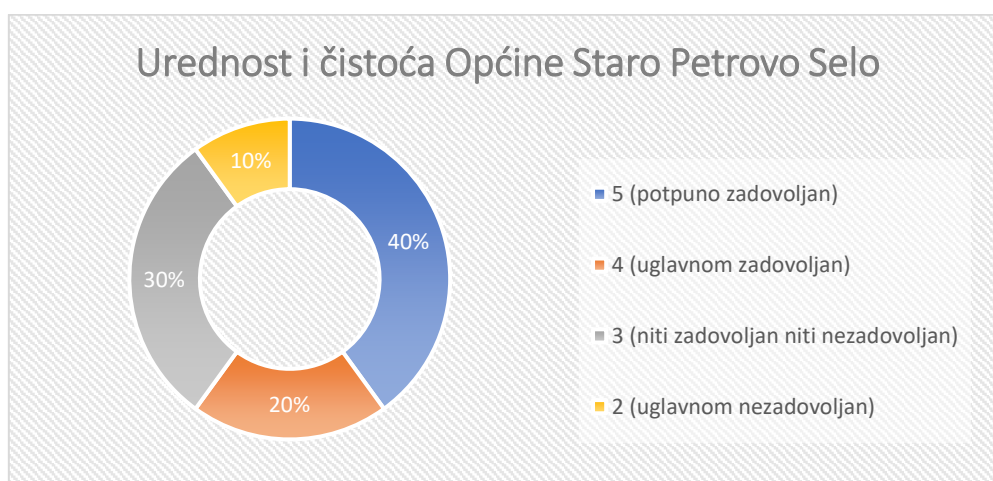
Procjene građana o stanju zelenih površina u općini pokazuju značajnu raznolikost stavova: 30% ispitanika smatra stanje zadovoljavajućim, isti udio ocjenjuje ga dobrim, dok 30% procjenjuje da je stanje loše. Najmanji udio, njih 10%, smatra da je stanje zelenih površina vrlo dobro.

Grafikon 8. Prikaz zadovoljstva ispitanika trenutnim stanjem zelenih površina

Na pitanje o zadovoljstvu urednošću i čistoćom Općine, najveći dio ispitanika, njih 40% izjavilo je da su potpuno zadovoljni, dok je 30 % odgovorilo da nisu ni zadovoljni ni nezadovoljni. Uglavnom zadovoljnih je 20%, a najmanji dio ispitanika (10%) navodi da su uglavnom nezadovoljni. Nijedan ispitanik nije izrazio potpuno nezadovoljstvo. Ukupno gledano, percepcija čistoće može se ocijeniti pretežno pozitivnom.

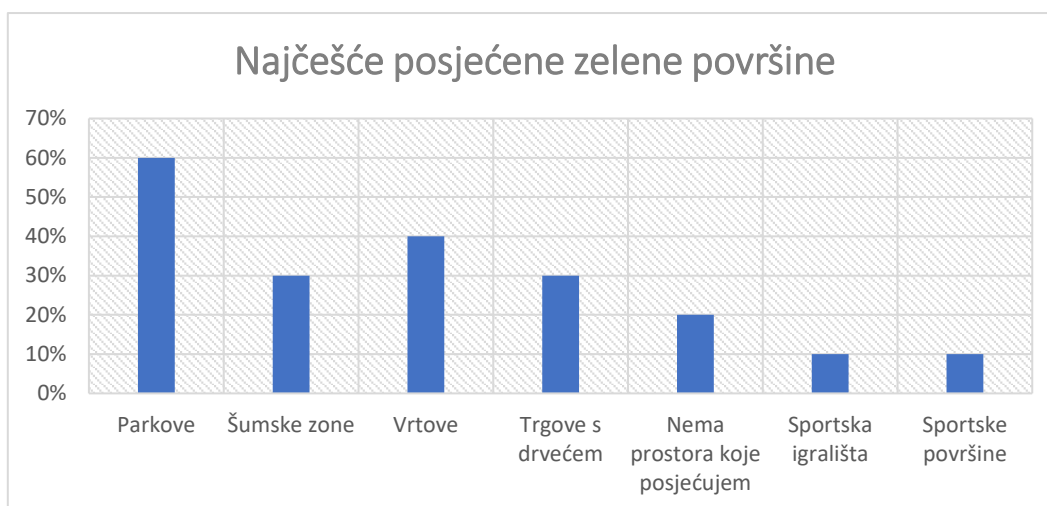
Grafikon 9. Prikaz zadovoljstva ispitanika urednošću i čistoćom Općine Staro Petrovo Selo

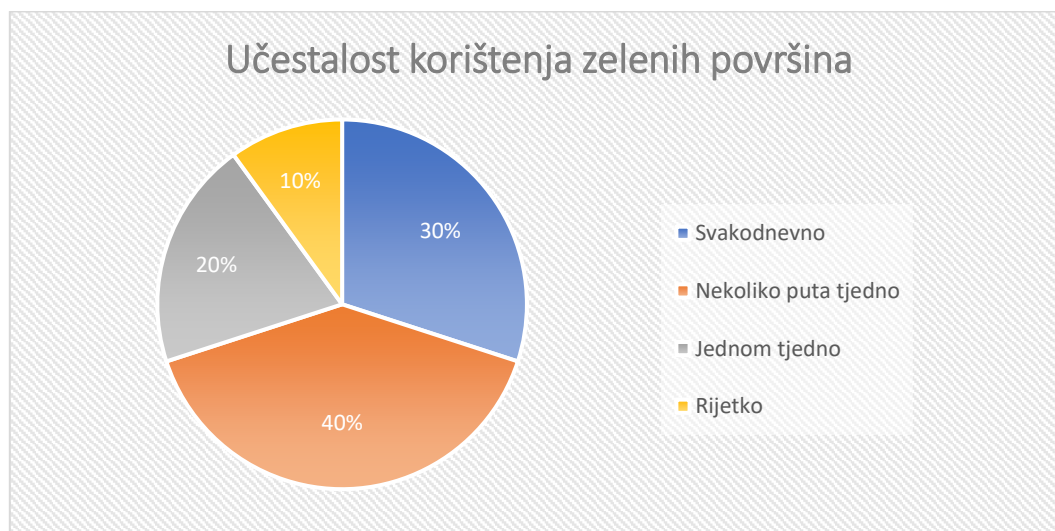
POSJEĆENOST ZELENIH JAVNIH POVRŠINA OPĆINE STARO PETROVO SELO

Istražena je i posjećenost zelenih javnih površina u Općini Strizivojna. Rezultati pokazuju da su parkovi najposjećeniji (60 %), dok su sportska igrališta i sportske površine najmanje korišteni, ponajviše zbog slabije uređenosti i nedostatka sadržaja koji bi privukli korisnike. Većina ispitanika koristi javne zelene površine nekoliko puta tjedno (40 %), dok ih 30 % posjećuje svakodnevno, što ukazuje na aktivno korištenje prostora i izražen interes za njihov izgled i funkcionalnost. Podaci pokazuju da su parkovi ključne i najkorištenije zelene površine u Općini, dok manja posjećenost sportskih igrališta i površina sugerira potrebu za njihovim poboljšanjem. Ukupna učestalost korištenja ukazuje na snažnu povezanost stanovnika s javnim zelenim prostorima.

Grafikon 10. Prikaz stavova ispitanika koje zelene površine najčešće posjećuju

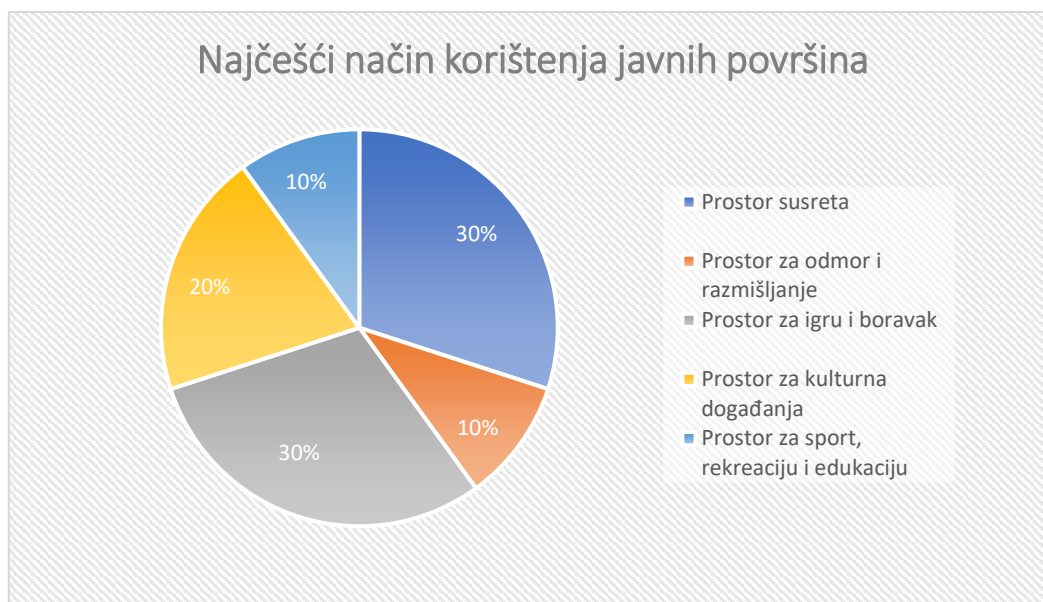

Grafikon 11. Prikaz stava ispitanika koliko često posjećuju zelene površine

Svrha ovog pitanja bila je ispitati učestalost korištenja najvažnijih zelenih i otvorenih prostora na području Općine kako bi se stekao uvid u stvarni boravišni potencijal svakog pojedinog prostora.

Grafikon 12. Prikaz stavova ispitanika na koji način koriste javne površine

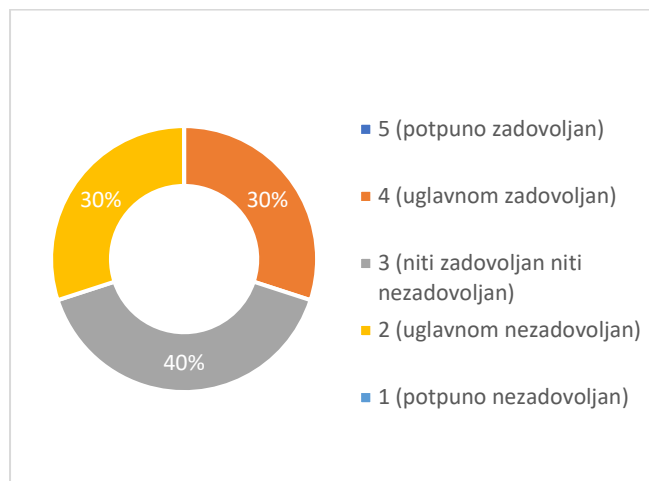

Najveći udio ispitanika s udjelom po 30%, javne površine koristi za igru i boravak te za prostor susreta. Nešto manji broj ispitanika javne prostore koristi za kulturna događanja (20%), dok su najmanje zastupljeni susreti radi sporta, rekreacije i edukacije i prostor za odmor i razmišljanje.

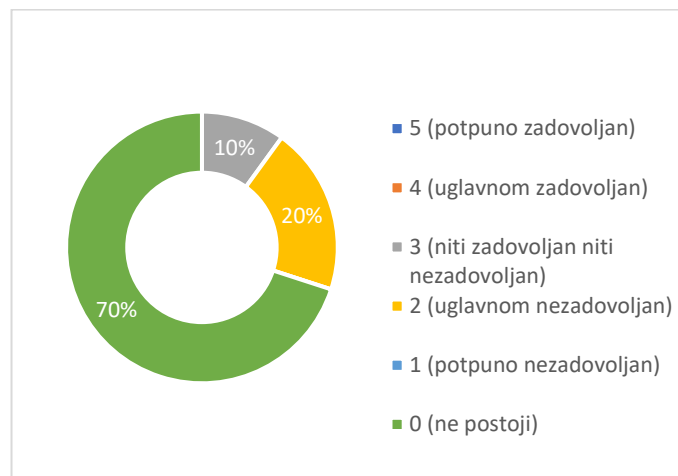
ZADOVOLJSTVO UREĐENOŠĆU I OPREMLJENOŠĆU ZELENIH POVRŠINA U OPĆINI STARO PETROVO SELO

Pitanje je bilo usmjereno na ispitivanje zadovoljstva stanovnika Općine Strizivojna stanjem i opremljenošću pojedinih sadržaja. Rezultati, prikazani u grafovima 13-26, pokazuju da je većina ispitanika uglavnom zadovoljna izgledom i uređenjem javnih zelenih površina uz crkve i groblja. Istodobno je zabilježeno i određeno nezadovoljstvo, osobito u vezi s trenutačnim stanjem biciklističke i pješačke infrastrukture, zelenih površina uz sportske objekte te spomen obilježja.

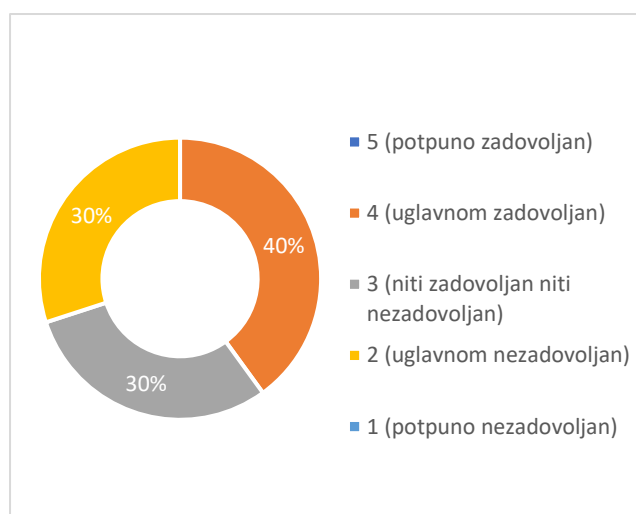
Grafikon 13. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću uz sivu infrastrukturu (Zelene površine uz sivu infrastrukturu poput drvoreda, ulične živice, cvjetnjaka uz prometnice i parkirališta)

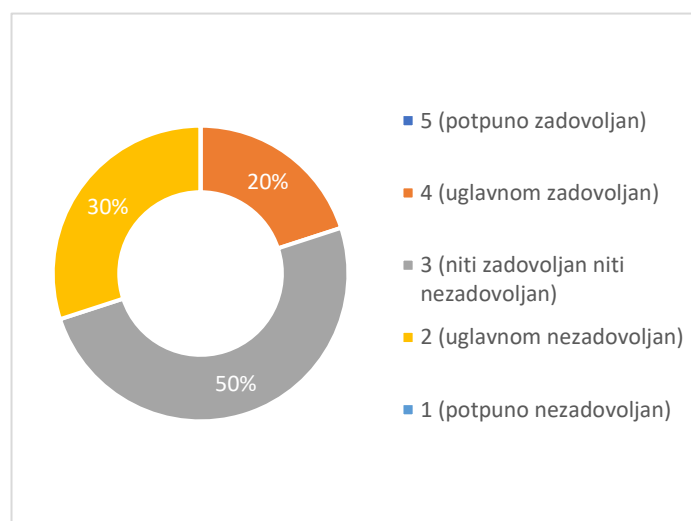
Grafikon 14. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelene površine na objektima poput zelenih krovova, zelenih terasa, zelenih zidova, zelenih ograda i sl.

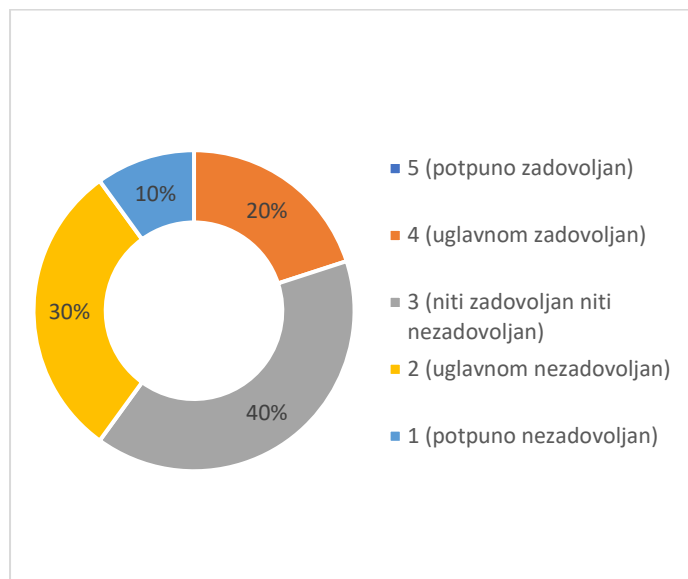
Grafikon 15. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na dječjim igralištima

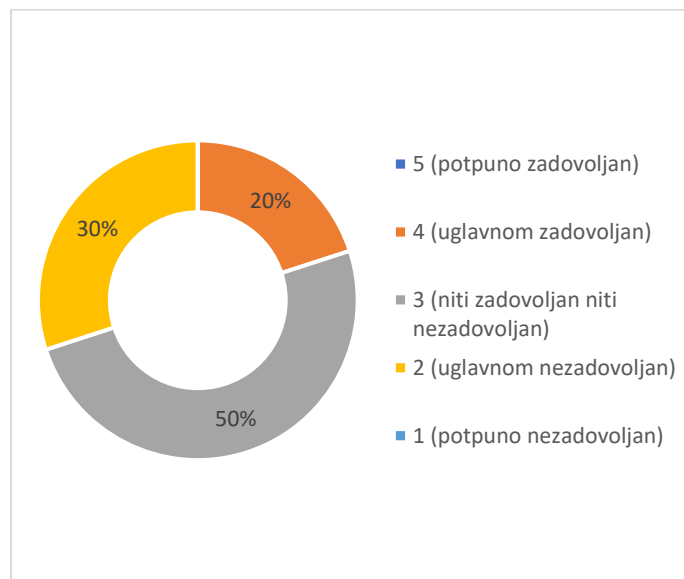
Grafikon 16. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na igralištima uz škole i vrtiće

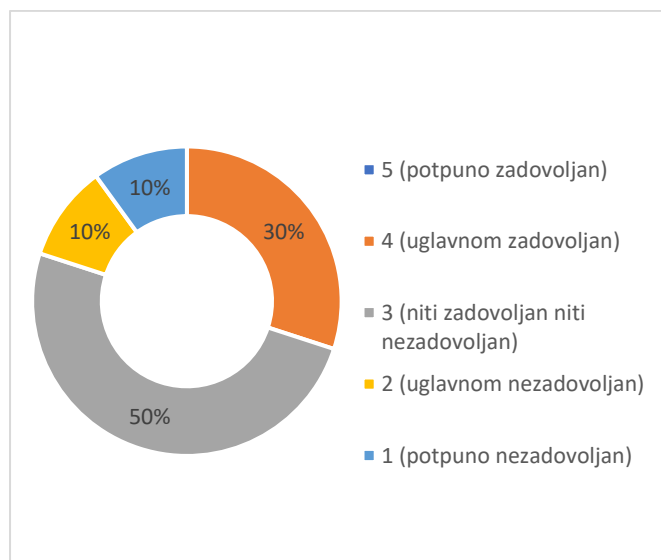
Grafikon 17. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na sportsko – rekreacijskim igralištima

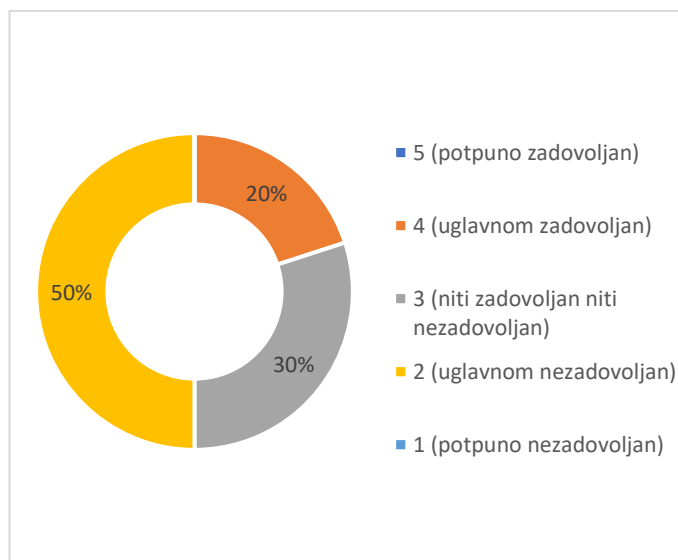
Grafikon 18. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih javnih parkova

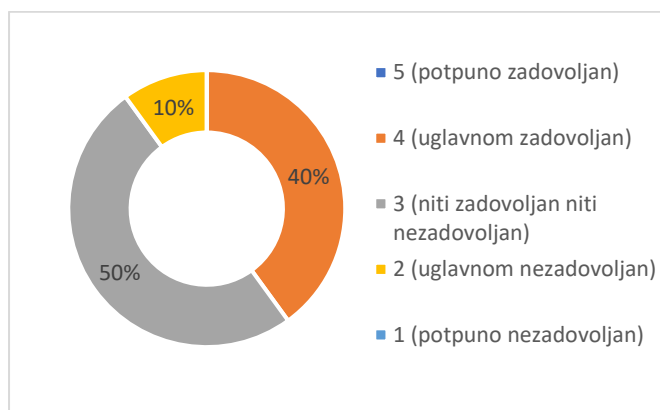
Grafikon 19. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz spomen obilježja

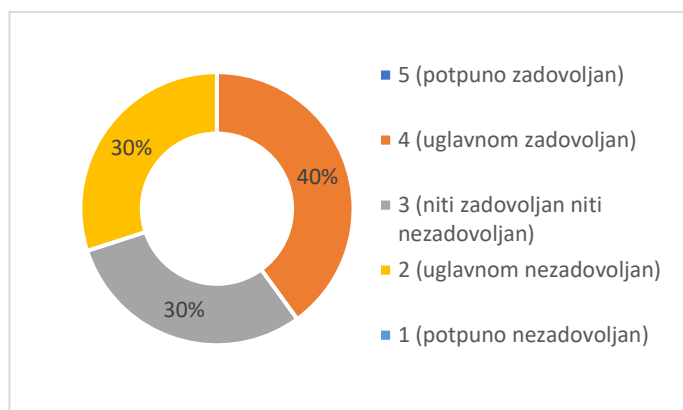
Grafikon 20. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz sportske objekte

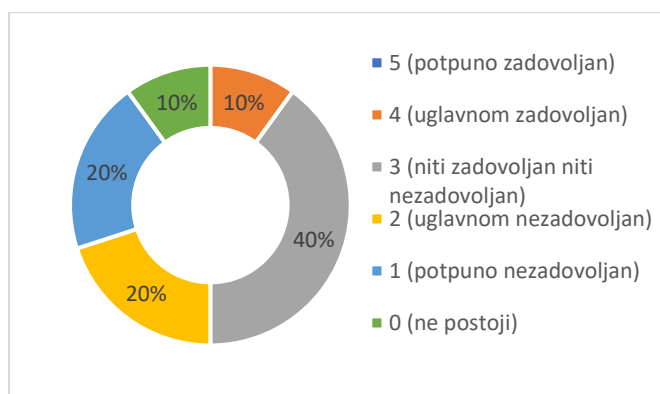
Grafikon 21. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz crkvu

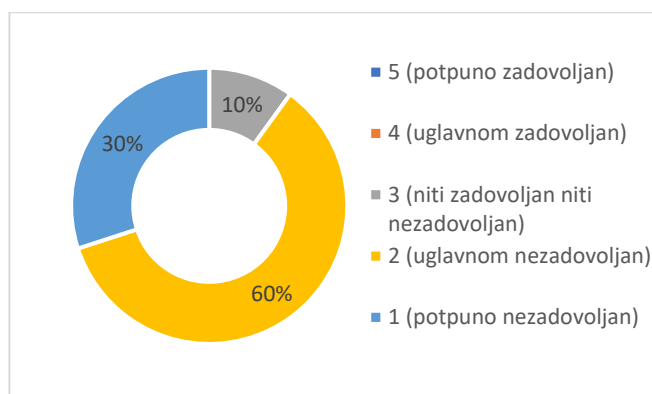
Grafikon 22. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na grobljima

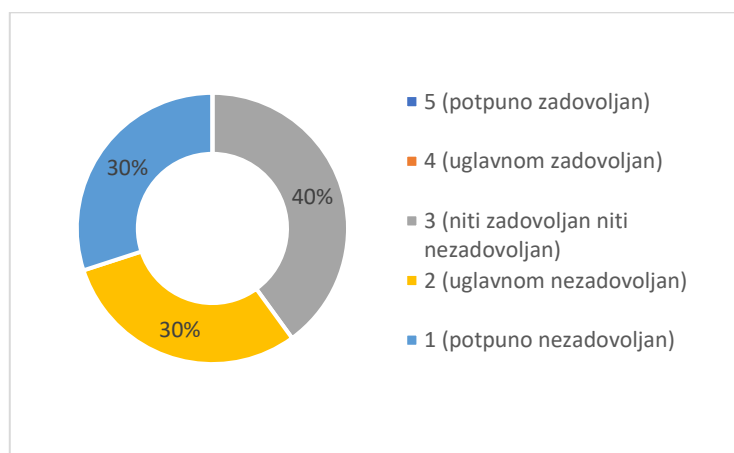
Grafikon 23. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz vodu

Grafikon 24. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću pješačke infrastrukture kao npr. pješačkim stazama

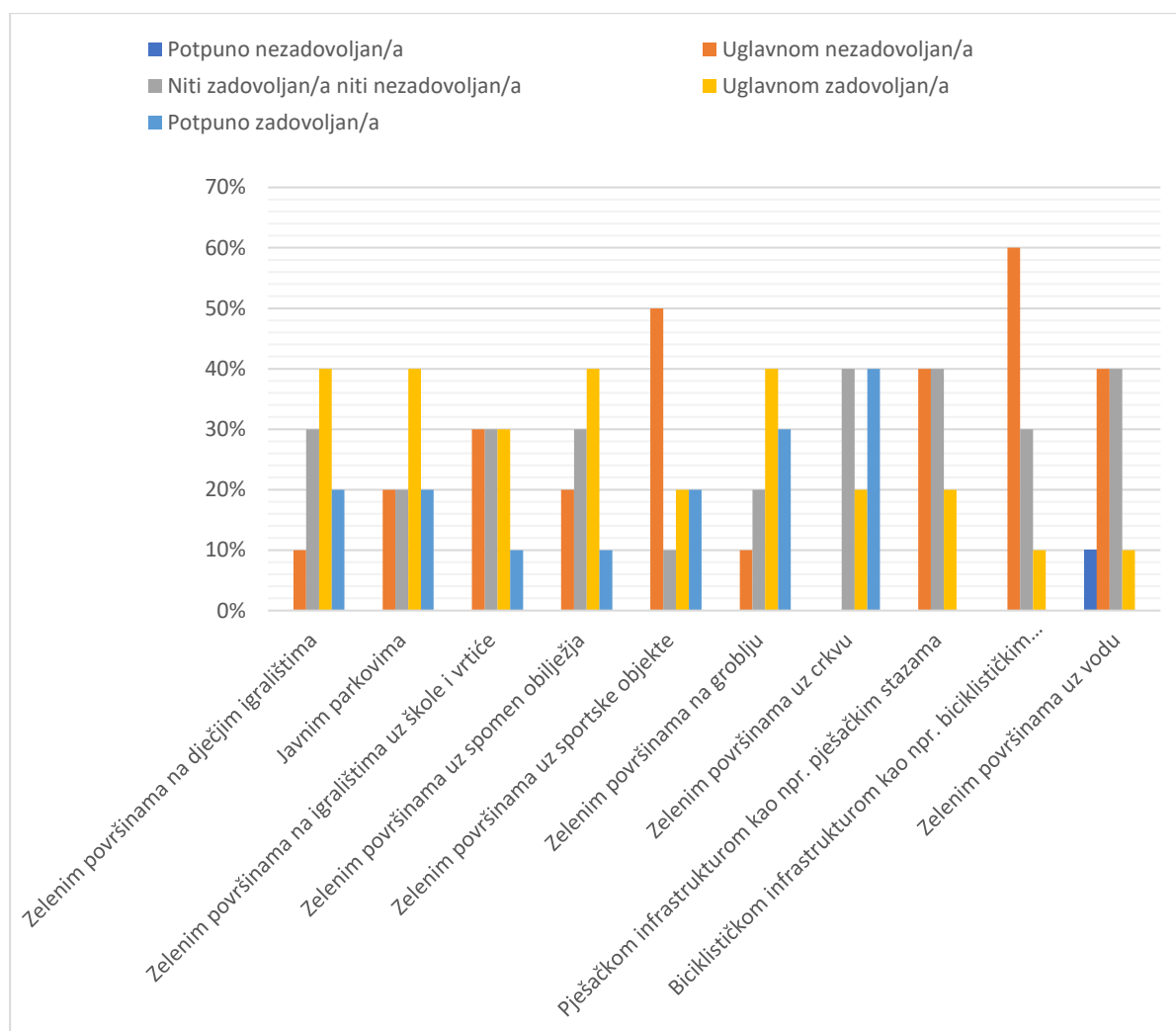
Grafikon 25. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću biciklističkom infrastrukturom kao npr. biciklističkim stazama i putevima

Stanovnici Općine Strizivojna iskazali su zadovoljstvo dostupnošću sadržaja povezanih sa zelenim površinama, osobito na dječjim igralištima, u javnim parkovima te na prostoru groblja. Istodobno, zelene površine na dječjim igralištima i spomen-obilježja ocijenjene su pretežito srednjom razinom zadovoljstva. Najveće nezadovoljstvo odnosi se na nedostatak zelenih površina uz sportske objekte, biciklističku i pješačku infrastrukturu te na prostore uz vodene površine.

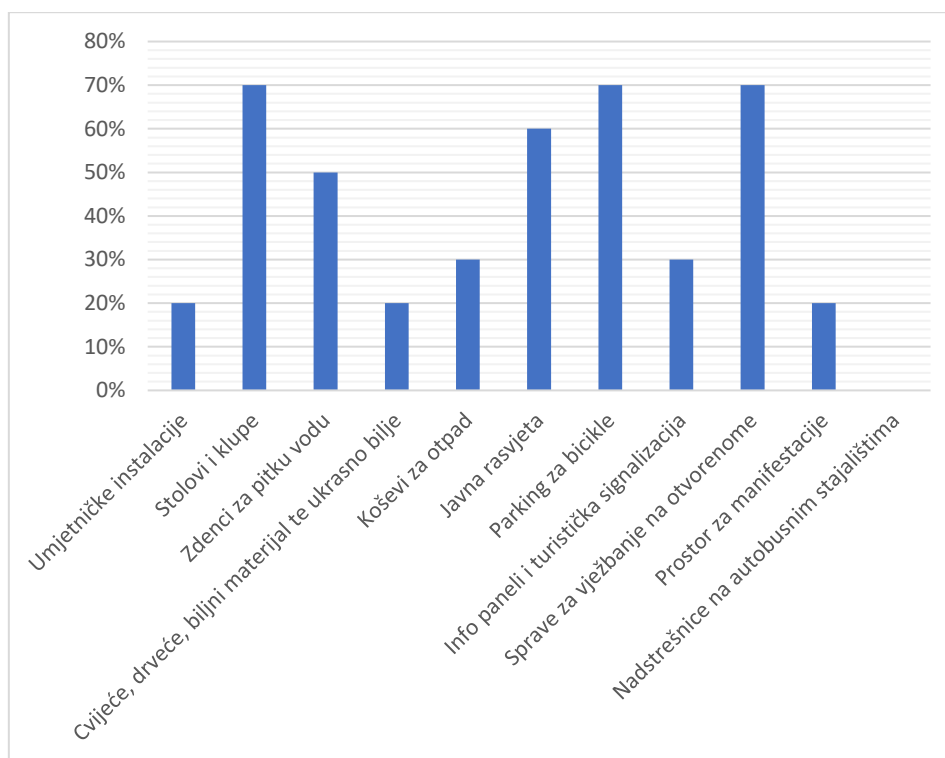
Na temelju dobivenih podataka može se zaključiti da dio stanovnika smatra kako u njihovom okruženju nedostaje kvalitetnih zelenih i otvorenih prostora. Stoga je potrebno unaprijediti uređenje i opremu dječjih igrališta, sportskih zona te pješačko-biciklističke infrastrukture kako bi se povećalo ukupno zadovoljstvo i kvaliteta života u zajednici.

Grafikon 26. Ocjena zadovoljstva ispitanika brojem sadržaja na području Općine Staro Petrovo Selo

Prema mišljenju ispitanih stanovnika, najveći nedostaci opreme na postojećim javnim zelenim površinama odnose se na manjak stolova i klupa, sprava za vježbanje te parkirališta za bicikle. Kao najmanje potrebne, stanovnici su naveli nadstrešnice na autobusnim stanicama, a zatim umjetničke instalacije, prostore za manifestacije te dodatno cvijeće, drveće i ostali biljni materijal.

Grafikon 27. Oprema koja nedostaje u Općini Staro Petrovo Selo po mišljenju ispitanika

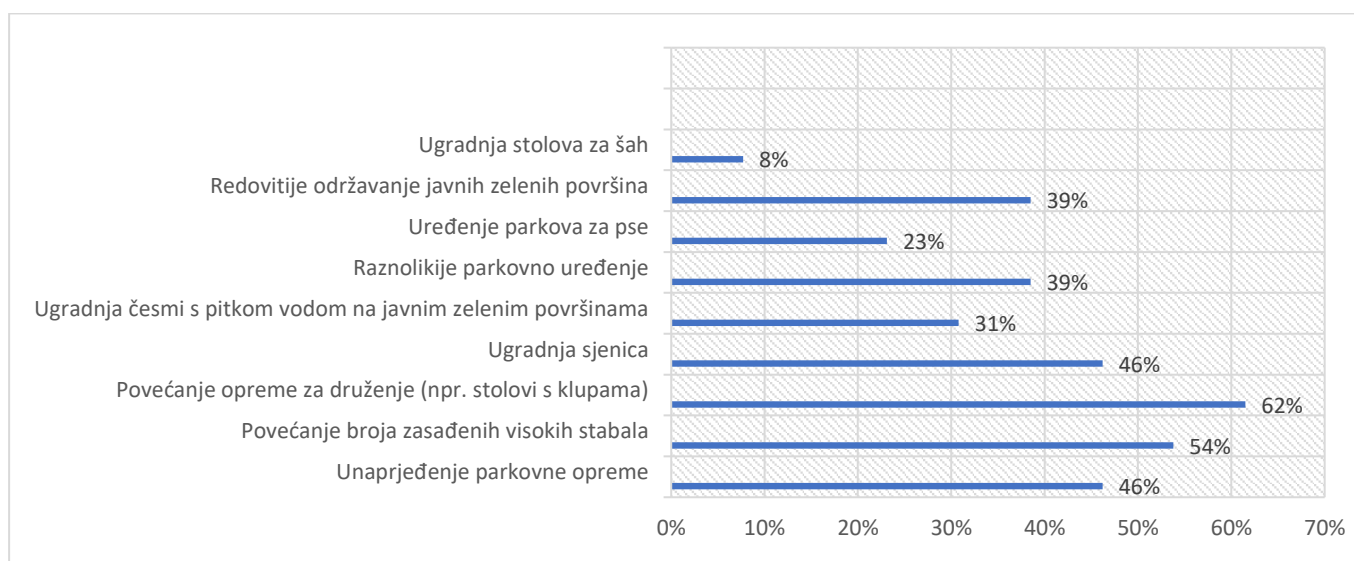

Nadalje, većina ispitanika (60%) navela je da zbog nedostatka sadržaja mora odlaziti u okolna naselja, što jasno ukazuje na potrebu razvoja lokalnih sadržaja koji bi bolje zadovoljili potrebe stanovništva.

PRIORITETI GRAĐANA I PRIJEDLOZI POBOLJŠANJA

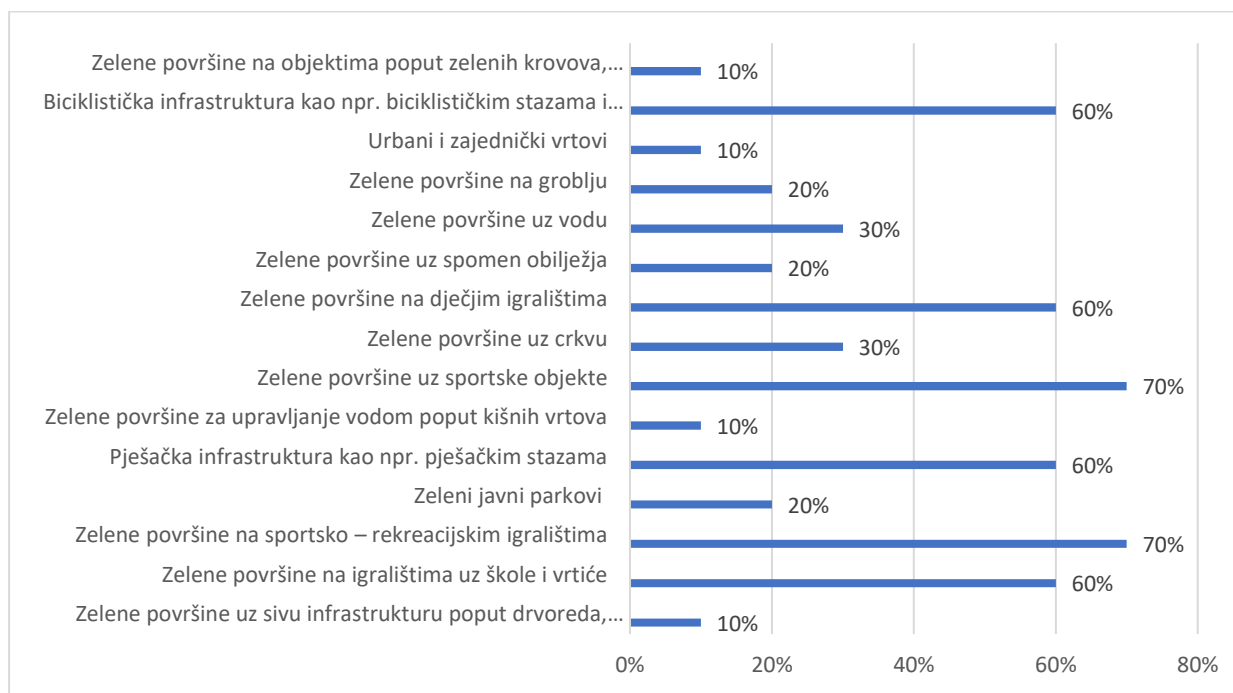
Stanovnici su upitani koje promjene bi željeli vidjeti u izgledu, održavanju i sadržajima postojećih uređenih zelenih, ozelenjenih i vodenih površina. Većina ispitanika (80 %) izrazila je potrebu za povećanjem opreme za druženje (stolovi s klupama), dok je 70% poželjelo povećanje klupa pod krošnjama drveća.

Grafikon 28. Promjene koje bi ispitanici voljeli vidjeti na području Općine

Svrha pitanja realizacije je utvrđivanje javnih preferencija u vezi s mogućim razvojnim aktivnostima u području zelene infrastrukture. Većina ispitanika, njih 70 %, smatra da bi najveći prioritet trebale imati zelene površine na sportsko – rekreacijskim igralištima i zelene površine uz sportske objekte kroz postavljanje odgovarajuće urbane opreme i razvoj dodatnih rekreacijskih sadržaja, dok po 60% ispitanika smatra važnim ulaganje u uređenje i unaprjeđenje biciklističke infrastrukture, zelene površine na dječjim igralištima te zelene površine uz školska i vrtićka igrališta. Također, polovica ispitanika (50%) bi dalo prednost uređenju pješačke infrastrukture kroz modernizaciju staza, uvođenje kvalitetne rasvjete, ograda i sigurnih prijelaza te uređenjem pristupa zelenim površinama. Analiza grafičkih prikaza pokazuje i daljnji raspored prioriteta prema sadržajima kojima građani pridaju manju pažnju, čime se stvara jasna slika o tome na kojim područjima je najhitnije djelovati kako bi se poboljšala kvaliteta života u zajednici.

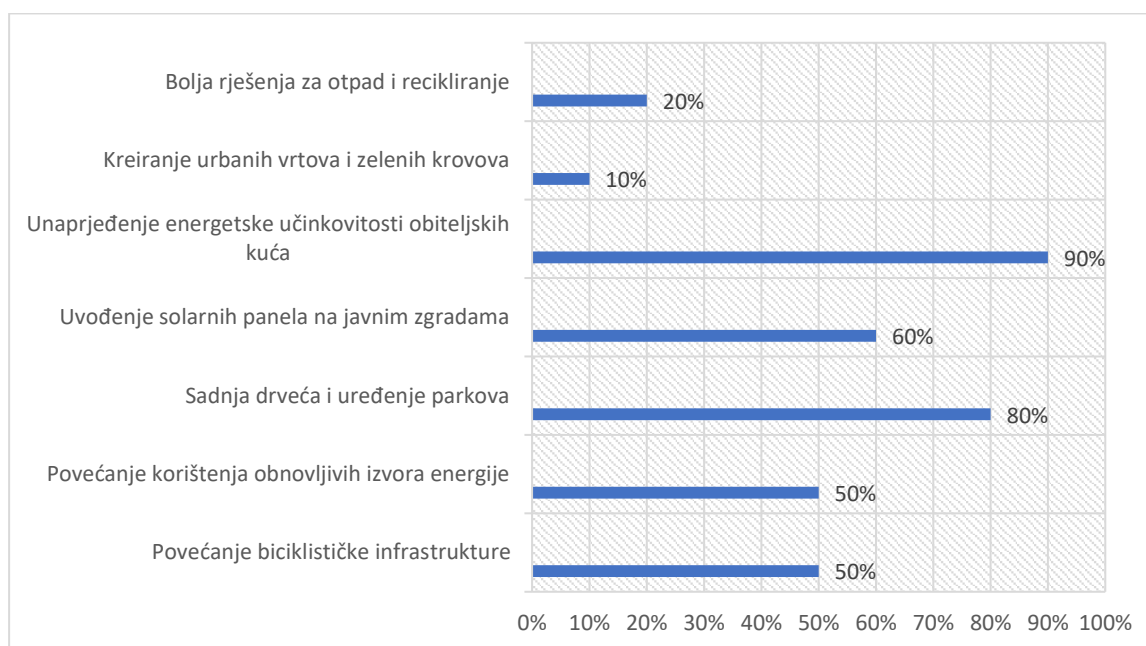
Grafikon 29. Prikaz stavova ispitanika kojim sadržajima bi dali prioritet realizacije

U pogledu zelene obnove na području Općine Strizivojna, stanovnici najviše podržavaju unaprjeđenje energetske učinkovitosti obiteljskih kuća (90%) te sadnju drveća i uređenje parkova (80%). Ovi rezultati ukazuju na visoku razinu svijesti o važnosti energetske učinkovitosti i očuvanja zelenih površina, kao i na snažnu podršku mjerama koje doprinose poboljšanju kvalitete života, smanjenju troškova energije i stvaranju zdravijeg okoliša. Visok prioritet imaju i mjere usmjerene na uvođenje solarnih panela na javnim zgradama (60%), što dodatno potvrđuje spremnost stanovnika da podrže aktivnosti usmjerene dugoročnoj energetskej neovisnosti.

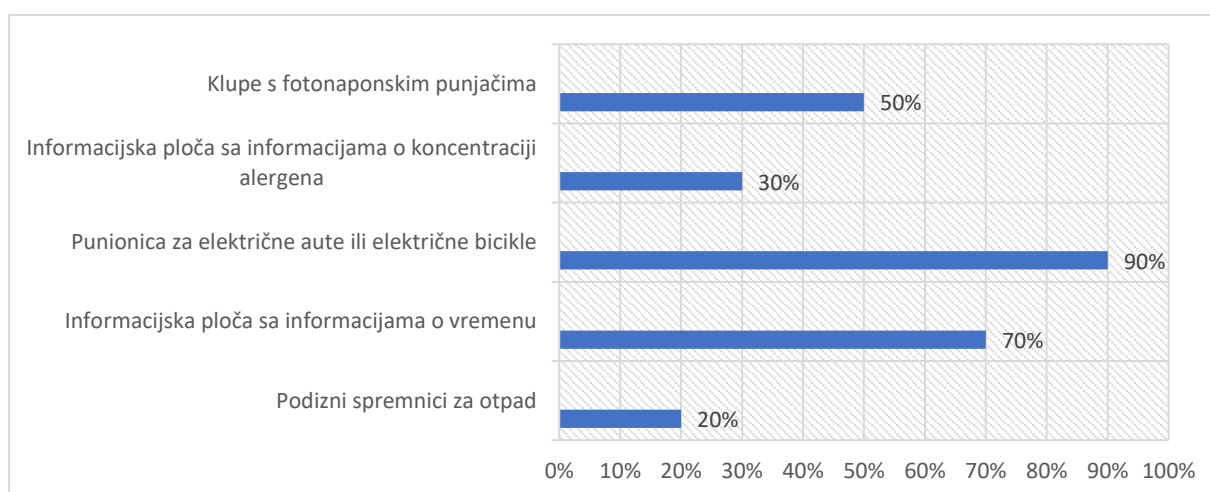
Povećanje korištenja obnovljivih izvora energije (50%) te razvoj biciklističke infrastrukture (50%) također su prepoznati kao važni, iako ostvaruju nešto manju podršku u odnosu na energetske mjere. Najmanju podršku dobile su mjere usmjerene na unapređenje sustava gospodarenja otpadom i recikliranja (20%) te kreiranje urbanih vrtova i dodatne zelene infrastrukture (10%).

Grafikon 30. Prikaz stavova ispitanika kojim mjerama zelene obnove bi dali prioritet realizacije

U pogledu energetske učinkovitosti na području Općine Strizivojna, 90 % ispitanika smatra da nedostaju punionice za električne aute i bicikle, dok 70 % ističe potrebu za informativnim pločama s prikazom vremena, što ukazuje na interes za inovativna rješenja koja potiču korištenje obnovljivih izvora energije i električnih vozila te istovremeno poboljšavaju funkcionalnost i udobnost javnih prostora. Nešto manji udio ispitanika (50 %) ističe nedostatak klupa s fotonaponskim punjačima, što dodatno pokazuje rastuću potrebu za „pametnim“ rješenjima u općinskim prostorima.

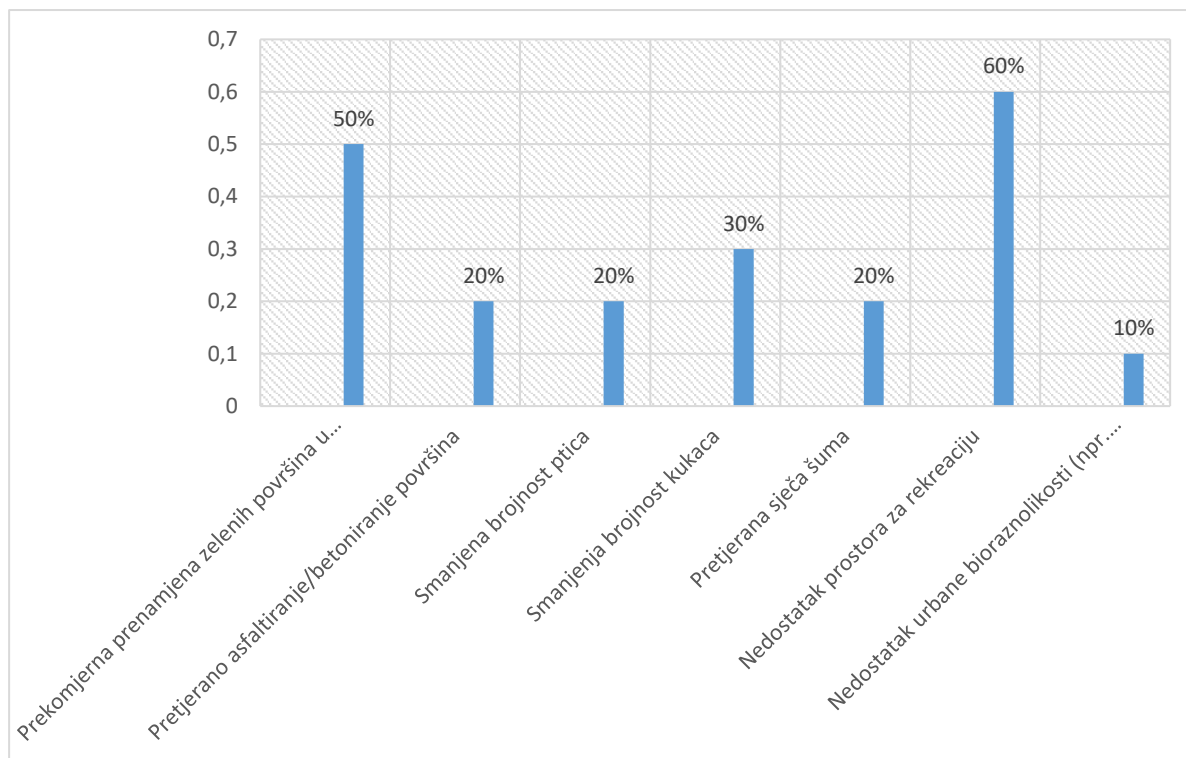
Grafikon 31. Prikaz odgovora na pitanje što nedostaje Općini Staro Petrovo Selo da bi bila energetski učinkovita

SVIJEŠT O KLIMATSKIM PROMJENAMA I SUDJELOVANJE GRAĐANA

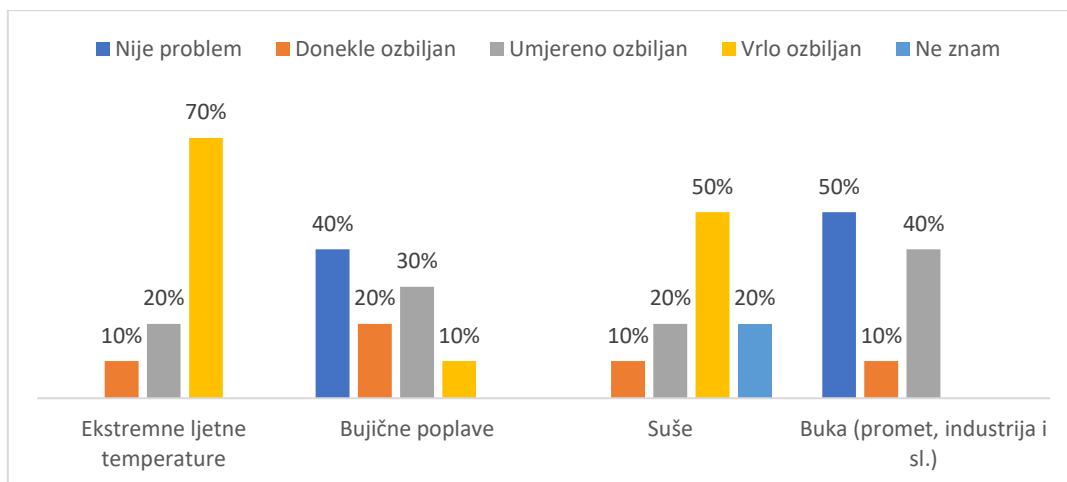
Ispitanici su upitani koje probleme vezane za bioraznolikost primjećuju u svome naselju. Rezultati pokazuju da građani općine najviše primjećuju nedostatak prostora za rekreaciju (60%) te prekomjernu prenamjenu zelenih površina u izgrađene prostore (50%) što ukazuje da stanovnici Općine Strizivojna percipiraju narušavanje prirodnog okoliša i potencijalne posljedice po kvalitetu života, klimatske uvjete i biološku raznolikost. Drugim riječima, postoji snažna svijest o potrebi očuvanja zelenih površina, šuma i održivog planiranja prostora. Slijede problemi vezani uz smanjenu brojnost kukaca (30%), dok su najmanje zastupljeni problemi prekomjernog asfaltiranja (20%), smanjena brojnost ptica (20%) te nedostatak urbane raznolikosti (10%). Dobiveni podaci jasno ukazuju na potrebu za konkretnim mjerama zaštite i očuvanja bioraznolikosti, posebno kroz kontrolu urbanizacije i očuvanje šumskih područja. Rezultati također naglašavaju važnost planiranja prostora koje ravnotežno uključuje i prirodne elemente, čime bi se doprinijelo kvaliteti života stanovnika i očuvanju ekološke stabilnosti.

Grafikon 32. Problemi vezani za bioraznolikost primijećeni od strane ispitanika

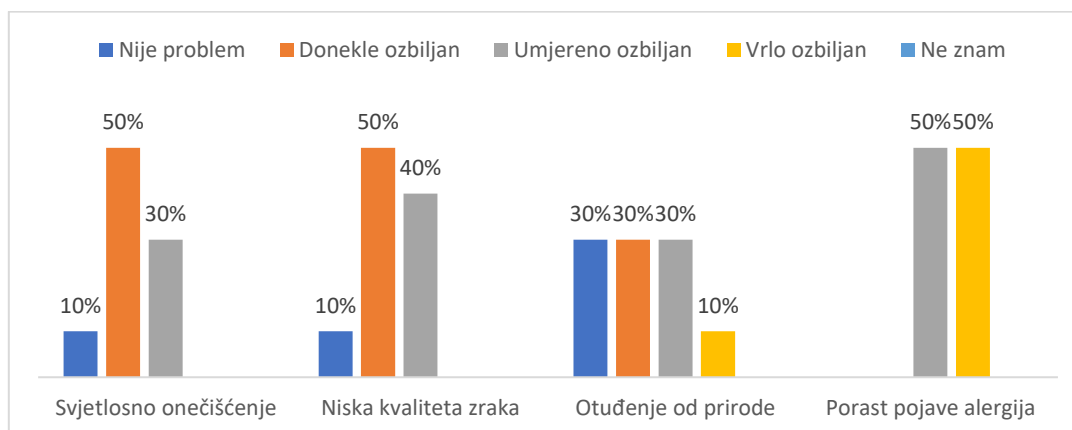

U okviru ankete, stanovnicima je ponuđen niz problema koji se mogu javiti u općini te su morali ocijeniti koliko je isti ozbiljan. Rezultati ovog pitanja su prikazani u nastavku.

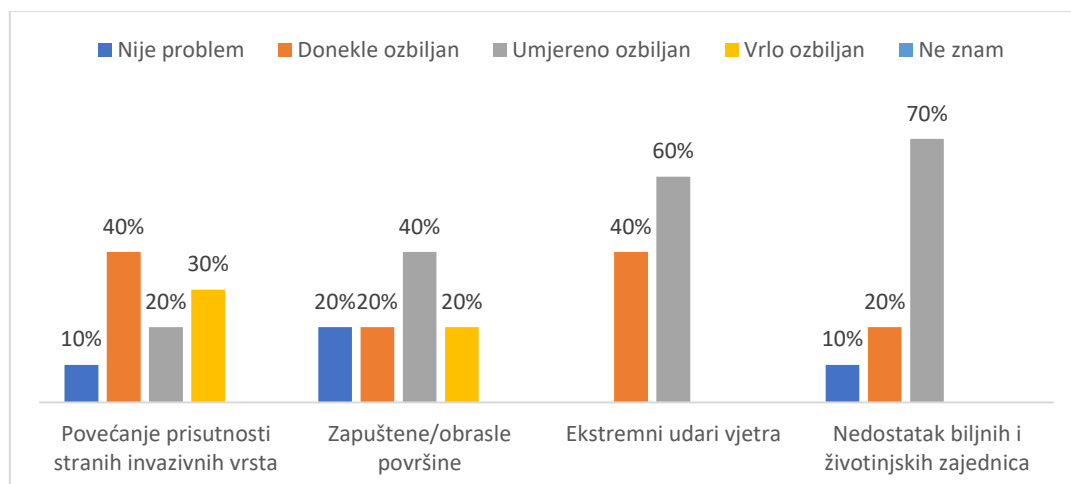
Grafikon 33. Ozbiljnost problema uzrokovanih klimatskim promjenama

Grafikon 34. Ozbiljnost problema uzrokovanih klimatskim promjenama

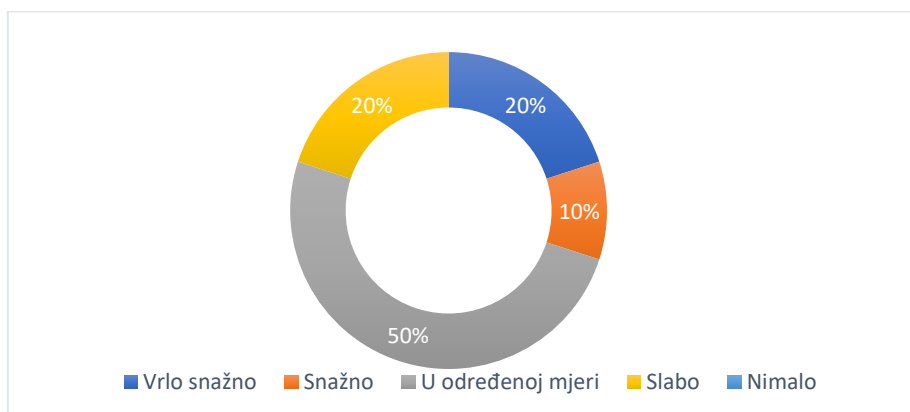

Grafikon 35. Ozbiljnost problema uzrokovanih klimatskim promjenama

Značajan dio stanovništva smatra da klimatske promjene u određenoj mjeri (50%) utječu na kvalitetu života u općini, dok najmanji dio ispitanika (10%) smatra da snažno utječu na kvalitetu života.

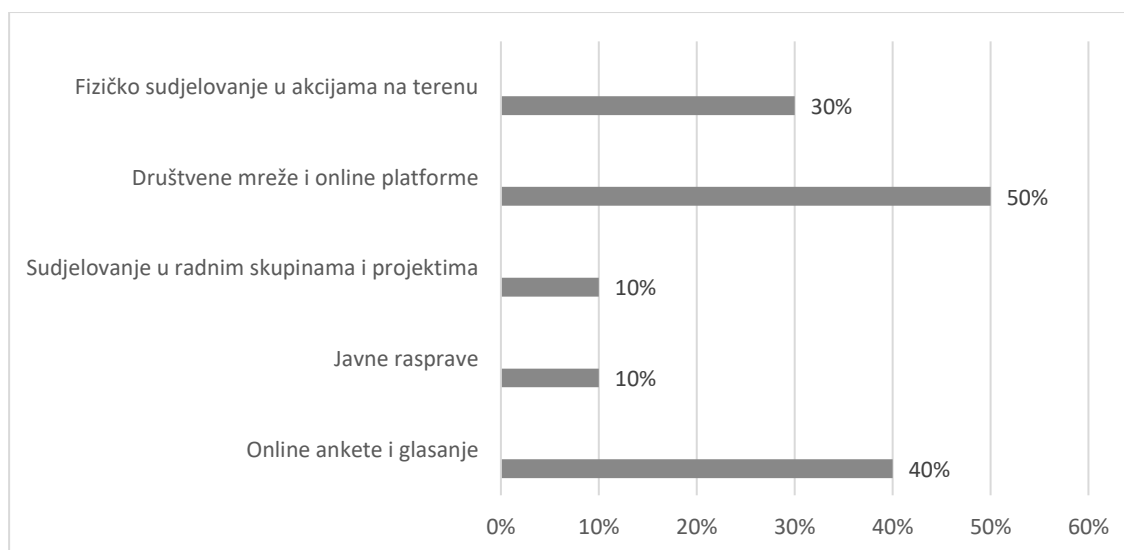
Grafikon 36. Mišljenje ispitanika koliko klimatske promjene utječu na kvalitetu života u općini

Anketom je ispitano mišljenje stanovnika o važnosti njihovog sudjelovanja u donošenju odluka vezanih uz urbano planiranje i zelenu obnovu. Najveći broj ispitanika (40%) smatra da je njihovo sudjelovanje važno, dok 30% smatra da je vrlo važno. Manji udio ispitanika smatra da njihovo sudjelovanje nije važno (20%), a najmanji broj smatra da je neutralno. .

Nadalje, stanovnici su se izjasnili koji način sudjelovanja u urbanom planiranju bi bio najprivlačniji za njih. Najpoželjniji načini uključivanja su sudjelovanje putem društvenih mreža i online platformi (50%) te putem online ankete i glasanja (40%).

Grafikon 37. Stavovi stanovnika općine na koji način bi sudjelovali u urbanom planiranju

Većina ispitanika, njih 60% izjavilo je da bi sudjelovalo u volonterskim akcijama poput sadnje drveća ili čišćenja okoliša.

ZAKLJUČAK

Rezultati ankete provedene u rujnu 2025. godine na području Općine Strizivojna pružaju sveobuhvatan uvid u stavove, navike i prioritete lokalnog stanovništva u vezi s javnim zelenim površinama, komunalnom infrastrukturom, ekološkim pitanjima i sudjelovanjem u urbanom planiranju. Anketom je obuhvaćen reprezentativan uzorak od 67 ispitanika različitih dobnih skupina i radnih statusa, što potvrđuje relevantnost dobivenih podataka za procjenu percepcije građana.

Analiza pokazuje da stanovnici općine prepoznaju važnost očuvanja i unaprjeđenja zelenih površina, ali istodobno ukazuju na nedostatke u pješačkoj i biciklističkoj infrastrukturi, uređenju sportskih objekata i dječjih igrališta. Najveći dio ispitanika koristi parkove i druge javne prostore redovito, što potvrđuje njihovu visoku vrijednost za svakodnevni život i socijalnu interakciju, dok manja posjećenost sportskih i manjih zelenih zona upućuje na potrebu dodatnog uređenja i opreme.

Stanovnici jasno izražavaju prioritete za razvoj lokalne zelene infrastrukture: povećanje broja klupa i stolova, sjenovitih zona, uređenje dječjih igrališta, sportskih i rekreacijskih prostora, te modernizaciju biciklističke i pješačke infrastrukture. Istovremeno, visok prioritet pripada unaprjeđenju energetske učinkovitosti obiteljskih kuća, sadnji drveća, uređenju parkova te uvođenju „pametnih“ rješenja poput fotonaponskih klupa i punionica za električna vozila.

Ispitanici pokazuju visoku ekološku osviještenost i svijest o klimatskim promjenama, uključujući potrebu za očuvanjem bioraznolikosti, kontrolom urbanizacije i zaštitom šumskih područja. Veliki broj građana smatra važno ili vrlo važno sudjelovati u procesima urbanog planiranja i zelene obnove, pri čemu preferiraju digitalne kanale i volonterske akcije kao oblik aktivnog uključivanja.

Zaključno, rezultati ankete potvrđuju potrebu za sustavnim ulaganjima u zelenu infrastrukturu, poboljšanjem opreme i funkcionalnosti javnih prostora, te aktivnim uključivanjem građana u planiranje i provedbu zahvata. Općina Strizivojna ima potencijal za održivi i participativni razvoj, pri čemu kombinacija ekološki osviještenih,

„pametnih“ rješenja i aktivnog sudjelovanja zajednice može značajno unaprijediti kvalitetu života i funkcionalnost javnih prostora za sve generacije.

7. MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA

7. MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA

Kružno gospodarenje prostorom i zgradama predstavlja suvremeni model razvoja koji potiče odgovornu upotrebu resursa, smanjenje otpada i dugoročno očuvanje okoliša. U središtu tog pristupa nalazi se ideja da prostor i građevine imaju puni životni ciklus te da njihova obnova, prenamjena i racionalno korištenje pridonose održivom razvoju, energetske učinkovitosti i jačanju lokalne otpornosti.

Dijagram 2 Kružno gospodarstvo (zvor: korak.com.hr)

Ovaj model podupire smanjenje potrebe za izgradnjom novih objekata tako da se već postojeće zgrade i prostori revitaliziraju i prilagode suvremenim potrebama. U planiranju i projektiranju novih građevina vodi se računa o dugovječnosti materijala, njihovoj mogućnosti ponovne uporabe i ukupnim troškovima održavanja, dok se istovremeno minimizira utjecaj na okoliš.

Tri ključna smjera djelovanja uključuju:

- ➔ **Planiranje i gradnju novih objekata** u skladu s principima održivosti i dugoročnom iskoristivošću građevinskih materijala.

- ➔ **Revitalizaciju i obnovu nekorištenih prostora i zgrada**, osobito onih u javnom vlasništvu i u skladu s prostornim planovima.
- ➔ **Kružnu obnovu korištenih prostora**, kroz energetska učinkovitost, prenamjenu i produljenje uporabnog vijeka postojećih objekata.

Model kružnog gospodarenja integrira više međusobno povezanih razina održivosti – od očuvanja prirodnih resursa, preko ekonomske isplativosti do pozitivnih društvenih učinaka. Time se ne samo štite okoliš i resursi, već se i osigurava viša kvaliteta života stanovništva kroz sigurnije, otpornije i inkluzivnije prostore.

Glavni benefiti uključuju:

- ➔ **Okolišne koristi:** smanjenje emisija CO₂, manji otpad, racionalnije korištenje energije i materijala.
- ➔ **Ekonomske koristi:** dugoročne uštede, poticanje investicija, jačanje lokalne ekonomije.
- ➔ **Društvene koristi:** povećanje kvalitete javnih prostora, uključivanje zajednice, održivi urbani razvoj.

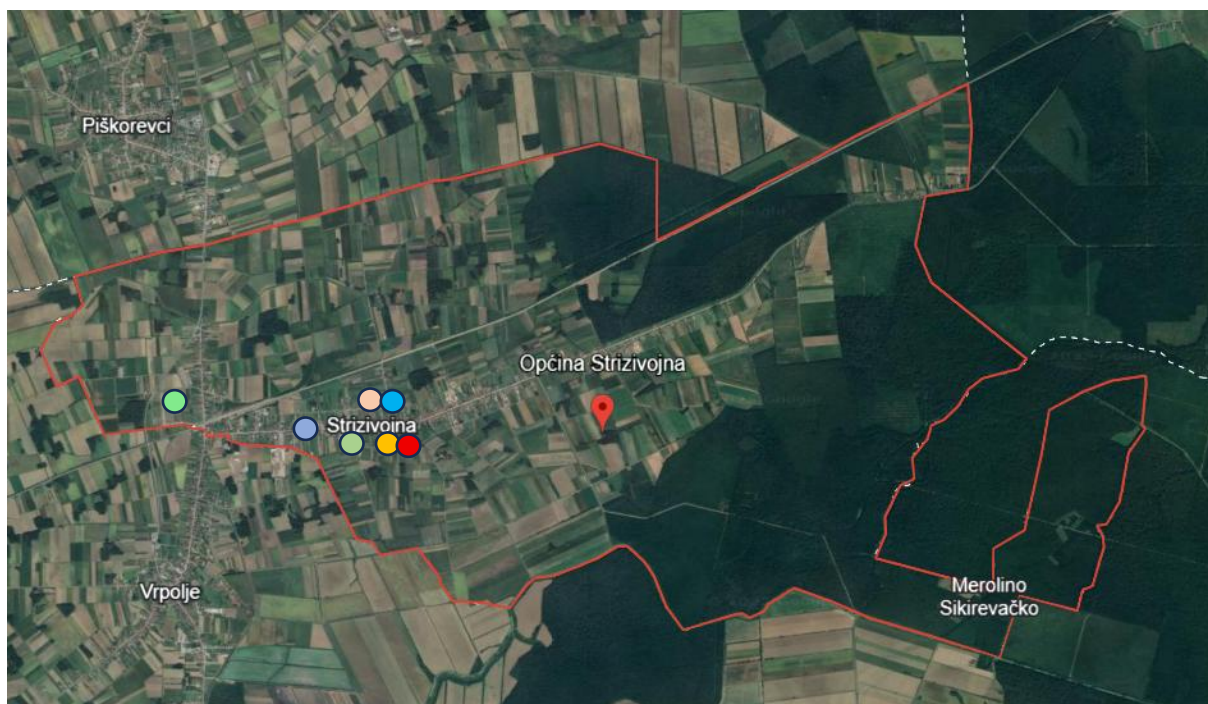
Općina Strizivojna planira realizaciju sedam infrastrukturnih projekata temeljenih na kružnom gospodarenju, od kojih se većina odnosi na obnovu i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada. Revitalizacija neaktivnih prostora nije predviđena, dok se gradnja novih zgrada provodi selektivno, u skladu s načelima održive gradnje.

Naziv objekta / projekta	Lokacija i katastarska čestica	Namjena / opis aktivnosti	Povezanost s načelima kružnog gospodarenja i zelene urbane obnove
Pješačka staza u Ulici braće Radić	k.č.br. 1296/3, 832/3, dio 1296/5, 832/2	Izgradnja nove pješačke staze uz sadnju drvoreda i autohtonog bilja, uređenje sustava oborinske odvodnje	Promicanje održive mobilnosti, smanjenje emisija CO ₂ , povećanje zelenih površina i otpornosti na toplinske valove.

Naziv objekta / projekta	Lokacija i katastarska čestica	Namjena / opis aktivnosti	Povezanost s načelima kružnog gospodarenja i zelene urbane obnove
Hrvatski dom Strizivojna – društveni dom	k.č.br. 1854	Rekonstrukcija i energetska obnova zgrade (izolacija, učinkovita rasvjeta, obnova fasade i krova), prenamjena dijela prostora za društveno-kulturne aktivnosti.	Produženje vijeka trajanja objekta, smanjenje potrošnje energije i stvaranje multifunkcionalnog javnog prostora.
Nogometno igralište NK Šokadija	k.č.br. 1852/2	Uređenje travnjaka s ekološkim sustavom navodnjavanja i odvodnje, postavljanje solarne rasvjete, okoliš oko objekta	Kružna obnova postojećih objekata i infrastrukture, energetska učinkovitost, očuvanje postojećih površina.
Zeleni javni park	k.č.br. 1854 i 1842	Uređenje male zelene zone s elementima urbane opreme od recikliranih materijala, sadnjom drveća, bilja i postavljanjem edukativnih ploča o kružnom gospodarenju i lokalnoj baštini.	Povećanje udjela zelene infrastrukture, edukacija građana, društvena uključenost i smanjenje neuređenih površina.
Uređenje zelenih površina i zaštitnog zelenila u poduzetničkoj zoni	k.č.br. 222/12	Sadnja stabala, drvoreda i niske vegetacije na raspoloživim zelenim površinama, stvaranje zaštitnog zelenila i vizualnih barijera uz prometnice.	Poboljšanje mikroklimе i smanjenje emisija u poslovnim zonama; integracija zelene infrastrukture u gospodarske prostore; zaštita okoliša i stvaranje ugodnijeg radnog okruženja.
Sadnja stabala, drvoreda i niske vegetacije na raspoloživim	k.č.br. 1111/1 i 1111/3	Sadnja stabala, drvoreda i niske vegetacije na raspoloživim zelenim	Povećanje zelene infrastrukture; uključivanje zajednice u zelene akcije; smanjenje

Naziv objekta / projekta	Lokacija i katastarska čestica	Namjena / opis aktivnosti	Povezanost s načelima kružnog gospodarenja i zelene urbane obnove
zelenim površinama		površinama (parkovi, ulice, neuređeni javni prostori)	toplinskih otoka i apsorpcija CO ₂ .
Izgradnja novih i uređenje postojećih dječjih igrališta na području Općine	k.č.br. 1111/3 k.o. Strizivojna	Izgradnja novih i uređenje postojećih dječjih igrališta s prirodnim materijalima (drvo, pijesak, trava), ozelenjivanje igrališta sadnjom stabala i grmova, postavljanje urbane opreme (klupe, sjenice), sigurnosna podloga i održavanje.	Zeleno i inkluzivno uređenje prostora za djecu; korištenje prirodnih materijala i povećanje kvalitete javnih prostora; doprinos održivom i otpornom naselju.

Tablica 5 Popis planirane infrastrukture za koju se planiraju projekti kružnog gospodarenja prostorom i zgradama

Karta 16 Kartografski prikaz projekata kružnog gospodarenja zgradama i prostorom na području Općine Strizivojna

- Hrvatski dom Strizivojna
- Izgradnja pješačke staze u Ulici Stjepana Radića
- Nogometno igralište NK Šokadija Strizivojna
- Zeleni javni park u središtu Strizivojne
- Uređenje zelenih površina i zaštitnog zelenila u poduzetničkoj zoni
- Sadnja stabala, drvoreda i niske vegetacije na raspoloživim zelenim površinama
- Izgradnja novih i uređenje postojećih dječjih igrališta na području Općine

8. PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU

8. PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU

Zakon o prostornom uređenju definira urbanu preobrazbu kao skup planskih mjera i uvjeta kojima se temeljito mijenjaju obilježja već izgrađenog dijela građevinskog područja. To podrazumijeva preoblikovanje javnih prostora, redefiniranje namjene površina, promjene u arhitektonskom oblikovanju građevina te prilagodbu veličine i rasporeda građevnih čestica.

S druge strane, urbana sanacija obuhvaća planske mjere kojima se unapređuje prostor koji je narušen, devastiran ili zahvaćen nezakonitom gradnjom, kako unutar tako i izvan granica građevinskog područja.

Urbana obnova u cjelini predstavlja važan element lokalne razvojne politike svake općine ili grada. Ona zahtijeva koordinaciju više aktera, uključujući lokalnu samoupravu, građane, stručne službe i investitore. Zbog potrebe za značajnim financijskim sredstvima i dugoročnim pristupom, procesi urbane obnove često su kompleksni i provode se postupno.

Pristup urbanoj preobrazbi obično uključuje četiri temeljna aspekta:

- fizičku i infrastrukturnu obnovu prostora,
- rješavanje društvenih i ekonomskih izazova,
- brigu o okolišu i jačanje otpornosti prostora,
- poticanje održivih urbanih procesa i praksi.

Ciljevi ovakvih projekata prvenstveno su usmjereni na:

- poboljšanje uvjeta stanovanja i boravka,
- povećanje razine infrastrukturne opremljenosti,
- razvoj i jačanje rekreacijskih, kulturnih i društvenih sadržaja,
- stvaranje sigurnog, funkcionalnog i zelenog okruženja za stanovnike.

Uređenje naselja i prilagodba postojećeg prostora promjenama u društvu proces su koji traje kontinuirano. Urbane preobrazbe i sanacije mogu značajno podići ukupnu

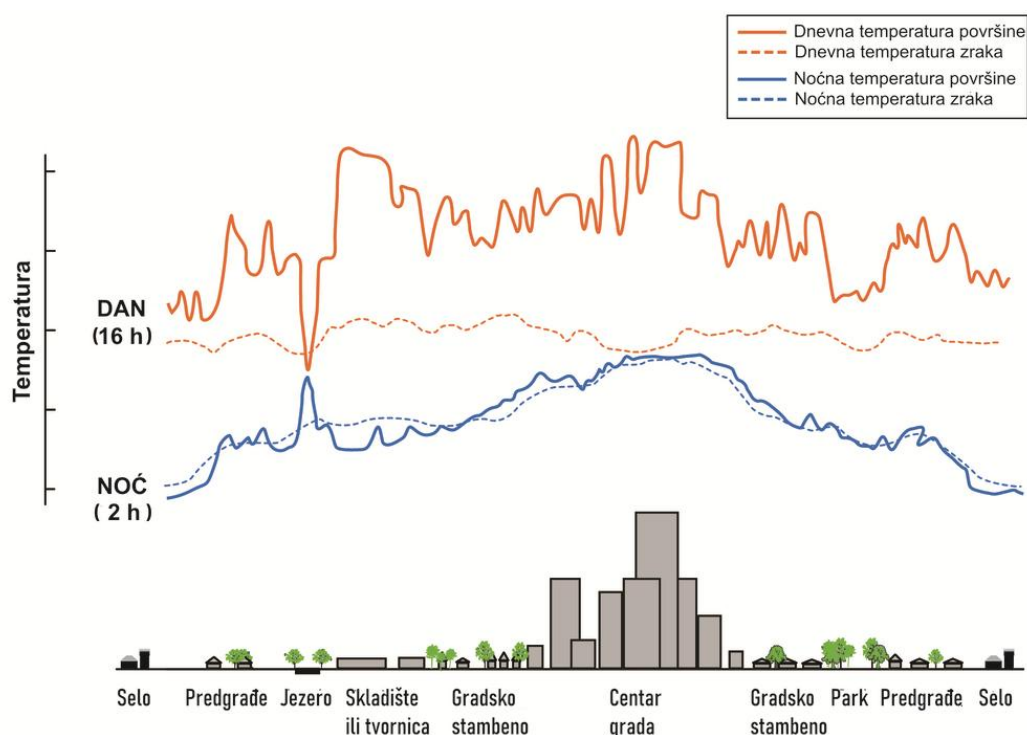
vrijednost prostora te doprinijeti boljoj kvaliteti života stanovnika. Međutim, kao i u mnogim manjim jedinicama lokalne samouprave, i na području Općine Strizivojna izazov predstavljaju ograničeni financijski kapaciteti. Zbog toga su opsežniji projekti urbane obnove često zamijenjeni ciljanim, manjim intervencijama, koje se provode u kraćim vremenskim razdobljima i prema prioritetima zajednice.

Takav pristup omogućava postupno poboljšavanje prostora, uz realno planiranje i korištenje dostupnih sredstava, a istovremeno zadržava dugoročnu viziju sustavne urbane obnove u skladu s razvojnim potrebama Općine Strizivojna.

8.1. Urbani toplinski otoci

Razvoj naselja i izgradnja infrastrukture značajno mijenjaju prirodna obilježja prostora. Prirodne površine, koje su u pravilu vlažne i propusne, zamjenjuju se nepropusnim i suhim materijalima poput asfalta, betona i krovnih obloga. Takve promjene uzrokuju poremećaje u strujanju zraka, izmjeni topline i lokalnoj mikroklimi. Jedna od posljedica tih procesa jest pojava urbanih toplinskih otoka, fenomen pri kojem su izgrađene površine osjetno toplije od okolnih zelenih ili ruralnih područja.

Uzroci nastanka toplinskih otoka višestruki su. Vegetacija, drveće i vodene površine imaju prirodan rashladni učinak, stvaraju hlad, hlade zrak transpiracijom te ublažavaju

Dijagram 3 Efekt toplinskog otoka (Izvor: meteo info)

oscilacije temperature. Suprotno tome, čvrste i tamne površine kao što su krovovi, ceste, parkirališta i pročelja zgrada akumuliraju sunčevu energiju te je otpuštaju tijekom noći, što dovodi do povišenja temperature zraka. Materijali koji se često koriste u izgradnji (asfalt, beton, metal, tamni crijep) manje reflektiraju, a više apsorbiraju toplinu u usporedbi s prirodnim površinama.

Dodatni čimbenici koji pogoršavaju učinak toplinskih otoka uključuju:

- gustoću izgrađenosti i nedostatak vegetacije,
- neadekvatan razmak među zgradama,
- zadržavanje topline u masivnim konstrukcijama,
- emisije topline iz vozila, industrije, klimatizacijskih uređaja i kotlovnica,
- vedro i mirno vrijeme, koje omogućuje nesmetano zagrijavanje površina.

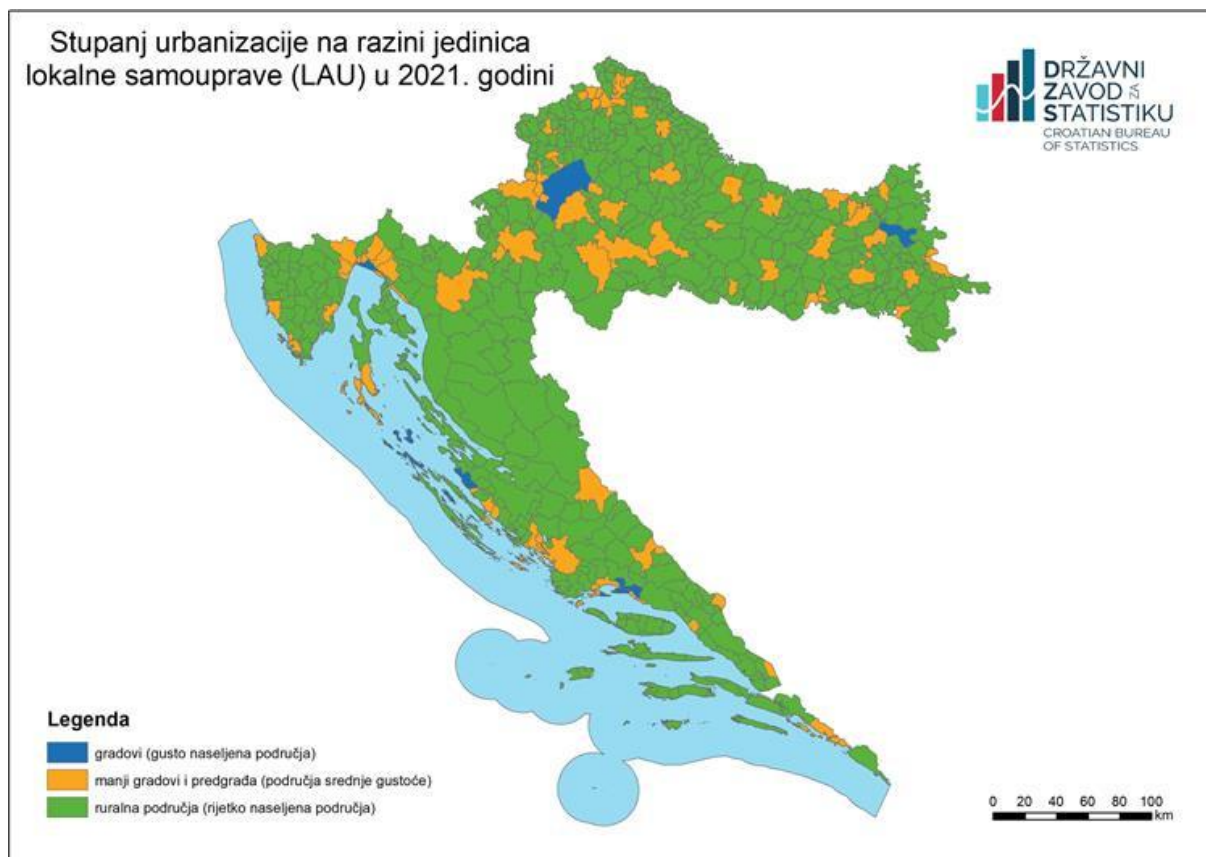
Stupanj urbanizacije (DEGURBA) koristi se za klasifikaciju naselja prema gustoći i obrascu naseljenosti. Strizivojna, prema ovoj tipologiji, spada u ruralna područja, u kojima više od 50 % stanovništva živi u ruralnim mrežnim ćelijama. To znači da Općina Strizivojna prirodno ima znatno manji rizik od nastanka izraženih urbanih toplinskih otoka u usporedbi s većim urbanim cjelinama. Niža gustoća izgrađenosti i veći udio zelenih površina predstavljaju zaštitni faktor.

Usprkos tome, određene mikro-lokacije unutar naselja – osobito uz prometnice, oko javnih objekata, sportskih površina i većih asfaltnih zona – ipak mogu pokazivati lokalne fenomene povišene temperature, osobito tijekom ljetnih mjeseci. Kako se klimatske promjene intenziviraju, potrebno je osvijestiti da se i ruralna područja suočavaju s porastom temperatura, povećanom učestalošću toplinskih valova i smanjenjem prirodne vlažnosti zraka, što može pogodovati razvoju lokalnih toplinskih otoka.

Prema navedenom, tri su tipa jedinice lokalne samouprave:

- ⇒ gradovi kao gusto naseljena područja u kojima najmanje 50% stanovništva živi u urbanim središtima
- ⇒ manji gradovi i predgrađa srednje gustoće naseljenosti u kojima manje od 50% stanovništva živi u urbanim središtima i manje od 50% stanovništva živi u ruralnim mrežnim ćelijama

- ⇒ ruralna područja koja su rijetko naseljena i u kojima više od 50% stanovništva živi u ruralnim mrežnim ćelijama.

Karta 17 Stupanj urbanizacije jedinica lokalne samouprave u 2021. godini

U kontekstu Općine Strizivojna, preporučene mjere obuhvaćaju tri skupine intervencija:

1. Zelena i plava infrastruktura

- Uređenje i očuvanje urbanih šuma, parkova i drvoreda radi stvaranja kontinuiranih rashladnih koridora.
- Sadnja drveća uz prometnice, osobito na lokacijama s visokim udjelom asfaltnih površina.
- Ozelenjivanje trgova, javnih površina i prostora za okupljanje stanovništva, s naglaskom na bjelogorične vrste koje stvaraju gust hlad.
- Razvoj sustava održive odvodnje oborinskih voda i integracija vodenih elemenata u prostorne planove.

- Korištenje prirodnih ili oblikovanih vodenih tijela kao dijela krajobraznih rashladnih koridora.

2. Urbanističko i krajobrazno planiranje

- Uvođenje zelenila u nove prostorne planove i projekte, uz obveznu procjenu utjecaja na mikroklimu.
- Planiranje razmaka između zgrada kako bi se omogućilo strujanje zraka.
- Projektiranje javnih površina uz upotrebu propusnih, svjetlijih materijala koji manje akumuliraju toplinu.
- Orijentiranje novih zgrada prema prevladavajućim vjetrovima i korištenje materijala koji smanjuju apsorpciju topline.

3. Tehnološke i građevinske mjere

- Korištenje svijetlih, reflektirajućih materijala za krovove te mat završnih obrada za fasade zbog smanjenja odsjaja.
- Ugradnja zelenih krovova i fasada gdje je to moguće.
- Primjena fotonaponskih panela na javnim objektima ili nadstrešnicama, čime se kombinira proizvodnja energije i stvaranje hlada.
- Zamjena asfaltiranih parkirališta propusnim materijalima poput travnih rešetki ili kombiniranih popločenja.
- Korištenje urbane opreme izrađene od materijala s nižom toplinskom vodljivošću (drvo, kompoziti), uz obavezno osiguravanje hladovitih zona za korisnike.

Iako Općina Strizivojna nema izražene urbane toplinske otoke zbog svog ruralnog karaktera, lokalne mikro-lokacije mogu razvijati povećane temperature, osobito na asfaltiranim površinama, uz prometnice i oko javnih objekata.

Stoga je važno planirati sustavne mjere koje će jačati otpornost naselja na klimatske promjene, povećati udio zelenih površina, unaprijediti upravljanje oborinskom vodom te poticati održivi prostorni razvoj.

9. SWOT ANALIZA

9. SWOT ANALIZA

SWOT analiza predstavlja temeljni alat za procjenu unutarnjih i vanjskih čimbenika koji utječu na planiranje i provedbu Strategije zelene urbane obnove Općine Strizivojna. Analizom se sagledavaju ključne **snage i slabosti** lokalnog sustava, kao i **prilike i prijetnje** koje proizlaze iz šireg društveno-gospodarskog i ekološkog konteksta. Ova analiza omogućuje razumijevanje kapaciteta, ograničenja i mogućnosti razvoja u smjeru održive, zelene i klimatski otporne zajednice.

Općina Strizivojna raspolaže značajnim prirodnim, prostornim i društvenim resursima, no suočava se i s izazovima karakterističnima za ruralna i manja urbana naselja; demografskim padom, ograničenim financijskim kapacitetima i potrebom za sustavnijim planiranjem zelenih površina i infrastrukture.

SNAGE	SLABOSTI
⇒ Postojanje relevantnih strateških i planskih dokumenata (Strategija razvoja, SZUO, Provedbeni program, PPUO) koji definiraju smjer održivog razvoja. ⇒ Povoljan prostorni položaj i dobra prometna povezanost (Đakovo, autocesta A5) koja omogućuje pristup regionalnim tržištima i resursima. ⇒ Aktivna lokalna zajednica i civilni sektor koji sudjeluju u projektima održivog razvoja i zaštite okoliša. ⇒ Ulaganja u javne objekte (škola, vrtić, društveni domovi) koji omogućuju uvođenje NBS rješenja i edukaciju o održivosti. ⇒ Stabilan komunalni sustav i registar komunalne infrastrukture	⇒ Neujednačena i nedovoljno razvijena mreža zelene infrastrukture; fragmentirane zelene površine bez međusobne povezanosti. ⇒ Ograničeni financijski i kadrovski kapaciteti općine za provedbu složenijih infrastrukturnih projekata. ⇒ Nedostatak sustava praćenja i upravljanja okolišnim pokazateljima (npr. kvaliteta zraka, tla, voda). ⇒ Starenje stanovništva i smanjenje udjela mlađe populacije, što umanjuje dugoročne kapacitete zajednice. ⇒ Niska razina svijesti dijela stanovništva o važnosti zelene

koji olakšava planiranje zelenih površina. ⇒ Povoljni klimatski i pedološki uvjeti za razvoj krajobraznog zelenila i urbane poljoprivrede.	infrastrukture i energetske učinkovitosti. ⇒ Nedostatak koordinacije između različitih sektora u planiranju prostora (komunalije, promet, ekologija). ⇒ Neadekvatno korištenje javnih površina – manjak uređenih parkova, drvoreda i rekreativnih zona u središtu naselja.
PRILIKE	PRIJETNJE
⇒ Dostupnost EU fondova i nacionalnih programa (EFRR, NPOO, FZOEU) za financiranje projekata zelene infrastrukture, energetske obnove i kružnog gospodarstva. ⇒ Jačanje nacionalnih politika održivog razvoja, klimatske otpornosti i kružnog gospodarstva (Strategija niskougljičnog razvoja RH, Program zelene infrastrukture 2021.–2030.). ⇒ Mogućnost integracije NBS rješenja u projekte društvene i komunalne infrastrukture (škole, vrtići, sport, zdravstvo). ⇒ Povezivanje s gradom Đakovom i susjednim općinama u zajedničkim zelenim projektima i biciklističkim koridorima.	⇒ Rizik neiskorištavanja raspoloživih sredstava zbog administrativnih prepreka i nedostatka tehničkih kapaciteta. ⇒ Klimatske promjene (toplinski valovi, suše, oborinske ekstreme) koje utječu na zdravlje, okoliš i infrastrukturu. ⇒ Demografski pad i iseljavanje mladog stanovništva koji smanjuju lokalnu otpornost i društvenu dinamiku. ⇒ Povećanje troškova energije, građevinskog materijala i radne snage koji mogu ugroziti provedbu planiranih ulaganja. ⇒ Promjene zakonskog i institucionalnog okvira koje mogu odgoditi implementaciju strateških projekata. ⇒ Nedostatak dugoročnog sustava održavanja zelenih površina može

⇒ Uključivanje obrazovnih i kulturnih ustanova u programe edukacije o održivosti i klimatskoj otpornosti. ⇒ Razvoj ekološke i pametne poljoprivrede te održivog turizma kao dijela lokalne zelene ekonomije.	umanjiti učinkovitost provedenih projekata.
--	--

Tablica 6 SWOT analiza za Općinu Strizivojna

SNAGE (S)

Općina Strizivojna ima jasnu stratešku orijentaciju prema održivom razvoju, potvrđenu donošenjem niza razvojnih dokumenata (Strategija razvoja 2021.–2027., Provedbeni program 2025.–2029., Plan gospodarenja otpadom). Prostor Strizivojne karakteriziraju bogate zelene i poljoprivredne površine, povoljna krajobrazna i klimatska obilježja te niz objekata društvene infrastrukture (škola, vrtić, sportski i kulturni objekti) koji mogu poslužiti kao žarišta zelene transformacije.

Osim toga, Općina posjeduje aktivnu lokalnu zajednicu i iskustvo u provedbi EU projekata, što povećava njezine upravljačke i administrativne kapacitete. Postoji i izražena svijest lokalne vlasti o važnosti zaštite okoliša, energetske učinkovitosti i kružnog gospodarenja prostorom.

SLABOSTI (W)

Unatoč povoljnim prirodnim uvjetima, Strizivojna nema razvijen sustav planski oblikovane zelene infrastrukture. Zelenilo u naselju često je fragmentirano, bez jasno definiranih koridora i funkcionalnih veza između pojedinih površina. Dodatni problem predstavljaju ograničeni financijski i ljudski resursi u općinskoj upravi i komunalnim službama, što otežava sustavno održavanje i upravljanje javnim prostorima.

Također, stanovništvo se suočava s demografskim starenjem i odseljavanjem mladih, što smanjuje lokalne kapacitete za provedbu projekata i volontiranje u zelenim inicijativama. Niska razina svijesti dijela građana o važnosti zelene infrastrukture i održivog gospodarenja resursima predstavlja dodatnu prepreku.

PRILIKE (O)

Općina Strizivojna ima mogućnost korištenja nacionalnih i europskih fondova koji podržavaju zelenu tranziciju, energetske obnove i projekte kružnog gospodarstva. To uključuje EFRR, FZOEU i programe u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost. Klimatske politike EU i Republike Hrvatske sve više potiču lokalnu razinu djelovanja, što stvara povoljan okvir za financiranje i provedbu projekata.

Razvijanje međusektorske suradnje (npr. obrazovanje, turizam, sport, poljoprivreda) te povezivanje s okolnim jedinicama lokalne samouprave otvara prostor za zajedničke projekte. Uključivanje mladih, udruga i školskih programa u održive inicijative dodatno jača kapacitet zajednice i stvara kulturu „zelene pismenosti“.

PRIJETNJE (T)

Najveće prijetnje proizlaze iz demografskih i klimatskih trendova. Nastavak depopulacije i odlazak mladih radno sposobnih stanovnika mogu ograničiti dugoročni razvoj i održavanje infrastrukture. Istodobno, klimatske promjene — povećanje temperatura, toplinski valovi, suše — stvaraju rizik za poljoprivredu, vegetaciju i kvalitetu života.

Financijska nestabilnost i porast cijena građevinskog materijala, energije i radne snage mogu otežati provedbu planiranih projekata. Administrativne prepreke i složeni postupci javne nabave dodatno usporavaju realizaciju projekata. Postoji i rizik nedovoljne integracije zelene infrastrukture u prostorne planove, što može dovesti do nepovezanih intervencija bez dugoročnog učinka.

10. STRATEŠKI OKVIR

10. STRATEŠKI OKVIR

Temeljem analize prikupljenih podataka te SWOT analize, definirani su strateški i posebni ciljevi Strategije ZUO, kao i detaljnije povezane mjere i aktivnosti/projekt

Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17 i 151/22) uspostavlja temeljne postavke strateškog okvira kojim se upravlja razvojem države. Sustav se temelji na jasno određenim načelima i obuhvaća različite vrste strateških dokumenata – od onih nacionalnog značaja, preko dokumenata važnih za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, do onih povezanih s gospodarskim upravljanjem i korištenjem fondova Europske unije. Ovisno o trajanju, strateški dokumenti dijele se na dugoročne, srednjoročne i kratkoročne, a svi uključuju ciljeve i pokazatelje uspješnosti koji omogućuju mjerenje rezultata.

Izrada i provedba strateških dokumenata temelje se na nizu načela koja osiguravaju kvalitetu procesa, među kojima su točnost, cjelovitost, učinkovitost, usmjerenost na rezultate, odgovornost, održivost, partnerstvo i transparentnost. Time se nastoji osigurati dosljedno i odgovorno planiranje koje donosi konkretne rezultate za društvo i gospodarstvo.

Strateški okvir uključuje ključne sastavnice planiranja – razvojne smjerove, strateške i posebne ciljeve, mjere, aktivnosti i projekte. Svi ti elementi povezani su s jasno definiranim pokazateljima učinka, rezultata, ishoda i neposrednih rezultata. Primjer srednjoročnog strateškog dokumenta na lokalnoj razini je Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna, čija se provedba oslanja upravo na posebne ciljeve, mjere, projekte i pokazatelje ishoda kao temeljne alate strateškog pristupa.

Zakon dodatno određuje da su posebni ciljevi srednjoročni razvojni ciljevi, oblikovani kroz nacionalne i sektorske planove. Njihovom realizacijom ostvaruju se strateški ciljevi, odnosno dugoročne razvojne težnje koje su usklađene s razvojnim smjerovima Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine. Na taj se način postiže usklađenost lokalnih i nacionalnih razvojnih politika i osigurava doprinos sveukupnom održivom razvoju zemlje.

Na temelju donesenog Provedbenog programa jedinice lokalne samouprave Općine Strizivojna, koji je izrađen u skladu sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i

upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17, 151/22), definirane su konkretne mjere koje pridonose ostvarivanju posebnih ciljeva utvrđenih u Programu razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. do 2030. godine te u Programu razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za isto razdoblje.

10.1. Posebni ciljevi

Posebni ciljevi predstavljaju konkretizirane razvojne ciljeve utvrđene u srednjoročnim strateškim dokumentima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a njihova svrha je operacionalizacija strateškog cilja iz strategije. Oni istovremeno služe kao poveznica između strateških dokumenata i financijskih planova, odnosno programa unutar državnog proračuna ili proračuna lokalne i regionalne razine. Da bi bili učinkoviti i provedivi, posebni ciljevi moraju biti jasno definirani, mjerljivi, ostvarivi, relevantni te vremenski određeni.

S obzirom na rezultate analize i valorizacije sastavnica zelene infrastrukture, kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te postavljenu viziju, strateški okvir zasniva se na sljedećim strateškim posebnim ciljevima:

- 1. Planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture i sustava kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna**
- 2. Realizacija projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna**
- 3. Podizanje razine informiranosti i znanja stanovnika Općine Strizivojna o zelenoj infrastrukturi i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama**

10.1.1. Planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture i sustava kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna

Planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture (ZI) i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (KGPZ) na području Općine Strizivojna temelji se na usmjerenjima iz Prostorni plan uređenja Općine Strizivojna (PPUO) te okvira utvrđenih kroz Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. i Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030..

Prema prostornom planu, namjena plana je korisno uređenje, upotreba i zaštita prostora, pri čemu se posebna pažnja posvećuje uvjetima uređenja, unaprjeđenja i zaštite prostora. Razvoj zelenih površina, uključujući integraciju zelenih koridora i zaštitu prirodnih vrijednosti, nalaze se među osnovnim elementima prostornog uređenja Općine.

Na nacionalnoj razini, program za razvoj zelene infrastrukture predviđa niz mjera za razvoj i provedbu pilot-projekata u području ZI, uključujući izradu analiza, strategija i planova, te izvedbu različitih tipova infrastrukturnih intervencija (npr. zelenih krova, uvođenje biciklističkih koridora, revitalizacija sive infrastrukture u zelenu).

Paralelno, Program za kružno gospodarenje prostorom i zgradama usmjerava na povećanje održivosti zgrada, ponovnu upotrebu građevina, smanjenje građevnog otpada i očuvanje postojećih resursa.

10.1.2. Realizacija projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama

Realizacija projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama predstavlja ključni element održivog razvoja općine. Takvi projekti omogućuju dugoročnu zaštitu okoliša, očuvanje prirodnih resursa i povećanje kvalitete života stanovnika, istovremeno osiguravajući funkcionalnost i otpornost urbanih i ruralnih područja.

Projekti se provode u skladu s planovima prostornog uređenja i strateškim dokumentima jedinice lokalne samouprave, usklađeni s nacionalnim i europskim smjernicama za održivi razvoj. Njihova realizacija doprinosi integriranom pristupu planiranju i upravljanju prostorom, potiče učinkovito korištenje zgrada i infrastrukture te podupire razvoj zelenih površina i ekološki uravnoteženih sustava.

Ovi projekti ne samo da jačaju prostornu i ekološku otpornost općine, već i stvaraju temelje za dugoročno planiranje i strateško upravljanje resursima, promičući održivu gospodarsku aktivnost i kvalitetno društveno okruženje. Njihova provedba osigurava integraciju ekoloških, društvenih i gospodarskih ciljeva, čime općina postaje primjer sustavnog i odgovornog razvoja prostora i građevina.

U sklopu realizacije zelene infrastrukture, naglasak je na:

- proširenju i očuvanju zelenih javnih površina (parkovi, šetnice, drvoredi),
- povezivanju zelenih koridora uz prometnice i vodotoke,
- uređenju prostora oko javnih i društvenih objekata s ciljem povećanja ekološke i društvene funkcije tih područja,
- unapređenju mikrolokacija kroz sadnju autohtonih vrsta, stvaranje sjenovitih i rekreativnih zona,
- razvoju pješačkih i biciklističkih staza kao dijela održivog prometa.

Kroz tu integraciju planova i strategija, Općina Strizivojna usmjerava svoju provedbu prema ostvarivanju sljedećih ključnih ishoda:

- Usklađenost javnih i privatnih zahvata u prostoru s prostornim planom i principima održivog razvoja.
- Povećanje otpornosti naselja na vanjske izazove (poput klimatskih promjena) putem implementacije infrastrukturnih rješenja i uređenja prostora.
- Uvođenje modela kružnog gospodarenja u odnosu na postojeće zgrade i prostorne resurse, čime se potiče ponovna upotreba, adaptacija i dugoročna održivost.
- Osiguranje da projekti zelene infrastrukture nisu izolirani, već su dio integriranog prostorno-funkcionalnog sustava: zelene površine, infrastruktura, građevinski objekti i javni prostori.
- Poboljšanje kvalitete života stanovnika Općine Strizivojna kroz dostupnost uređenih javnih površina, povezanost i očuvanje okoliša.

Projekti koji se razvijaju ili su u fazi realizacije u okviru Općine imaju karakter pilot-primjena i postupne integracije, što omogućava testiranje i širenje dobrih praksi. Primjerice, Općina Strizivojna već sudjeluje u projektima uređenja pješačkih staza, javne rasvjete i energetske ulaganja u sklopu razvoja infrastrukturnih kapaciteta.

Financiranje ovih projekata osigurava se kombinacijom lokalnih proračunskih sredstava, nacionalnih i europskih fondova, a sve u cilju učinkovitog provođenja strateških mjera i dugoročne održivosti.

Sve navedeno znači da provedba projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja na području Općine Strizivojna nije tek pojedinačna akcija, već sustavan, planiran i koordiniran pristup koji se temelji na postojećim dokumentima i usmjeren na ostvarivanje strateških ciljeva — povećanje ekološke otpornosti, bolja prostorna kvaliteta i održivo korištenje resursa. Suradnja s građanima, udrugama i stručnjacima dodatno pridonosi kvaliteti planiranja i provedbe projekata te jača svijest o važnosti zelene infrastrukture i održivog prostornog razvoja.

10.1.3. Podizanje razine informiranosti i znanja stanovnika Općine Strizivojna o zelenoj infrastrukturi i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama

Podizanje razine informiranosti i znanja stanovnika Općine Strizivojna predstavlja ključnu komponentu uspješne provedbe mjera zelene infrastrukture (ZI) i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama (KGPZ). Informirani i educirani građani osnaženi su za aktivno sudjelovanje u planiranju, korištenju i održavanju zelenih površina, infrastrukture i objekata, što značajno doprinosi dugoročnoj održivosti i učinkovitosti provedenih mjera.

Općina Strizivojna u ovom kontekstu temelji svoje aktivnosti na smjernicama iz Prostornog plana uređenja Općine, Provedbenog programa jedinice lokalne samouprave, Programa razvoja zelene infrastrukture 2021.–2030., te Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, koji naglašavaju važnost edukacije i uključivanja lokalne zajednice.

Cilj je stvoriti kvalitetan sustav informiranja i edukacije, koji obuhvaća:

- promicanje svijesti o važnosti očuvanja i razvoja zelenih površina, ekoloških koridora i održivih infrastrukturnih rješenja;
- informiranje o principima kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, uključujući recikliranje, energetske učinkovitost i ponovnu uporabu građevinskih materijala;

- osiguravanje dostupnih i razumljivih informacija građanima o projektima i aktivnostima u njihovom lokalnom okruženju, kako bi mogli aktivno sudjelovati u procesima odlučivanja i održavanja;
- provedba informativnih kampanja putem lokalnih komunikacijskih kanala (web stranica, društvene mreže, letci, oglasne ploče);
- poticanje građana na sudjelovanje u volonterskim i edukativnim inicijativama, radionicama i događanjima vezanim uz zelenu infrastrukturu i kružno gospodarenje prostorom i zgradama.

Podizanje razine informiranosti i znanja stanovnika ostvaruje se kroz kombinaciju formalnih i neformalnih oblika edukacije, uključujući javne prezentacije, informativne kampanje, digitalne platforme, radionice i participativne projekte. Time se osigurava široka društvena uključenost, povećava razumijevanje i prihvaćanje mjera zelene infrastrukture i KGPZ-a, te se dugoročno jača održivost lokalnog razvoja.

10.2. Razvojne mjere

Za postizanje održivog razvoja Općine Strizivojna i unaprjeđenje kvalitete života stanovnika, Općina provodi niz mjera usmjerenih na razvoj zelene infrastrukture i kružno gospodarenje prostorom i zgradama. Mjere obuhvaćaju planiranje i upravljanje zelenim površinama, realizaciju konkretnih projekata uređenja i ozelenjivanja te podizanje razine informiranosti i ekološke svijesti stanovnika. Kroz ove aktivnosti cilj je stvoriti funkcionalne, estetski privlačne i ekološki održive prostore, istovremeno uključujući zajednicu u procese planiranja i provedbe zelene tranzicije.

Pod sljedećim ciljem: **1. Planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture i sustava kružnog gospodarenje prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna**, definirane su sljedeće navedene u tablicama.

Mjera 1.	<i>Upravljanje razvojem i održavanjem zelene infrastrukture</i>
Razina pripremljenosti	Planirano

Opis projekta	Uspostava sustavnog modela planiranja, digitalnog evidentiranja i održavanja zelene infrastrukture na području Općine Strizivojna. Projekt uključuje izradu baze podataka o svim zelenim površinama (drvoredi, parkovi, zaštitni pojasevi, školski i društveni prostori), definiranje standarda održavanja i sustava za praćenje klimatskih i ekoloških učinaka. Cilj je omogućiti učinkovito planiranje budućih ulaganja i osigurati dugoročnu održivost postojećih zelenih površina.		
Glavne aktivnosti	Izrada registra, edukacija komunalnih službi, analiza učinkovitosti održavanja.		
Očekivani rezultati projekta	Sustavno planiranje, optimizacija troškova, bolja kontrola održavanja.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	70.000,00€	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 30.000,00€ EU: 40.000,00€

Mjera 2.	<i>Priprema projektne dokumentacije za zelene intervencije</i>
Razina pripremljenosti	Planirano
Opis projekta	Izrada tehničke i projektne dokumentacije za zelene projekte (park, koridor, igrališta).
Glavne aktivnosti	Idejni i glavni projekti, troškovnici, studije izvodljivosti.
Očekivani rezultati projekta	Pripremljeni projekti za natječaje i buduća ulaganja.

Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	35.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 35.000,00
--	-----------	---	------------------------

Pod ciljem **2. Realizacija projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna**, definirane su sljedeće mjere.

Mjera 3.	<i>Uređenje i ozelenjivanje javnih površina u središtu naselja</i>		
Razina pripremljenosti	Planirano		
Opis projekta	Rekonstrukcija i ozelenjivanje javnih površina u središnjoj zoni naselja Strizivojna, uključujući sadnju drvoreda, travnate površine, urbana stabla, sjenice i klupe.		
Glavne aktivnosti	Izrada projektne dokumentacije, hortikulturno uređenje, postavljanje urbane opreme, sustav navodnjavanja.		
Očekivani rezultati projekta	Povećana kvaliteta boravka u javnim prostorima, smanjenje toplinskih otoka, vizualno oplemenjen centar mjesta; Posađena stabla, drvoredi i živice godišnje najmanje 100 komada.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	120.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 30.000,00, EU: 90.000,00

Mjera 4.	<i>Revitalizacija i ozelenjivanje vrtićkog okoliša</i>		
Razina pripremljenosti	Planirano		
Opis projekta	Uređenje zelenih površina i edukativnih prostora u dvorištu Dječjeg vrtića „Bajka“.		

Glavne aktivnosti	Sadnja stabala, uređenje igrališta, postavljanje učionica na otvorenom, komposter, učila o kružnom gospodarstvu.		
Očekivani rezultati projekta	Poboljšana mikroklima i razvoj ekološke svijesti kod djece.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	65.000,00€	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 40.000,00 EU: 25.000,00

Mjera 5.	<i>Uspostava parka i rekreacijske zone uz Društveni dom</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Uređenje prostora uz Društveni dom kao multifunkcionalne rekreativne i kulturne zone s uređenim stazama i zelenilom.		
Glavne aktivnosti	Idejno rješenje, hortikulturno uređenje, sadnja drveća i travnjaka, postavljanje klupa i staza.		
Očekivani rezultati projekta	Novi javni prostor za rekreaciju, druženje i manifestacije.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	90.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 30.000,00, EU: 60.000,00

Mjera 6.	<i>Zeleni pojasevi i zaštitne barijere uz prometnice</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Sadnja zelenih pojaseva uz glavne prometnice radi smanjenja buke, prašine i stvaranja vizualne barijere.		

Glavne aktivnosti	Sadnja stabala, drvoreda te živica uz prometnice, staze postojeće i buduće; Sadnja najmanje 200 stabala ili otpornog bilja		
Očekivani rezultati projekta	Bolja kvaliteta zraka i sigurnost u prometu.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	80.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 20.000,00, EU: 60.000,00

Mjera 7.	<i>Uređenje i ozelenjivanje javnih parkirališta</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Uvođenje zelenih otoka i drvoreda na postojećim parkiralištima radi smanjenja pregrijavanja i estetskog poboljšanja prostora.		
Glavne aktivnosti	Projektiranje, sadnja, propusne podloge i hortikulturno uređenje.		
Očekivani rezultati projekta	Poboljšani mikroklimatski uvjeti i estetski dojam centra.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	60.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 15.000,00, EU: 45.000,00

Mjera 8.	<i>Razvoj zelenih površina uz sportske sadržaje</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Ozelenjivanje prostora oko sportskih terena i NK „Šokadija“, sadnja stabala i stvaranje hladnijih zona zahvaljujući stablima.		

Glavne aktivnosti	Sadnja, postavljanje klupa, travnjaci i hortikultura rješenja.		
Očekivani rezultati projekta	Povećana ugodnost i funkcionalnost sportskih prostora		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	45.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 45.000,00,

Mjera 9.	<i>Uređenje i ozelenjivanje prostora uz groblje i crkvu</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Sadnja autohtonog bilja, postavljanje klupa, staza i diskretne rasvjete.		
Glavne aktivnosti	Priprema projektne dokumentacije, realizacija prema projektnoj dokumentaciji.		
Očekivani rezultati projekta	Očuvanje ambijentalnih vrijednosti i uređen prostor za posjetitelje.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	55.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 14.000,00, EU: 41.000,00

Mjera 10.	<i>Razvoj pješačke infrastrukture u zelenom koridoru</i>		
Razina pripremljenosti	Planirano		
Opis projekta	Izgradnja i uređenje pješačke staze koja povezuje centar Strizivojne s rubnim dijelovima naselja.		

Glavne aktivnosti	Izrada projektne dokumentacije, uređenje staze, sadnja drvoreda i signalizacija.		
Očekivani rezultati projekta	Povećana sigurnost, mobilnost i povezivanje naselja.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	1.000.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 150.000,00, EU: 850.000,00

Mjera 11.	<i>Očuvanje i povećanje bioraznolikosti</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Uređenje edukativnih zelenih zona s autohtonim biljem.		
Glavne aktivnosti	Sadnja medonosnih biljaka, postavljanje kućica za kukce i edukativnih ploča.		
Očekivani rezultati projekta	Povećana bioraznolikost i edukacija stanovništva.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	15.000,00€	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 15.000,00,

Mjera 12.	<i>Obnova i sadnja drvoreda uz lokalne ceste</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Sadnja novih i obnova postojećih drvoreda uz lokalne ceste u naselju.		

Glavne aktivnosti	Odabir lokacija, sadnja, označavanje i plan održavanja.		
Očekivani rezultati projekta	Smanjenje prašine, vizualno uređenje prometnice.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	55.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 15.000,00, EU: 40.000,00

Pod ciljem **3. Podizanje razine informiranosti i znanja stanovnika Općine Strizivojna o zelenoj infrastrukturi i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama**, definirana je sljedeća mjera.

BR. 12	<i>Edukacija i uključivanje zajednice u zelenu tranziciju</i>		
Razina pripremljenosti	Ideja		
Opis projekta	Edukativne kampanje, volonterske akcije sadnje i radionice o održivosti.		
Glavne aktivnosti	Organizacija javnih događanja, suradnja s udrugama i školom.		
Očekivani rezultati projekta	Veća uključenost građana, promjena navika i jačanje identiteta zajednice.		
Procijenjena ukupna vrijednost u EUR (PDV uključen)	12.000,00	Vlastiti izvor (Proračun) EU sufinanciranje Ostali izvori	Proračun: 12.000,00,

11. HORIZONTALNA NAČELA

11. HORIZONTALNA NAČELA

Horizontalna načela proizlaze iz aktualnih politika Europske unije i odražavaju opće i multidisciplinarne teme povezane s temeljnom društvenom vrijednošću kao što su demokracija, jednakost, održivost i dobro upravljanje. Primjenom horizontalnih načela doprinosi se promicanju jednakih mogućnosti, nediskriminaciji i očuvanju okoliša. Cilj je uspostaviti ravnotežu između ekoloških, društvenih i gospodarskih interesa.

Horizontalne teme na koje izrada Strategije zelene urbane obnove Općine Strizivojna pozitivno utječe uključuju:

- ✓ Jednake mogućnosti – nediskriminacija, ravnopravnost spolova i pristupačnost za osobe s invaliditetom,
- ✓ Održivi razvoj i zaštita okoliša – održivo korištenje resursa,
- ✓ Promicanje načela dobrog upravljanja, uključujući aktivno uključivanje civilnog društva i lokalnih dionika.

Strategija zelene urbane obnove Općine Strizivojna usklađena je sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva, posebice:

- Zakonom o ravnopravnosti spolova (N.N. 82/08 i 69/17), koji utvrđuje opće osnove za zaštitu i promicanje ravnopravnosti spolova,
- Zakonom o suzbijanju diskriminacije (N.N. 85/08, 112/12), koji osigurava jednakost i zaštitu od diskriminacije na temelju različitih osobnih i socijalnih karakteristika.

U izradi Strategije promicana je rodno osviještena politika. Projektni dionici vodili su računa o rodnoj perspektivi te procjenjivali utjecaj rodnih razlika na projektne aktivnosti, identificirajući područja koja zahtijevaju dodatnu pažnju ili unapređenje.

Pristupačnost za osobe s invaliditetom preduvjet je ravnopravnog uključivanja u život zajednice. Iako Strategija nije infrastrukturni projekt, sve aktivnosti unutar izrade promicale su pristupačnost u maksimalnoj mogućoj mjeri. Uključivanje zainteresiranih dionika provedeno je putem online anketa i drugih dostupnih kanala, čime je olakšano sudjelovanje osoba s invaliditetom u procesu.

S obzirom na to da je osnovna aktivnost ovog projekta izrada Strategije zelene urbane obnove kao strateškog akta lokalne samouprave, a koja doprinosi razvoju zelene infrastrukture, kružnom gospodarenju prostorom i zgradama, energetske učinkovitosti, prilagodbi klimatskim promjenama i otpornosti na rizike, projekt sam po sebi nema značajan predvidljiv utjecaj na okoliš.

Cilj strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekata razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“ je razviti okvir za izradu i provedbu strategija, pripremu pilot projekata, jačanje otpornosti prostora, poticanje održivog razvoja i integraciju rješenja temeljena na prirodi. Mjera ne uzrokuje značajan utjecaj na okolišne ciljeve i smatra se usklađenom s načelom Do No Significant Harm (DNSH).

Općina Strizivojna u svom radu kontinuirano promiče načela dobrog upravljanja, uključujući:

- pravilno provođenje odluka i sudjelovanje građana,
- otvorenost i transparentnost,
- etičko ponašanje i poštivanje ljudskih prava,
- odgovornost i kvalitetno financijsko upravljanje,
- inovativnost i održivost.

U svim fazama pripreme i provedbe projekta aktivno su uključene organizacije civilnog društva, posebice one koje zastupaju interese skupina u nepovoljnom položaju.

12. POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE

12. POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE

U nastavku se nalazi pregled ključnih pokazatelja rezultata s ciljnim vrijednostima, koji su usklađeni s pokazateljima ishoda iz Programa razvoja zelene infrastrukture i Programa razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Ovaj okvir omogućuje praćenje i vrednovanje uspješnosti provedbe definiranim aktivnostima, temeljem ostvarenja pokazatelja, izvora financiranja, te vremenskog plana provedbe projekata i aktivnosti koji doprinose postizanju utvrđenih ciljeva.

Najveći udio financijskih sredstava planiran je za provedbu Posebnog cilja 2 – Realizacija projekata zelene infrastrukture i kružne obnove prostora i zgrada na području Općine Strizivojna, kroz Mjeru 2.1 – Poticanje izgradnje zelene infrastrukture i kružne obnove prostora i zgrada. Budući da se radi pretežno o infrastrukturnim ulaganjima, točni iznosi financiranja bit će definirani nakon izrade projektno-tehničke dokumentacije i drugih potrebnih podloga.

Očekuje se da će provedba ovih aktivnosti doprinijeti dugoročnom unapređenju kvalitete života u Općini Strizivojna, kroz jačanje otpornosti lokalne zajednice na klimatske promjene, povećanje dostupnosti i kvalitete zelenih površina, poticanje održivog korištenja prostora te integraciju rješenja temeljenih na kružnom gospodarenju resursima i energijom. Praćenje pokazatelja omogućit će pravovremenu evaluaciju napretka, identifikaciju mogućih izazova i prilagodbu provedbe aktivnosti u skladu s lokalnim potrebama.

POSEBNI CILJEVI I AKTIVNOSTI/PROJEKTA		PRAĆENJE I VREDNOVANJE USPJEŠNOSTI PROVEDBE DEFINIRANIH AKTIVNOSTI					FINANCIJSKI PLAN	
Naziv posebnog cilja/mjere	Naziv aktivnosti/projekta	Ključni pokazatelji rezultata s ciljanim vrijednostima					Indikativni financijski plan provedbe	
		Mjerna jedinica	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost	Ključne točke ostvarenja	Terminski plan provedbe	Procijenjena vrijednost	Izvori financiranja/sufinanciranja
PC 1. Planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture i sustava kružnog gospodarenje prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna	1.1. <i>Upravljanje razvojem održavanjem zelene infrastrukture</i>	Broj izrađenih baza prostornih podataka	0	1	Izrađena baza podataka ZI i KG	2026- 2029	70.000,00 €	Općinski, županijski i državni proračun, nacionalni i EU fondovi
	1.2. <i>Priprema projektne dokumentacije za zelene intervencije</i>	Broj izrađenih dokumenata	0	1	Izrađen dokument sa smjernicama za razvoj ZI i KG	2025- 2029	35.000,00 €	Općinski proračun

PC 2. Realizacija projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenje prostorom i zgradama na području Općine Strizivojna	2.1. Uređenje i ozelenjivanje javnih površina u središtu naselja	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Rekonstrukcija i ozelenjivanje javnih površina u središnjoj zoni naselja, sadnja drvoreda, travnate površine, urbana stabla, sjenice i klupe.	2026-2029	120.000,00 €	Općinski, županijski i državni proračun, nacionalni i EU fondovi
	2.2. Revitalizacija i ozelenjivanje vrtićkog okoliša	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Sadnja stabala, uređenje igrališta, postavljanje učionica na otvorenom, komposter, učila o kružnom gospodarstvu.	2028-2030	65.000,00€	Općinski, županijski i državni proračun, nacionalni i EU fondovi

	2.3. Uspostava parka i rekreacijske zone uz Društveni dom	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Hortikulturno uređenje, sadnja drveća i travnjaka, postavljanje klupa i staza.	2026-2029	90.000,00 €	Općinski, županijski i državni proračun, nacionalni i EU fondovi
	2.4. Zeleni pojasevi i zaštitne barijere uz prometnice	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Sadnja stabala, drvoreda te živica uz prometnice, staze postojeće i buduće; Sadjnja najmanje 200 stabala ili otpornog bilja	2026-2029	90.000,00€	Općinski, županijski i državni proračun, nacionalni i EU fondovi
	2.5. Uređenje i ozelenjivanje javnih parkirališta	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Poboljšani mikroklimatski uvjeti i estetski dojam centra.	2027-2029	60.000,00€	Općinski, županijski i državni proračun,

	2.6. Razvoj zelenih površina uz sportske sadržaje	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Ozelenjivanje prostora oko sportskih terena i NK „Šokadija“, sadnja stabala i stvaranje hladnijih zona zahvaljujući stablima.	2028-2030	45.000,00€	Općinski proračun
	2.7. Uređenje i ozelenjivanje prostora uz groblje i crkvu	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Sadnja autohtonog bilja, postavljanje klupa, staza i diskretne rasvjete.	2027-2029	55.000,00€	Općinski, županijski i državni proračun, EU izvori financiranja

	2.8. Razvoj pješačke infrastrukture u zelenom koridoru	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izgradnja i uređenje pješačke staze koja povezuje centar Strizivojne s rubnim dijelovima naselja.	2026-2027	1.000.000,00€	Općinski, županijski i državni proračun, EU izvori financiranja
	2.9. Očuvanje i povećanje bioraznolikosti	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	3	Uređenje edukativnih zelenih zona s autohtonim biljem.	2026-2029	15.000,00€	Općinski proračun
	2.10. Obnova i sadnja drvoreda uz lokalne ceste	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Sadnja novih i obnova postojećih drvoreda uz lokalne ceste u naselju.	2026-2029	55.000,00€	Općinski, županijski i državni proračun, EU izvori financiranja

PC 3. Podizanje razine informiranosti i znanja stanovnika Općine Strizivojna o zelenoj infrastrukturi i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama	3.1. Edukacija i uključivanje zajednice u zelenu tranziciju	Broj održanih radionica, seminara i informiranje o ZI i KG putem web stranice Općine.	0	10	Objavljen sadržaj ZI i KG - Edukativne kampanje, volonterske akcije sadnje i radionice o održivosti.	2026-2030	12.000,00€	Općinski proračun
--	--	---	---	----	--	-----------	------------	-------------------

Tablica 7 Pokazatelji, indikativni financijski plan i terminski plan provedbe

13. POPIS IZVORA/LITERATURE

13. POPIS IZVORA/LITERATURE

13.1. Popis izvora/literature

- ARKOD baza, <https://www.apprrr.hr/arkod/>
- Bioportal, <https://www.bioportal.hr/gis/>
- DHMZ – Klimatski podaci, <http://meteo.hr>
- Digitalna pedološka karta Hrvatske, http://pedologija.com.hr/iBaza/DPK-Hr_2021
- Registar prostornih jedinica državne geodetske uprave.
- Državni zavod za statistiku <https://dzs.gov.hr/>
- ENVI-portal okoliša, <http://envi-portal.azo.hr/>
- Europski zeleni plan (2019)
- Geoportal Hrvatskih voda, <https://preglednik.voda.hr>
- Geoportal Nacionalne infrastrukture prostornih podataka , <https://geoportal.nipp.hr/>
- Geoportal NIPP, <https://geoportal.nipp.hr/>
- Godišnji plan upravljanja imovinom za 2024. godinu
- Hrvatske Šume d.o.o., Javni podaci o šumama.
- Hrvatski zavod za prostorni razvoj: Urbana sanacija – zbornik radova, Zagreb, 2018.
- Informacijski sustav prostornog uređenja, <https://ispu.mgipu.hr/>
- Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine: Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. do 2030. godine, 2021.
- Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine: Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine, 2021.
- Nacionalna razvojna strategija RH do 2030., NN 13/2021
- Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026., <https://planoporavka.gov.hr/>
- Priručnik o strateškom planiranju, MRRFEU, 2020.
- Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027
- Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, registar.kulturnadobra.hr
- Smjernice za izradu Strategija zelene urbane obnove (verzija 2.0), Ministarstvo, lipanj 2024
- Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017.do 2025. godine
- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu,
- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 106/17);
- Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske, NN 106/17

- UN 2030 Agenda for Sustainable Development, <https://sdgs.un.org/2030agenda>
- Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode, <https://www.biportal.hr/>
- Zakon o gospodarenju otpadom. (84/21, 142/23)
- Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19)
- Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19)
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)
- Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17, 151/22)
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22)
- Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (14/19)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23)
- Službeni glasnik Općine Strizivojna
- Registar imovine Općine Strizivojna
- Provedbeni program Općine Strizivojna za razdoblje 2021. – 2025.
- Provedbeni program Općine Strizivojna za razdoblje 2025. – 2029.
- Proračun Općine Strizivojna za 2025. godinu
- Strategija razvoja pametne Općine Strizivojna 2020. – 2023.
- Strategija razvoja turizma 2018. – 2021.
- Javni red i sigurnost
- Prostorni plan uređenja Općine Strizivojna
- Statut Općine Strizivojna
- Plan razvoja Osječko-baranjske županije do 2027. godine
- Program ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama Osječko-baranjske županije
- Prostorni plan Osječko-baranjske županije
- Akcijski plan energetske učinkovitosti i klimatske neutralnosti OBŽ
- Plan gospodarenja otpadom OBŽ
- Plan razvoja sustava civilne zaštite Osječko-baranjske županije
- Program razvoja poljoprivrede OBŽ
- Program turizma OBŽ
- Program razvoja poduzetništva i gospodarstva OBŽ
- Program zaštite okoliša OBŽ
- Plan upravljanja vodama / zaštite od poplava u OBŽ (Hrvatske vode)

13.2. Popis tablica, slika, karata, grafikona i dijagrama

Tablica 1 Osnovne kartografske klase područja plavnog rizika.....	52
Tablica 2 Osnovne kartografske klase područja plavnog rizika.....	78
Tablica 3 Površine poljoprivrednog zemljišta prema vrstama uporabe (Izvor: ARKOD, 31.12.2024.)	93
Tablica 4 Dobna struktura nositelja poljoprivrednih gospodarstava u Općini Strizivojna (Izvor: ARKOD, 31.12. 2024.)	94
Tablica 5 Popis planirane infrastrukture za koju se planiraju projekti kružnog gospodarenja prostorom i zgradama	142
Tablica 6 SWOT analiza za Općinu Strizivojna	153
Tablica 7 Pokazatelji, indikativni financijski plan i terminski plan provedbe	7
Karta 1 Površina Općine Strizivojna (izvor: ARKOD)	36
Karta 2 Hidrografska mreža na području Općine Strizivojna (Izvor: ARKOD, 14.10.2025.)	44
Karta 3 Prikaz rizičnih područja, poplave, mala vjerojatnost.....	55
Karta 4 Karta Republike Hrvatske s indeksom turističke razvijenosti	71
Karta 5 Karta svjetlosnog zagađenja na području Općine Strizivojna.....	76
Karta 6 Karta postojećeg stanja sustava vodoopskrbe Đakovačkog vodovoda d.o.o.	80
Karta 7 Karta postojećeg stanja sustava odvodnje na području upravljanja Đakovačkog vodovoda	81
Karta 8 Izgradnja sustava odvodnje naselja Strizivojna i izgradnja UPOV-a Strizivojna	82
Karta 9 Karta opasnosti od poplava po vjerojatnosti poplavljivanja	85
Karta 10 Pregledna karta tijela podzemnih voda na vodnom području rijeke Dunav	86
Karta 11 Kemijsko stanje tijela podzemnih voda osim geotermalnih i mineralnih na vodnom području rijeke Dunav	87
Karta 12 Državne šume na području Općine Strizivojna (izvor: www.webgis.hr/summary)	89
Karta 13 Lovišta na području Općine Strizivojna (Izvor: https://sle.mps.hr/)	91
Karta 14 Kartografski iskaz pogodnih površina za navodnjavanje u odnosu na bonitetnu vrijednost i način korištenja poljoprivrednog zemljišta (izvor: NAPNAV 2005. godina)	96
Karta 15 Potrošnja pesticida po županijama (2017. godina)	97
Karta 16 Kartografski prikaz projekata kružnog gospodarenja zgradama i prostorom na području Općine Strizivojna	143
Karta 17 Stupanj urbanizacije jedinica lokalne samouprave u 2021. godini	148
Slika 1 Župna crkva sv. Martina biskupa u Strizivojni	66
Slika 2 Dječji vrtić „Bajka“ Strizivojna.....	104

Slika 3 OŠ „Ivana Brlić Mažuranić“ Strizivojna.....	105
Slika 4 Nogometno igralište u Strizivojni.....	108
Slika 5 Zgrada DVD-a Strizivojna	112
Slika 6 Glavna prometnica u Općini Strizivojna	114

Grafikon 1 Kretanje broja stanovnika u Općini Strizivojna od 1857. do 2021. godine (Izvor: Publikacije Državnog zavoda za statistiku).....	39
Grafikon 2 Dobna struktura stanovništva u Općini Strizivojna (Izvor: Popis stanovništva Republike Hrvatske iz 2021. godine)	40
Grafikon 3 Obrazovna struktura stanovništva u Općini Strizivojna (Izvor: Popis stanovništva Republike Hrvatske iz 2021. godine)	41
Grafikon 4 Trend godišnje količine oborina u Općini Strizivojna	59
Grafikon 5. Prikaz kategorije dobnih skupina ispitanika, koji su sudjelovali u anketi	120
Grafikon 6. Prikaz strukture ispitanika prema statusu na tržištu rada	121
Grafikon 7. Prikazi strukture ispitanika prema mjestu obavljanja rada.....	121
Grafikon 8. Prikaz zadovoljstva ispitanika trenutnim stanjem zelenih površina	122
Grafikon 9. Prikaz zadovoljstva ispitanika urednošću i čistoćom Općine Staro Petrovo Selo	122
Grafikon 10. Prikaz stavova ispitanika koje zelene površine najčešće posjećuju ...	123
Grafikon 11. Prikaz stava ispitanika koliko često posjećuju zelene površine	123
Grafikon 12. Prikaz stavova ispitanika na koji način koriste javne površine	124
<i>Grafikon 13. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću uz sivu infrastrukturu (Zelene površine uz sivu infrastrukturu poput drvoreda, ulične živice, cvjetnjaka uz prometnice i parkirališta)</i>	<i>125</i>
Grafikon 14. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelene površine na objektima poput zelenih krovova, zelenih terasa, zelenih zidova, zelenih ograda i sl.	125
<i>Grafikon 15. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na dječjim igralištima</i>	<i>125</i>
Grafikon 16. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na igralištima uz škole i vrtiće	125
Grafikon 17. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na sportsko – rekreacijskim igralištima.....	126
Grafikon 18. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih javnih parkova	126
<i>Grafikon 19. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz spomen obilježja.....</i>	<i>126</i>
Grafikon 20. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz sportske objekte	126
<i>Grafikon 21. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz crkvu.....</i>	<i>127</i>
<i>Grafikon 22. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina na grobljima</i>	<i>127</i>
Grafikon 23. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću zelenih površina uz vodu	127

Grafikon 24. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću pješačke infrastrukture kao npr. pješačkim stazama.....	127
<i>Grafikon 25. Ocjena zadovoljstva ispitanika uređenošću i opremljenošću biciklističkom infrastrukturom kao npr. biciklističkim stazama i putevima.....</i>	<i>127</i>
Grafikon 26. Ocjena zadovoljstva ispitanika brojem sadržaja na području Općine Staro Petrovo Selo	128
Grafikon 27. Oprema koja nedostaje u Općini Staro Petrovo Selo po mišljenju ispitanika.....	129
Grafikon 28. Promjene koje bi ispitanici voljeli vidjeti na području Općine.....	130
Grafikon 29. Prikaz stavova ispitanika kojim sadržajima bi dali prioritet realizacije	131
Grafikon 30. Prikaz stavova ispitanika kojim mjerama zelene obnove bi dali prioritet realizacije.....	132
Grafikon 31. Prikaz odgovora na pitanje što nedostaje Općini Staro Petrovo Selo da bi bila energetski učinkovita.....	132
Grafikon 32. Problemi vezani za bioraznolikost primijećeni od strane ispitanika	133
Grafikon 33. Ozbiljnost problema uzrokovanih klimatskim promjenama.....	134
Grafikon 34. Ozbiljnost problema uzrokovanih klimatskim promjenama.....	134
Grafikon 35. Ozbiljnost problema uzrokovanih klimatskim promjenama.....	134
Grafikon 36. Mišljenje ispitanika koliko klimatske promjene utječu na kvalitetu života u općini	135
Grafikon 37. Stavovi stanovnika općine na koji način bi sudjelovali u urbanom planiranju	135
 Dijagram 1 Upravljanje rizicima od poplava u Općini Strizivojna	 57
Dijagram 2 Kružno gospodarstvo (zvor: korak.com.hr).....	139
Dijagram 3 Efekt toplinskog otoka (Izvor: meteo info)	146